



**ZOO**  
LIBEREC



**ARCHA**



**DIVIZNA**



**LIDOVÉ**  
**SADY**

**ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC**  
**PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**

**VÝROČNÍ ZPRÁVA**  
**THE ANNUAL REPORT**

**2020**

## ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC

---



Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace  
Lidové sady 425/1  
460 01 Liberec, Česká republika

Statutární orgán: MVDr. David Nejedlo – ředitel (Director)

IC: 00079651

DIČ: CZ00079651

Telefon: +420 482 710 616-7 / +420 482 710 438

E-mail: [info@zooliberec.cz](mailto:info@zooliberec.cz)

Web: [www.zooliberec.cz](http://www.zooliberec.cz)

[www.facebook.com/zooliberec](https://www.facebook.com/zooliberec)

Zřizovatel: Statutární město Liberec

^ **Liberec**

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC JE ČLENEM:

---



**ZOO**  
LIBEREC



ARCHA



DIVIZNA



LIDOVÉ  
SADY







Vážení přátelé,

dovolu, bych krátce uvedl výroční zprávu Zoologické zahrady Liberec a jejich středisek Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Liberec - ARCHA, Městské středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec - DIVIZNA a Kulturní a společenské centrum při Zoo Liberec - LIDOVÉ SADY.

Rok 2020 se zapíše do paměti lidí po celém světě. Stejně tak i lidem jakkoli spojeným s libereckou zoo.

Když se díky pandemii zavřely 13. března brány zoo, život se dostal do úplně jiných kolejí. Bylo potřeba co nejdříve oprášit a doladit scénáře zabezpečení chodu organizace v krizových situacích. Především bylo nutné za každou cenu i ve ztížených podmínkách zabezpečit péči o zvířata, základní údržbu areálu a zásobování. Asi po týdnu intenzivní komunikace, rychlé orientace v nové situaci a zavedení nestandardních opatření nastala zvláštní situace jakéhosi zklidnění. Mám-li hovořit za sebe, pak najednou z kalendáře mizely schůzky, jednání a služební cesty, ani kolegové neměli tolik důvodů se setkávat. Nastalo období, kdy bylo možné vyřídít resty, více přemýšlet a plánovat.

Jenže zoologická zahrada je organizace, která potřebuje komunikovat a e-maily, telefon a SMSky na to nestačí. V relativně krátké době se tak strategické řízení zoologické zahrady přesunulo do Microsoft Teams a operativní na WhatsApp. Byl dokončen e-shop na prodej elektronických vstupenek a zaměstnanci si mohli uložit do svých chytrých telefonů elektronickou kartu zaměstnance zoo. Přes tuto kartu - stejně jako přes další běžně dostupné nástroje - probíhalo operativní propojení vedení zoo se všemi lidmi v ní v době, kdy nebylo možné sejít se osobně.

V jarní fázi covidové pandemie začala zoo umísťovat na sociální sítě obrázky a videa z uzavřených areálů a jednou týdně jsme vysílali on-line diskusní pořady veřejnosti s pracovníky zoo. Omezit svou vzdělávací činnost pro

veřejnost musela DIVIZNA i ARCHA a Kulturní a společenské centrum Lidové sady se muselo uzavřít úplně. Lidové sady čas využily na vybudování nahrávacího zázemí v Experimentálním studiu. Na podzim se tak mohly rozjet on-line přenosy koncertů, divadel, besed a diskusních pořadů.

Život se tedy v roce 2020 nezastavil, jen se změnil a pravděpodobně se do úplně stejných kolejí nevrátí již nikdy. Ne vše však bylo jiné. I nadále se dařilo odchovávat vzácná a ohrožená zvířata a v mezích uzavřenými některá z nich přesouvat do jiných zoologických zahrad, jiná zase dovézt. Zoo přišla o velkou část příjmů ze vstupného, přesto úplně neutichly aktivity spojené s opravami, údržbou a rozvojem návštěvnických areálů a expozic. Když to bylo možné, probíhaly speciální akce pro návštěvníky a to jak v zoo, tak v ARŠE, DIVIZNĚ i v Lidových sadech

Dovolu mi tedy poděkovat všem, kteří nám po celý rok 2020 zachovali přízeň a podporu. Můj dík patří především zřizovateli zoologické zahrady, Statutárnímu městu Liberec, Libereckému kraji, Ministerstvu životního prostředí ČR, našim významným partnerům a mnoha dalším institucím, společnostem a jednotlivcům, kteří nás podpořili myšlenkově, materiálně i finančně. Tuto formulaci píšu do výročních zpráv již několik let. Tentokrát ale musím dodat, že bez finanční a morální podpory zmíněných institucí a především široké veřejnosti, bychom rok 2020 skutečně nezvládli.

Mé osobní poděkování pak patří všem kolegům ze Zoologické zahrady Liberec a dobrovolníkům, kteří nám pomáhají. Především oni se zasloužili o vše dobré, co bylo pro zvířata a lidi v roce 2020 vykonáno!

Všem Vám patří můj dík.

**MVDr. David Nejedlo**  
*nehumánní lékař a první úředník zoo*

Dear friends,

Allow me to briefly present the annual report of Liberec Zoo and its centres, the Centre for Animals in Need at Liberec Zoo - ARCHA, the Municipal Centre for Ecological Education at Liberec Zoo - DIVIZNA, and the Cultural and Social Centre at Liberec Zoo - LIDOVÉ SADY.

The year 2020 will be remembered by people all over the world, as well as by people that are in any way connected with Liberec Zoo.

When the zoo gates closed on March 13 due to the pandemic, life took a different turn. It was necessary to brush up and fine-tune the scenarios of ensuring the operation of the organization in a crisis situation as soon as possible. Above all, it was necessary to ensure animal care, basic grounds maintenance and supplies at all costs, even under difficult conditions. After about a week of intensive communication, quick orientation in the new situation and the implementation of non-standard measures, the special situation calmed down. In my case, meetings, negotiations and business trips suddenly disappeared from the calendar, and even my colleagues did not have so many reasons to meet. There came a time when it was possible to handle unfinished tasks, think more, and plan.

But the zoo is an organization that needs to communicate, and e-mails, phone calls and SMS are not enough. In a relatively short time, strategic management of the zoo shifted to Microsoft Teams and operations management was handled through WhatsApp. An e-shop for the sale of electronic tickets was completed, and the staff could upload digital zoo employee cards to their smartphones. This card, as well as other commonly available tools, was used to operatively connect the zoo's management with all the people during the time when it was not possible to meet in person.

During the spring wave of the covid pandemic, the zoo began posting pictures and videos of the closed grounds on social networks, and broadcasted onli-

ne discussions of the public with the zoo staff once a week. Both the DIVIZNA and the ARCHA Centres had to limit their education activities for the public, and the Lidové sady Cultural and Social Centre had to close completely. The Lidové sady used the time to build a recording facility in the Experimental Studio. In the autumn, online broadcasts of concerts, theatre performances, talks and discussion programmes could start.

So life did not stop in 2020, it just changed and will probably never be the same again. But not everything was different. Rare and endangered animals continued to be reared, and in the time between the closures some of them were moved to other zoos, while others were brought in. The zoo lost a large part of its entrance fee revenue receipt, but the activities related to repairs, maintenance and development of the visitor areas and exhibitions did not completely subside. Whenever possible, special events for visitors took place both in the zoo, in the ARCHA, DIVIZNA Centres and in the Lidový sady.

I would like to thank everyone who favoured and supported us throughout 2020. My thanks go especially to the founder of the zoo, the Statutory City of Liberec, the Liberec Region, the Ministry of the Environment of the Czech Republic, our important partners and many other institutions, companies and individuals who supported us mentally, materially and financially. I have been writing these words in the annual reports for several years. This time, however, I must add that without the financial and moral support of these institutions and, above all, the general public, we would not have been able to make it through the year 2020.

My personal thanks go to all my colleagues from Liberec Zoo and the volunteers that help us. It was them who deserved credit for everything good that was done for the animals and humans in 2020! My thanks go to all of you.

**MVDr. David Nejedlo**

*Veterinary doctor and zoo's chief operating officer*



lachtan hřivnatý / foto: Jiří Zuzánek

**Ředitel:** MVDr. Nejedlo David

**Zoologický úsek:** Ambrožová Jitka, Aschenbrenner Václav, Baranovský Milan, Bareš Aleš, Böhmová Romana, Bc., Bolechová Petra, Ing. Ph.D., Černá Žaneta, Doležalová Marta, Bc., Drápalíková Soňa, Gremlicová Dorota, Ing., Gurtlerová Nikola, Hamerník Tomáš, Hanel Jan, Ing., Hnidová Petra (MD, DPP), Honc Petr, Jakubička Milan, Kestler Karel, Korábová Veronika, Koubovský Pavel, Kozák Tomáš, Krejčí Michal, Krejčová Kateřina, Kroutilová Antonie, Křížková Kateřina, Kyselová Šárka, Makara Ján (DPP)

Maximovičová Klára, **Melichar Lubomír, Ing.**, Moravec Bianca Annette, Netrefová Andrea, Passianová Pavla, Pospíšilová Zuzana, Požárský Vlastimil, Rabava Larysa, Rejlek Jan, Slavík Martin, Slavíková Nataša, Šamko Robert, Šimoníková Šárka Škorňa Pavel, Vlčková Dagmar, Zeman Michal, Ždánský Tomáš

**SEV DIVIZNA:** Dědková Lenka, Havle Leoš, Ing., Hudcová Alice, RNDr., **Kočí Aleš, Ing.**, Nováková Miroslava, Plener Tomáš, Mgr., Řepík Michal, Mgr., Šafaříková Zuzana, Štajnerová Eva, Ing., Štangler Kateřina, Mgr.

**ARCHA: Čáповá Lenka, Mgr.**, Gavorová Markéta, Horáková Natálie, Bc. (DPP), Matternová Sára, Mušutová Martina, Nováková Romana (MD), Novotná Nela, Podolská Martina (MD), Štěpančíčová Martina, Ulčová Tereza, Volková Hana, Hancvenclová Ivana, Ing.

**KC Lidové sady:** Cvejnová Zdeňka, Damová Radmila, Ing. (DPČ), Diviš Pavel, Dolní Miroslava, Haase Martin, Heligeová Adriana, Holoubková Markéta, Hořejší Lucie, Hořejší Zdeňka, Jiřík Josef, Kosář Václav, Lejsek Miloslav (DPP) Málková Miluše, Sedloňová Klára, DiS., Šimberský Jiří (DPP), Štrynclová Vladimíra, To-man Michal, Bc., Valešová Zdeňka, Virová Iveta

**Lidové sady - program:** Kadlec Michal, Morávková Iveta, Motyčka Zdeněk, Neumannová Nikola, Bc. (MD), Novotný Karel

**Lidové sady - Dětský koutek:** Fuchsová Marie, Hřebenová Hana (DPP), Šimberská Jana, Štrynclová Vlasta, Zaplatílek Jiří

**Služby zákazníkům:** Čonková Anet, Dirdová Etela, Fantová Lenka (HPP sezóna), Har-

ničárová Eliška (HPP sezóna), Harničárová Marie, Horňáková Martina (HPP sezóna), Jeřábek Vladimír (HPP sezóna), Kiššová Štefánia (HPP sezóna), Kopecká Markéta, Kuriálová Zdenka, **Máček Petr**, Maršálek Jiří, Maryšková Lucie, Pražák Jiří (HPP sezóna), Pražáková Ludmila (HPP sezóna), Štrádalová Zdenka (HPP sezóna)

**Služby zákazníkům - Formanka:** Baldová Kateřina, Čejp Radek, Forbelský David, Honzátková Magdalena, Hozáková Natalie, Hušla Josef, Manych Martin, Matoušová Jana, Moitzi Anna, Müllerová Martina, Navrátilová Nikola, Pimek Daniel, Šiškinová Olga, Šmíd Dominik

**Marketing, pokladna:** Baláková Klára, Bc., Burešová Alena, **Dostálová Marta, Ing.**, Honcová Libuše, Chromý Miroslav, Krause Miloslav, Lieskovská Petra, Miřejovský Stanislav, Tesařová Lenka, Ing. (MD), Truhlář Libor (DPP)

**Technický úsek:** Brodský Světoslav, Brožek Miroslav, Brzobohatý René Andy, Ing., Demeterová Danuše, Dolejší Tomáš, Foltman Libor (DPP), Fouque Petr, Hembera Karel, Jansová Jana, Mgr., Kalinová Stanislava, Bc., Kolouchová Miluše, Krejčík Josef, Litera Radoslav, Lubij Zdeněk, Nejedlý Jaroslav, Nejedlý Tomáš, Novák Milan, Pěček Pavel, Pelant Jaroslav, Süsser Libor, Šamková Olga, Šlechtová Stanislava, **Špringl Radim, Ing.**, Štulíková Karla, Zeman František, Zeman Roman

**Obsluha parkoviště:** Fak Bohumil, Palme Josef, Skála Vratislav

**Správa:** Dostálová Ivana, Fridrichová Gabriela, DiS., Havlanová Věra, Hofmanová Michaela, Holečková Andrea, Krčeňová Jana, Mlejnková Lenka, Nejedlo David, MVDr., Neradová Věra, Sobotková Dana, Mgr., Štillerová Karolína, Ing., Tesařová Barbara, MgA. Bc., **Zajdová Romana**

**Ochrana přírody a výzkum:** Hemelíková Adéla, Mgr., Ouhel Tomáš, MSc, Petřelková Klára, Mgr., Robovský Jan, RNDr., Sniegon Arthur, **Zoubek Pavel, Ing.**

Rok 2020 se zapíše do novodobých dějin zejména jako počátek celosvětového boje s pandemií nemoci Covid 19, která bezprecedentním způsobem ovlivnila globální atmosféru v socio-ekonomickém nastavení společnosti, a která se dotkla takřka každé sféry lidského počínání, zoologické zahrady nevyjimaje.

Zoologické oddělení Zoo Liberec svou činnost samozřejmě neukončilo. Stejně jako všechny ostatní organizační složky instituce muselo ale zcela zásadně přenastavit organizaci a strukturu jednotlivých postupů tak, aby bylo schopno provádět vše potřebné v základní požadované kvalitě, a to i v případech, že by došlo k rozšíření infekce mezi chovatele. V praxi to znamenalo rozdělit celý tým do směn, které se vzájemně nepotkávaly, pracovaly v kratších intenzivnějších intervalech a omezily svou pracovní náplň na základní péči o svěřená zvířata. S větší či menší mírou improvizace se nám podařilo zvládnout těch bláznivých deset měsíců, lidé zůstávali až na pár výjimek zdraví. Se štěstím jsme se vyhnuli kritickým situacím a dokonce jsme i v dobách největších uzávěr zůstávali odvážní a, na rozdíl od velkého množství jiných evropských zahrad, dováželi nové jedince, takže se naše databáze rozrostly o zajímavou sestavu dosud nechovaných druhů. Chovatelsky se také žádný lockdown nekonal, mláďata se rodila v podobných počtech jako v předchozích „zdravých“ letech, jedinou anomálií, kterou jsme zaznamenávali denně, byl liduprázdný areál zoologické zahrady.

Že se i v chudých časech dějí velké věci lze dokladovat na hned několika institucionálních prvoodchovech. Podařily se u mravenečníka velkého (*Myrmecophaga tridactyla*), soba karelského (*Rangifer tarandus fennicus*) a zoborožce šedolícího (*Bycanister brevis*). Zatímco v případě soba jsme se k prvnímu odchovanému mláděti přes sérii nesnází s chovnými samci dobrali až po sedmi letech od počátku chovu, v případě mravenečníka jsme uspěli hned na první pokus. Mládě se narodilo i u pásovců ku-

lovitých (*Tolypeutes matacus*), o kterých bude ještě řeč později, odchovat se jej ale nepodařilo.

Z dalších zajímavých chovatelských počínů zmiňme například trio (1,2) narozených koz šrouborohých (*Capra falconeri heptneri*), pár nahurů modrých (*Pseudois nayaur*), po tučnějších letech jsme vzhledem k posunu březosti odchováli jen jedno hříbě u zeber Chapmanových (*Equus quagga chapmani*), naopak u takinů čínských (*Budorcas bedfordi*) porodily všechny čtyři chovné samice (2,2). O narozenou samičku se rozrostlo stádečko nyal nížinných (*Nyala angasii*), koní Převalského (*Equus przewalski*) a antilop koňských (*Hippotragus equinus*), po jednom mláděti přibylo i ve skupině kosmanů zakrslých (*Cebuella pygmaea pygmaea*) a gibonů bělolících (*Nomascus leucogenys*), to se ale, bohužel, odstavu nedožilo. Naopak v tlupě paviánů pláštikových (*Papio hamadryas*) se krmná dávka navyšovala hned pětkrát, jak se postupně začala odchovaná mláďata osamostatňovat.

Chovatelsky silný úsek ptáků neustoupil ze svých tradic ani v roce 2020. Ze zajímavějších odchovů uvedme například orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*), dokonce po dvou mláďatech u orlů jestřábích (*Hieraaetus fasciatus*) a orlů nejmenších (*Hieraaetus pennatus*) a zejména potom pomocí inseminace, za použití déledobě zmrazeného spermatu, vylíhlého a posléze i odchovaného orla křiklavého (*Aquila pomarina*).

Jak už bylo popsáno výše, i přes nepříjemný vliv významně komplikujících opatření v mezinárodní přepravě, se nám v průběhu celého roku dařilo odvážet odchované jedince, a to v rámci programových doporučení i na základě pouhých jednání s našimi partnerskými organizacemi. Čekací lhůty se v mnoha případech nepříjemně protáhly, nakonec jsme si však dokázali poradit. Jedním příkladem za všechny je expozice takinů čínských (*Budorcas taxicolor bedfordi*), kde se v jednu chvíli doslo-

va mačkalo 16 (!) zvířat a jejich další setrvání v nezměněném složení by znamenalo prohlubující se potíže se základní technikou krmení. V dalším průběhu roku se ale plánované exporty nakonec podařilo zrealizovat a s jeho koncem se počet zastavil na snesitelných 10 včetně 4 novorozených mláďat.

Nejzajímavějším vývozem byl patrně další zdařilý pokus o reintrodukcii, v místních podmínkách vylíhlého a odchovaného, mláděte orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*), tentokrát do francouzského národního parku Barronies.

Aktivně jsme spolupracovali s pražskou a dvorskou zoologickou zahradou. Do metropole odjely dvě samice orla nejmenšího a mladý hřebec zebry bezhřívě (*Equus quagga borensis*), naopak z Prahy přibyla samice supa hnědého (*Aegypius monachus*). S východočeským Safari parkem jsme si vyměnili chovné samice žirafy Rothschildovy (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) a z místního chovu doplnili naše chovné stádečko zebry bezhřívě o patnáctiměsíční klisničku. Naopak do Dvora Králové odešly dvě odstávčata zebry Chapmanovy, další 3 jedinci (2,1) téhož taxonu potom posloužili jako součást výměny za 5 zebek bezhřívých pro československé chovy se Zoo Borysew v Polsku. V rámci národní spolupráce jsme potom pomohli Zoo Ústí s řešením problému na pozici jejich plemenného hřebce u oslů somálských (*Equus africanus somaliensis*) a zapůjčili jim cenného dospělého samce dovezeného v předchozím roce z francouzského Peaugres. Zoo Zlín se pak stal novým domovem pro dva samečky antilopy koňské (*Hippotragus equinus*). Zajímavým odchodem byla i první odchovaná samička lva berberského (*Panthera leo leo*) do belgické Zoo Antwerpy.

Opačným směrem přes bránu areálu zoo pod Ještědem projel třeba mladý samec vikuni (*Vicugna vicugna*) z Darmsta-



dtu, aby doplnil osamělou skupinu místních samic, nový chovný beran extra vzácného uriala bucharského (*Ovis bochariensis*) z estonského Tallinu, dovezli jsme také dlouho očekávanou samici levharta čínského (*Panthera pardus japonensis*) z Hannoveru. Dopárován byl též samec zoborožce rýhozobého (*Penelopides panini panini*) samicí ze Zoo Drážďany.

I v těchto komplikovaných časech jsme se na zoologickém oddělení snažili vylepšit a obohatit druhovou skladbu o nové taxony a netřeba se uzardívat nad tvrzením, že se nám to povedlo měrou vrchovatou.

Po uvolnění a rekonstrukci expozice po krokodýlech čelnatých (*Osteoleamus tetraspis*), kteří v malém prostoru expozičního terária v Pavilonu tropů neměli šanci rozvinout svůj chovný potenciál, jsme z Vídně dovezli pár dracén krokodýlovitých (*Dracaena guianensis*). Tento druh původem

ze severních, pralesy porostlých, oblastí Jižní Ameriky je u nás možné spatřit v dlouhé historii naší zoo vůbec poprvé. Druhou „premiéru“ obstarali margayové (*Leopardus wiedii*), menší kočkovité šelmy taktéž obývající latinskoamerické tropické lesy a křovinaté oblasti. Ti byli dovezeni až v závěru roku do nově upravované expozice po pandách červených (*Ailurus fulgens fulgens*), vzhledem k jejich citlivosti na chlad budou ve venkovním prostředí ale k vidění až s příchodem teplejších měsíců.

Samostatnou kapitolu tvoří postupně doplnění druhové kolekce o malé savce. Této rozsáhlé a zajímavé skupině jsme se v minulosti takřka nevěnovali, s příchodem nové zooložky Ing. Doroty Gremlicové, specialistky na danou oblast, se situace změnila a naše druhové portfolio se během několika měsíců utěšeně rozrostlo. Jedná se převážně o zvířata, která se v kolekcích zoologických zahrad vyskytují vzácněji, a v naší zoo doplnila expozice Tropického pavilonu již obsazené ptačími druhy. Například novým spolubydlícím zoborožců temných (*Rhyticeros plicatus*) je dikobraz palawanský (*Hystrix pumila*) a venkovní expozici arů hyacintových (*Anodorhynchus hyacinthinus*) obývá v letní sezóně také paka nížinná (*Cuniculus paca*), vnitřní potom už zmiňovaní pásovci kulovití, další vnější potom osináci afričtí (*Atherurus africanus*).

Expozice pavilonu ZooExpo věnované živočichům na nižších stupních potravního řetězce prošly v loňském roce také výraznou druhovou obměnou.

V sekci drobných savců byli domestikovaní hlodavci postupně nahrazeni volně žijícími druhy, z nichž některé se už začaly úspěšně množit. Mezi nováčky jsou velmi drobná zvířata, bělozubky nejmenší (*Suncus etruscus*) a myši Mattheyovy (*Mus mattheyi*), afričtí hlodavci bodlínatky tmavé (*Acomys cahirinus cahirinus*) nebo myši východoafrické (*Arvicanthis neumanni*), i zástupci z chladnějších oblastí pestršky písečné (*La-*



mládě orla křiklavého / foto: Zoo Liberec

*gurus lagurus*) a hraboši rákosní (*Microtus fortis*). Tuto ucelenou expozici doplňují aktuálně jediní vačnatci chovaní v Zoo Liberec, vačice krysí (*Monodelphis domestica*).

Kolekce hmyzu se rozšířila například o dva druhy švábů, šváb smrtihlav (*Blaberus craniifer*) a šváb velkokřídý (*Archimandrita tessellata*), strašilky Sungaya inexpectata, kobylky Ancylecha fenestrata nebo unikátní zlatohlávky Pachnoda iskuulka popsané teprve v roce 2019.

Součástí pavilonu ZooExpo je také modelová akvakulturní jednotka, pro kterou ČZU v Praze zapůjčila liberecké zoo hejno karasů obecných (*Carassius carassius*), v přírodě České republiky kriticky ohrožených ryb zasažených především intenzifikací hospodaření na rybnících a regulací vodních toků a rozšířením nepůvodních druhů ryb.

Vývoj druhové skladby každé zoologické zahrady je po léta ovlivňován společenskými a ochranářskými požadavky. Je to proces nekonečný a ve svých jednotlivých fázích může být i značně dynamický. V této souvislosti zasáhla libereckou veřejnost před časem zpráva o plánovaném konci chovu bílých tygrů. Důvody byly mnohokrát vysvětlovány a postupně i z větší části pochopeny a akceptovány, uklidnění potom přišlo s prohlášením, že zbylý pár v místní expozici dožije. Od začátku listopadu zmiňovaného roku 2020 už v ní návštěvníci najdou jen dvanáctiletou samici, starého chovného samce jsme museli přes intenzivní veterinární péči pro dlouhodobé zdravotní problémy a celkovou sešlost utratit. Bylo mu přes 15 let.

Zoologická zahrada je bezesporu instituce, kde je na prvním místě zvíře, a to vnímáno jak laickou veřejností, tak i lidmi, kteří se prací okolo exotických zvířat žijí. Jsem poslední z těch, kteří by podobné tvrzení jakkoliv zpochybňovali nebo se snažili zařadit chované jedince do komplexu všech možných subjektů, činností a aktivit, jež takovou instituci definují a

jsou pro ni všechny stejně důležité. Nebyla by to pravda. Při ohlédnutí za proběhlým rokem ale musím udělat, možná trochu překvapivou, výjimku. Zoologické oddělení liberecké zahrady prošlo těžkou zkouškou a obstálo jen díky skvěle fungujícímu týmu chovatelů a pracovníků zásobování a proto si slova obdivu zaslouží oni, oni jsou v zoosvětě ta aktuálně tolik skloňovaná první linie. Přestože bývají zvyklí vykonávat své povolání v nelehkých podmínkách a s velkou porcí odříkání, museli se této hloupé době přizpůsobit, změnit svoje návyky, pracovat v polovičním počtu s nejistou prognózou a pod neustálým tlakem a s vědomím, že v případě, že se koronavirus nekontrolovaným způsobem rozšíří v chovatelském prostředí, nebude nikdo, kdo by se o svěšená zvířata postaral. Přesto zvládli projít celým rokem bez stížností, bez ztráty víry v dobrý konec a s hlavou nahoře. Za to si zaslouží velkou úctu a respekt. Díky, byli jste úžasní!

**Ing. Luboš Melichar**

*vedoucí zoolog*

melichar@zooliberec.cz



dracéna krokodylovitá / foto: Zoo Liberec

## THE ZOOLOGY DEPARTMENT IN 2020

---

The year 2020 will go down in modern history, especially as the beginning of the global fight against the Covid 19 pandemic, which has unprecedentedly affected the global atmosphere in the socio-economic settings of society, and almost every sphere of human activity, including zoological gardens.

Of course, the Department of Zoology of Liberec Zoo did not cease its activities. Like all the other organizational units of the institution, it had to fundamentally reconfigure the organization and structure of individual procedures so that it was able to perform everything necessary in the basic required quality, even in the event that the infection spread among the animal keepers. In practice, this meant dividing the whole team into shifts that did not meet each other, worked at shorter, more intensive intervals, and limited their workload to the basic care of the entrusted animals. With a greater or lesser degree of improvisation, we managed to cope with those crazy ten months, the people stayed healthy, with a few exceptions. Luckily, we avoided critical situations, and even during the biggest closures we remained brave and, unlike a large number of other European zoological gardens, imported new individuals, so our species databases grew by an interesting set of hitherto un-bred species. When it comes to breeding, there was no lockdown, baby animals were born in similar numbers as in the previous "healthy" years. The only anomaly that we noticed daily was the deserted zoo grounds.

The fact that great things happen even at bad times can be proved by several first breeds at the zoo. They proved successful in the case of the giant anteater (*Myrmecophaga tridactyla*), the Finnish forest reindeer (*Rangifer tarandus fennicus*), and the silvery-cheeked hornbill (*Bycanister brevis*). While in the case of the reindeer we got our first reared offspring through a series of difficulties with the breeding males only after seven

years from the beginning of breeding, in the case of the anteater we succeeded at the first attempt. The southern three-banded armadillos (*Tolypeutes matacus*), which will be discussed later, also gave birth to their young one, but its breeding failed.

Other interesting breeding activities that are worth mentioning include a trio (1,2) of markhorns (*Capra falconeri heptneri*) and a couple of bharals (*Pseudois nayaur*) that were born. After more plentiful years, due to a shift in pregnancy, we bred only one Chapman's zebra foal (*Equus quagga chapmani*), whereas in the case of the golden takins (*Budorcas bedfordi*) all four of the breeding females gave birth (2,2). The herds of lowland nyalas (*Nyala angasii*), Przewalski's horses (*Equus przewalski*) and roan antelopes (*Hippotragus equinus*) grew by one born female. The tribes of western pygmy marmosets (*Cebuella pygmaea pygmaea*) and northern white-cheeked gibbons (*Nomascus leucogenys*) also increased their numbers by one baby each, but unfortunately, the baby gibbon did not survive the weaning. On the contrary, feed ration of the troop of hamadryas baboons (*Papio hamadryas*) was increased five times as their reared infants gradually began to become independent.

The birds section, which has long-standing breeding traditions, did not abandon them even in 2020. From among the more interesting reared offspring, we can mention, for example, the bearded vultures (*Gypaetus barbatus*) that had a chick. The Bonelli's eagles (*Hieraaetus fasciatus*) and booted eagles (*Hieraaetus pennatus*) had even two chicks each. The lesser spotted eagle chick (*Aquila pomarina*), which was bred by artificial insemination, using long-frozen sperm, is especially worth mentioning.

As described above, despite the unpleasant impact of the significantly complicating measures in international transport, we managed to transport the reared individuals throughout the year, both within the

---

framework of the programme recommendations and on the basis of negotiations with our partner organizations. The waiting times unpleasantly dragged in many cases, but we were able to cope with them in the end. One example that speaks for all is the exposition of golden takins, where at one point 16 (!) animals were literally crammed, so their further stay in the same numbers would have meant deepening problems with the basic feeding technique. For the rest of the year, however, the planned exports were finally implemented. At the end of the year, their number reached a tolerable 10, including 4 new-born calves.

Probably the most interesting export was another successful attempt to reintroduce a bearded vulture chick (*Gypaetus barbatus*), hatched and reared in the local conditions, this time in the Barronies Regional Nature Park in France.

We actively cooperated with Prague and Dvůr Králové zoological gardens. Two female booted eagles and a young maneless zebra stallion (*Equus quagga borensis*) left for the metropolis, whereas a female cine-reous vulture (*Aegypius monachus*) arrived from Prague. We exchanged breeding female Rothschild's giraffes (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) with the East Bohemian safari park, and expanded the size of our breeding herd of zebras by a fifteen-month-old mare, which was reared there. On the contrary, two weaned Chapman's zebras went to Dvůr Králové. Another 3 individuals (2,1) of the same taxon then served as part of the exchange for 5 maneless zebras with Zoo Safari Borysew in Poland for Czechoslovak breeding purposes. As part of the national cooperation, we helped Ústí Zoo to solve the problem with their Somali wild ass breeding stallion (*Equus africanus somaliensis*), and lent them a valuable adult male imported from the French Peaugres Safari Park in the previous year. Zlín Zoo became a new home for two male roan antelopes (*Hippotragus equi-*

*nus*). An interesting departure was the departure of the first reared female Barbary lion (*Panthera leo leo*) for Antwerp Zoo, Belgium.

A young male vicuña (*Vicugna vicugna*) from Darmstadt passed through the gates of the zoo under Ještěd in the opposite direction to replenish the local herd of lonely females, a new breeding urial ram (*Ovis bochariensis*), an extremely rare species, arrived from Tallinn, Estonia. We also imported a long-awaited female Chinese leopard (*Panthera pardus japonensis*) from Hanover. A male Visayan hornbill (*Penelopides panini panini*) was also mated with a female from Dresden Zoo.

Even at these hard times, the Department of Zoology tried to improve and enrich the species composition with new taxa, so there is no need to blush at the claim that we proved successful.

After vacating and reconstructing the exposition of dwarf crocodi-



mládě mravenečnicka velkého / foto: Zoo Liberec



mládě paviana plástikového / foto: Jiří Zuzánek

les (*Osteolamus tetraspis*), which did not have a chance to develop their breeding potential in the small area of the Tropical Pavilion terrarium, we imported a couple of northern caiman lizards (*Dracaena guianensis*) from Vienna. This species originating from the northern areas of South America, covered with tropical forest, can be seen at our zoo for the first time in its long history. Another entirely new species was margays (*Leopardus wiedii*), smaller felines that also inhabit Latin American tropical forests and shrub areas. They were imported at the end of the year to the newly refurbished exposition previously occupied by red pandas (*Ailurus fulgens fulgens*), due to their sensitivity to cold they will be seen outside only with the arrival of warmer months.

The gradual addition of small mammals to the collection of species is a separate chapter. In the past, we hardly paid attention to this large and interesting group, but with the arrival of the new zoologist, Ing. Dorota Gremlicová, a specialist in the given area, the situation has changed and our species portfolio has successfully grown within a few months. These are mostly animals that are rarely represented in the collections of zoological gardens. At our zoo, they were added to the exposition of the Tropical Pavilion, already occupied by bird species. For example, a Philippine porcupine (*Hystrix pumila*) became a new roommate of Blyth's hornbills (*Rhyticeros plicatus*). In the summer season, the outdoor exposition of hyacinth macaws (*Anodorhynchus hyacinthinus*) is also inhabited by lowland pacas (*Cuniculus paca*), another outdoor exposition shows an African brush-tailed porcupine (*Atherurus africanus*).

The expositions of the ZooExpo pavilion dedicated to animals at the lower stages of the food chain also underwent a significant change of species last year.

In the small mammals section, domesticated rodents were gradually

---

replaced by wild species, some of which had already begun to successfully reproduce. The newcomers include very small animals, such as Etruscan shrews (*Suncus etruscus*) and Matthey's mice (*Mus mattheyi*), African rodents, such as Cairo spiny mice (*Acomys cahirinus cahirinus*) or Neumann's grass rats (*Arvicanthis neumanni*), as well as representatives from colder areas, such as steppe lemmings (*Lagurus lagurus*) and reed voles (*Microtus fortis*). This comprehensive exposition is currently complemented with the only marsupials reared at Liberec Zoo, grey short-tailed opossums (*Monodelphis domestica*).

The collection of insects expanded, for example, by two cockroach species, the death's head cockroach (*Blaberus craniifer*) and the giant cockroach (*Archimandrita tessellata*), the stick insect (*Sungaya inexpectata*), the Malaysian leaf katydid (*Ancylecha fenestrata*), or the unique rose chafer (*Pachnoda iskuulka*) described only in 2019.

The ZooExpo pavilion also includes a model aquaculture unit, for which the Czech University of Life Sciences Prague lent to Liberec Zoo a flock of crucian carp (*Carassius carassius*), fish species critically endangered in the Czech Republic, affected mainly by intensification of pond management, regulation of watercourses and the spread of non-native fish species.

The development of the species composition at each zoological garden has been influenced by social and conservation requirements for years. It is an endless process, and can be very dynamic in its individual phases. In this context, the Liberec public was recently hit by the news about the planned closing of the white tiger breeding programme. The reasons were explained many times and gradually, for the most part, were understood and accepted. Reassurance came with the statement that the remaining couple displayed in the local exhibition would stay. From the

beginning of November 2020, visitors can see only the twelve-year-old female. Despite intensive veterinary care, the old breeding male had to be put down for long-term health problems and general aging. He was over 15 years old.

The zoo is undoubtedly an institution where the animal comes first, and this is perceived both by the general public and by people who make a living by working with exotic animals. I am the last of those who would question such a statement in any way, or try to include bred individuals into a complex of all possible subjects and activities that define such an institution and that are all equally important to it. That would not be true. However, when looking back at the past year, I must make, perhaps a little surprising, exception. The Department of Zoology of Liberec Zoo has passed a difficult test, and passed it only thanks to the well-functioning team of animal keepers and workers in charge of supply and, therefore, they deserve words of admiration, as they currently stand on the first line, so much spoken about in the zoo world. Although they are accustomed to doing their job under difficult conditions and with a great deal of self-denial, they had to adapt to these crazy times, change their habits, work with reduced staff numbers, with an uncertain prognosis and under constant pressure, knowing that if coronavirus spread uncontrollably in the breeding environment, there would be no one to take care of the entrusted animals. Nevertheless, they managed to go through the whole year without complaints, without losing faith in a good ending and with their heads up high. They deserve great respect and esteem for that. Thanks, you were amazing!

**Luboš Melichar**

*Head of Zoology*  
*melichar@zooliberec.cz*



Pohled na panenský ostrov Babi, který se stal předmětem ochrany v navazujících aktivitách kampaně Silent Forest / foto: Zoo Liberec

## OCHRANÁŘSKÉ PROJEKTY ZOO LIBEREC VE SVĚTĚ

Liberecká zoologická zahrada společně s ochranou zvířat v rámci zachovných chovů (ex situ), se taktéž věnuje ochraně druhů v jejich přirozeném prostředí (in situ). In situ ochranu provádí zoologická zahrada Liberec v rámci svých terénních aktivit nebo podporou dalších projektů na ochranu přírody po celém světě.

Financování těchto aktivit je z velké části financováno díky návštěvníkům Zoo Liberec, jelikož z každé zakoupené vstupenky putují 2 Kč na ochránářské projekty in situ. V roce 2020 se díky návštěvníkům podařilo nashromáždit 465 840 Kč, které putovali přímo na ochranu přírody konkrétními projekty.

Mezi významné momenty v roce 2020 patří uzavření memoranda o porozumění s univerzitou Syiah Kuala v Aceh v Indonésii, která se stala partnerem v projektech na výzkum a ochranu přírody na Sumatře. Ve spolupráci s touto univerzitou taktéž proběhl předmět s názvem Introduction to Biodiversity Conservation in Indonesia, která byla pro studenty univerzity v Aceh a pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci.

Zoo Liberec je již druhým rokem členem platformy ASAP (Asian Species Action Partnership), která katalyzuje ochranu druhů s vysokou mírou ohrožení, propojuje organizace a poskytuje servis ve formě výtahů s praktickými informacemi pro ochránářské projekty. Vedle tohoto se Zoo Liberec taktéž stala členem Alliance for Zero Extinction (AZE), která soustřeďuje informace o potřebách ochrany druhů s nejvyšší prioritou na Zemi.

V průběhu roku se bohužel kvůli pandemické situaci odehrály pouze tři přednášky z cyklu Zookaleidoskop, které hostí vědce a odborníky v ochraně přírody z celého světa. Konkrétně přednášela veterinářka Barbora Ča-

jánková o práci v záchraném centru pro gepardy v Somalilandu. O počítání kahau nosatých v Balíkpapanském zálivu přednášel Tadeáš Toulec a o ochraně mořských želv v Indonésii přednášela Adéla Hemelíková, která v průběhu roku posílila tým ochránářského oddělení in situ v Zoo Liberec.

Činnost oddělení výzkumu a ochrany přírody v Zoo Liberec se mohla v roce 2020 uskutečnit taktéž díky opakované podpoře Libereckého kraje.

Tímto by oddělení výzkumu a ochrany přírody v Zoo Liberec chtělo pokračovat všem partnerům, podporovatelům, samotným zaměstnancům Zoo Liberec a také české ambasádě v Jakartě za podporu a pomoc při realizaci poslání ochrany přírody... velmi si toho vážíme!

### Zoo Liberec aktivně spolupracuje na těchto projektech

#### Návrat orlosupa bradatého zpět do volné přírody

V roce 2020 se v Zoo Liberec úspěšně vylíhlo a odchovalo jedno mládě (samice) orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*), které bylo v květnu vypuštěno ve Francii v národním parku Baronnies.

Liberecká zoo je součástí repatriačního programu orlosupa bradatého již 34 let a za tu dobu odchovala 14 mláďat, která byla vypuštěna do volné přírody. ([www.zooliberec.cz/ochrana-prirody](http://www.zooliberec.cz/ochrana-prirody))

#### Terénní aktivity Zoo Liberec v Jihovýchodní Asii

Ochrana přírody v Indonésii patří mezi dlouhodobé zájmy Zoo Liberec. Rok 2020 byl ve znamení příprav na dlouhodobý projekt spojený s výzkumem a ochranou karet pravých (*Eretmochelys imbricata*). Výzkum se zaměřuje na mapování obchodu se želvovinou a mapování populace to-

---

hoto kriticky ohroženého druhu mořské želvy na Sumatře a v dalších částech Indonésie.

Problematika nelegálního obchodu s luskouny se taktéž stala předmětem ochranných aktivit Zoo Liberec v Indonésii. V současné době se sbírají základní informace o konkrétních populacích luskounů, které by měly v budoucnu pomoci k jejich ochraně a snížení jejich pytláčení.

Při sběru informací o luskounech Zoo Liberec navázala kontakt s organizací Tebat Rasau na ostrově Belitung. Tato organizace si klade za cíl udržet zdravý ekosystém místních mokřadů, který bude přispívat k harmonickému soužití člověka a přírody. Jako vlajkový druh tohoto mokřadu je zvolena kriticky ohrožená orlicie bornejská (*Orlitia borneensis*).

Po úspěšné ochranné kampani EAZA s názvem Silent Forest, Zoo Liberec dále spolupracuje na ochraně zpěvných ptáků a jejich ostrovního habitatu s organizací Ecosystem Impact. Tato organizace v roce 2020 převzala s pomocí Zoo Liberec odpovědnost za správu programu Treasure Island Ranger Programme, který chrání 319 km<sup>2</sup> neobydleného neporušeného primárního pralesa prostřednictvím hlídek, vymáhání práva a komunitního vzdělávání. Tento ostrov je považován za jedno z posledních míst výskytu loskutáka niaského (*Gracula robusta*), holuba stříbrného (*Columba argentina*) a šámy běloříté (*Copsychus malabaricus*). Vedle těchto ptáků je tento ostrov také významným hnízdištěm karet obrovských (*Chelonia mydas*) a kožatek obrovských (*Dermochelys coriacea*). V roce 2020 byly zavedeny hlídky zaměřené na ochranu a monitoring zmíněných kriticky ohrožených druhů ptáků a sběr důležitých údajů o jejich populacích.

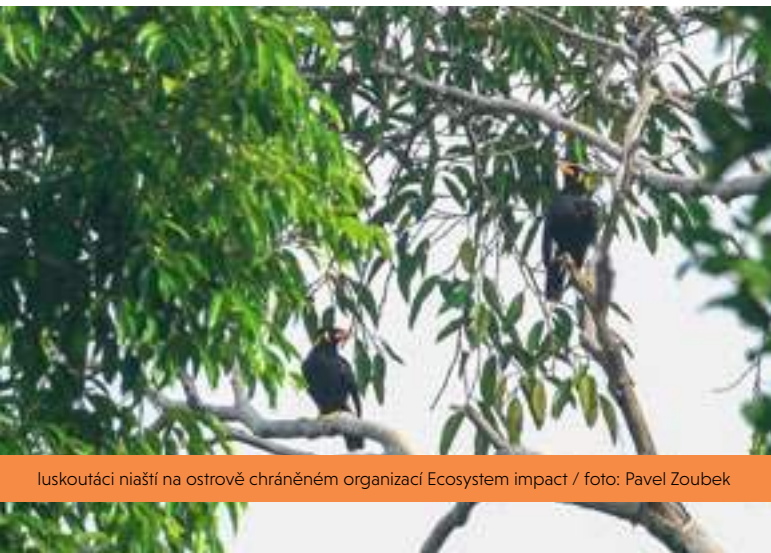
S navázáním spolupráce s univerzitou Syiah Kuala v Aceh začala liberecká



luskoun ostrovní / foto: Pavel Zoubek



spolupráce s komunitou v Indonésii / foto: Jakub Freiwald



luskoutáci niaští na ostrově chráněném organizací Ecosystem impact / foto: Pavel Zoubek

zoo spolupracovat s organizací Conservation Response Unit in Aceh, se kterou konzultuje ochranu sumaterských slonů a jejich prostředí. ([www.zooliberec.cz/ochrana-prirody](http://www.zooliberec.cz/ochrana-prirody))

### Save-Elephants.org

Činnost se soustředila na podporu monitorovacích, vyšetřovacích a protipytláckých aktivit v Kongu a na stabilizaci projektů pro řešení human-wildlife konfliktu (konflikt mezi člověkem a přírodou) v Čadu. V Kongu jsme se účastnili pokračující spolupráce mezi Českou zemědělskou univerzitou v Praze a konžskou pobočkou World Wildlife Fund (Světový fond na ochranu přírody) v rámci následného monitoringu deštného lesa po expedici Neuron. Nadále podporujeme finančně a materiálně jednotky detekčních psů a na sklonku roku jsme zintenzivnili utajená vyšetřování sítě pytláků a překupníků se slonovinou. V Čadu naši místní terénní agenti odhalili první zaznamenanou přítomnost luskouna bělobřichého (*Manis tricuspis*) v tomto státě a společně jsme systematizovali spolupráci na rozvoji sloních bariér ze včelích úlů, hroších bariér a také aktivit na ochranu vzácných západoafrických kapustňáků. Na poli osvěty bylo nejdůležitější znovuoživení profislonovinové kampaně Zlonovina a její uvedení do několika asijských jazyků. ([www.save-elephants.org](http://www.save-elephants.org))

### Záchrana zeber bezhřívých

Rok 2020 se nesl v duchu zpracovávání dat z proběhlé expedice do Ugandy v roce 2019. Bohužel také kvůli pandemické situaci ve světě se komunikace se všemi partnery včetně Ugandské strany nesla pouze v rámci online přenosu. Tato situace však nahrála k aktivní práci na dokumentu pořízeného během expedice a v roce následujícím by měl dokument spatřit světlo světa.

## Zoo Liberec je aktivním partnerem

### Talarak Foundation

Navzdory výzvám, které rok 2020 přinesl, dokázala organizace Talarak Foundation pro divokou zvěř na ostrově Negros skvělé věci. Od výstavby nových voliér, zdokonalování výběhů pro naše savce až po úžasné vyvrcholení: vypouštění visajánských prasat (*Sus cebifrons*) a Sambarů skvrnitých (*Rusa alfredi*) do přírodní rezervace Danapa ve městě Bayawan. Tento historický projekt je první svého druhu na Filipínách a pro kriticky ohrožené druhy visajských ostrovů to znamená jeden velký krok blíže k návratu do svého přirozeného prostředí. S podporou liberecké zoo hrála ve všech projektech rozhodující roli veterinářka organizace Talarak – Monica Atienza.

Monica dohlížela nad přepravou všech savců do rezervace Danapa a zajišťovala zdravotní péči všech zvířat chovaných v péči člověka v obou chovných centrech na Negrosu. V průběhu roku onemocněli dva z chovaných zoborožců, kteří se díky nepřetržité péči dokázali zotavit. Monica se taktéž věnuje výzkumu chovaných zvířat, u kterých se pokouší stanovit běžné fyziologické parametry, které jsou nezbytné pro budoucí generace v centrech. ([www.talarak.org](http://www.talarak.org))

### The Kukang Rescue Program

Rok 2020 se nesl především ve znamení Kukang kávy, která spatřila světlo světa díky projektu „Kukang Coffee“. Ten je jedním z dalších projektů Kukang programu a napomáhá ochraně outloňů a dalších chráněných a ohrožených zvířat v terénní oblasti programu. Hlavním smyslem je zapojení místních farmářů do tzv. „Kukang Coffee Community“, čímž se z nich



Anglicko-environmentální škola vedená po projektem Kukang / foto: Lucie Čižmárová



Nasidi, člen komunity Tebat Rasau před vypuštěním želvy amboinské / foto: Yerian Ramadhan

---

stávají ochránci přírody. V Ústí nad Labem díky projektu vznikla stejnojmenná ochránářská kavárna. Vznikly také nové webové stránky projektu [www.kukang-coffee.org](http://www.kukang-coffee.org). Tento kávový projekt byl podpořen ambasádou ČR v Jakartě ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR v rámci již druhým rokem získaného grantu nazvaného „Malý lokální projekt rozvojové pomoci“.

V terénní oblasti mimo Kukang Coffee projektu pokračuje každoroční monitoring outloňů a dalších divokých zvířat. Tento průzkum provádí terénní kukang tým složený z Čechů a bývalých lovců outloňů a luskounů s cílem zjistit co nejvíce informací o místní populaci divokých zvířat.

V rámci podpory angličtiny a vzdělávání o ochraně přírody se v záchraném centru Kukang programu uskutečnila soutěž, kde 24 vybraných studentů z 8 středních škol soutěžilo o ceny v anglickém projevu na téma týkající se ochrany přírody.

V tomto roce byla oficiálně otevřena „Škola na konci světa“, která byla postavena v odlehle vesnici Basukum pod vedením Indonésana Tomase Tarigana, kterého motivovala již fungující anglicko-environmentální škola vedená Kukang programem. Tato stavba byla podpořena Kukang programem, jehož dobrovolníci zde pomáhají i s výukou angličtiny a environmentální výchovy.

Také v Česku byl Kukang program aktivní. Navíc se zapojil do nového výukového projektu pod Českou koalici na ochranu biodiverzity (CCBC) nazvaného „CCBC do škol“. ([www.kukang.org](http://www.kukang.org))

### **Česká koalice na ochranu biodiverzity (CCBC)**

V průběhu roku probíhaly přednášky v rámci projektu CCBC do škol pro žáky základních a středních škol. Cílem projektu je pomoci vychovat gene-

raci dětí s kladným vztahem k lidem, zvířatům a rostlinám.

V únoru proběhl benefiční koncert na podporu spolku Save-Elephants.org. Kampaň Zlonovina je podpůrným prostředkem k šíření osvěty o mezinárodním obchodu se slonovinou. Mapuje cestu sloního klu z africké savany či pralesa až ke koncovým zákazníkům v Asii či na Západě. Ukazuje, čeho jsou lidé schopni z marnivosti.

Sraz CCBC v Zoo Liberec měl v roce 2020 rekordní účast, a to i díky možnosti sledovat setkání online. Noví pozorovatelé a adepti na vstup do koalice jsou Včelí stráž ([www.vcelistraz.cz](http://www.vcelistraz.cz)) a Be Sea ([besea.cz](http://besea.cz)).

Pro projekt CCBC do škol vznikl animovaný spot, a to ve spolupráci s animáčnickou skupinou OPAK. Hudbu složil hudebník Floex.

Čtyři zážitková odpoledne "Na skok k orangutanům", "Po stopách včelí královny", "Ochutnej ptačí život" a "Příběh mořské želvy" pro rodiny s dětmi proběhla v rámci festivalu Praha Září.

Začala spolupráce se Smíchovskou střední průmyslovou školou. Studenti natočili vzdělávací videa, která se plánují použít v nabídce vzdělávání CCBC do škol.

V prosinci CCBC spustila novou online knihovnu CCBC do škol, knihovna obsahuje dokumenty, videa a zdarma dostupné vzdělávací materiály. Knihovna představuje praktickou pomůcku pro učitele, která ulehčí přípravu a oživí výuku.

([www.ccbc.cz](http://www.ccbc.cz))

## **Projekty podpořené Zoo Liberec**

### **Zátoka nosatých opic**

Ochrana ekosystému v Balikpapanském zálivu na Borneu. S vlajkovým druhem kahau nosatým se projekt věnuje osvětě, výzkumu, vzdělávání a

---

environmentální lobby za zachování tohoto přírodně významného místa.  
([www.zatokanosatychopic.cz](http://www.zatokanosatychopic.cz))

### **Conservation Response Unit in Aceh**

Ochrana sumaterských slonů, která kombinuje využití slonů v péči člověka pro ochranu divoce žijících populací ve formě odrazování divokých slonů od lidských obydlí, vyprošťování uvízlých slonů a monitoringu oblastí před nelegální činností. Cílem organizace je ochrana divoké populace slonů jako deštníkového druhu pro celý ekosystém a předejít odchytu divokých jedinců. ([www.cruaceh.org](http://www.cruaceh.org))

### **Česká koalice na ochranu biodiverzity (CCBC)**

Zastřešující koalice organizací se zaměřením na ochranu biodiverzity a udržitelný rozvoj po celém světě. Součástí nadace jsou osvětové a vzdělávací aktivity pro děti i dospělé. ([www.ccbc.cz](http://www.ccbc.cz))

### **Ecosystem Impact**

Ochrana ostrovních ekosystémů se zaměřením na mořské želvy a ptactvo v oblastech souostroví Pulau Banyak a ostrova Simelue v Indonésii.  
([www.ecosystemimpact.com](http://www.ecosystemimpact.com))

### **Faunus**

Podpora organizace Snow Leopard Trust na ochranu a výzkum sněžného levharta (*Panthera uncia*) a podpora chráněných dílen pro děti v táboře AMPO v Burkina Faso. ([www.faunus.cz](http://www.faunus.cz))

### **Green-Books.org**

Ekovýchovné programy pro děti a učitele v Indonésii na téma ochrany

biodiverzity, odpadkového hospodářství, změn klimatu a udržitelného způsobu života.

([www.green-books.org](http://www.green-books.org))

### **Talarak**

Komplexní ochrana, výzkum a vzdělávání se zaměřením na endemity Visayánských ostrovů na Filipínách. ([www.talarak.org](http://www.talarak.org))

### **The Kukang Rescue Program**

Ochrana outloňů, vzdělávání a boj proti nelegálnímu obchodu s divokými zvířaty a práce s místními komunitami na Sumatře. ([www.kukang.org](http://www.kukang.org))



Trídění a sběr odpadů pod vedením Green-Books.org / foto: Green-Books.org

Ruku v ruce s vývojem moderní zoologické zahrady je úzce spjat také výzkum a vzdělávací činnost. Liberecká zoologická zahrada a její pracovníci se výzkumným činnostem aktivně věnují, jak na poli výzkumu druhů chovaných v péči člověka, tak v jejich přirozeném prostředí. Výsledky výzkumu přispívají mimo jiné k vhodnějším podmínkám chovu zvířat a také přinášejí detailnější vhled do problematiky ochrany zvířat ve volné přírodě, což napomáhá například k identifikování hrozeb a určení strategie pro ochranu konkrétních druhů nebo ekosystému.

Navazujícím a velmi důležitým krokem po výzkumu, je předávání nabytých znalostí a zkušeností odborné veřejnosti formou vědeckých článků a konferencí. Dále pak studentům vysokých škol v rámci přednášek a tematických předmětů. A v neposlední řadě také široké veřejnosti prostřednictvím populárně naučných publikací a přednášek.

Bodové shrnutí těchto činností za rok 2020 najdete na následujících řádcích.

### Vědecké publikace pracovníků Zoo Liberec

Axmanová, I., **Robovský, J.**, Tichý, L., Danihelka, J., Troeva, E., Protopopov, A., & Chytrý, M. (2020). Habitats of Pleistocene megaherbivores reconstructed from the frozen fauna remains. *Ecography*, 43(5), 703-713.

Damois, P., **Robovský, J.**, Mueller, D., Penello, M., Zimmermann, M., Van der Meer, R. and Voorham, M. (eds.) (2020). Regional Collection Plan for the EAZA Caprinae Taxon Advisory Group – First edition. EAZA Executive Office: Amsterdam. XXXI+166 pp.

Hofmannová, L., Jirků, M., Mazánek, S., **Gremlicová, D.**, & Kvičerová, J.

(2020). *Eimeria melogale* n. sp. (Apicomplexa: Eimeriidae) in the Javan ferret-badger (*Melogale orientalis*). *European Journal of Protistology*, 73, 125668.

Hradec, M., Illmann, G., & **Bolechová, P.** (2020). A first report of separation calls in southern yellow-cheeked gibbons (*Nomascus gabriellae*) in captivity. *Primates*, 62(1), 5–10.

Neuzil-Bunesova, V., Lugli, G. A., Modrackova, N., Vlkova, E., **Bolechova, P.**, Burtscher, J., Longhi, G., Mancabelli, L., Killer, J., Domig, K., & Ventura, M. (2021). Five novel bifidobacterial species isolated from faeces of primates in two Czech zoos: *Bifidobacterium erythrocebi* sp. nov., *Bifidobacterium moraviense* sp. nov., *Bifidobacterium oedipodis* sp. nov., *Bifidobacterium olomucense* sp. nov. and *Bifidobacterium panos* sp. nov. *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology*, 71(1).

Ng, D. Y., Švejcárová, T., Sadanandan, K. R., Ferasyi, T. R., Lee, J. G., Prawiradilaga, D. M., **Ouhel, T.** & Rheindt, F. E. (2021). Genomic and morphological data help uncover extinction-in-progress of an unsustainably traded hill myna radiation. *Ibis*, 163(1), 38-51.

**Petrželková, K. J.**, Smejkalová, P., Céza, V., Pafčo, B., Shutt-Phillips, K. A., Todd, A., ... & Čepička, I. (2020). Sympatric western lowland gorillas, central chimpanzees and humans are infected with different trichomonads. *Parasitology*, 147(2), 225-230.

**Robovský, J.** (2020). Zprávy o činnosti odborných komisí při UCSZOO za rok/Reports of the UCSZOO Specialist Committees 2019 - Komise pro Ca-

---

prini/ The Caprini Committee. Výroční zpráva Unie českých a slovenských zoologických zahrad/The Annual Report of the Union of the Czech and Slovak zoological gardens 22: 80-81.

**Robovský, J., Melichar, L., & Gippoliti, S.** (2020). Zoos and conservation in the Anthropocene: opportunities and problems. In *Problematic Wildlife II* (pp. 451-484). Springer, Cham.

Sharma, A. K., **Petrzelkova, K.**, Pafco, B., Robinson, C. A. J., Fuh, T., Wilson, B. A., ... & Gomez, A. (2020). Traditional human populations and nonhuman primates show parallel gut microbiome adaptations to analogous ecological conditions. *Msystems*, 5(6).

**Obhájené práce vysokoškolských studentů ve spolupráci se Zoo Liberec**  
**Hemelíková, A.** (2020). Promoting marine ecosystem protection through education and community outreach: A case study from Sumatra, Indonesia. Olomouc, 2019. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci. Přírodovědecká fakulta

Šnajdrová, L. (2020). Vliv potravy na koncentraci kortikosteronu u gibonů (*Nomascus spp.*). Diplomová práce (Mgr.). Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. (Vedoucí práce: **Petra Bolechová**)

Hůjová, D. (2020). Potravní ekologie gibonů (*Hylobatidae*) a její aplikace do chovu v zoologických zahradách. Bakalářská práce (Bc.). Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. (Vedoucí práce: **Petra Bolechová**)

### **Další studentské práce ve spolupráci Zoo Liberec**

Natálie Hromková, Enrichment a jeho využití v Zoo Liberec – maturitní práce na Doctrina Podještědské gymnázium, Liberec, 2020 (konzultant: **Petra Hnidová**)

### **Odborně populární publikace pracovníků Zoo Liberec**

- **Robovský J.**, 2020. Cejlonská sloní dvojčata. *Vesmír* 99(12): 683-684.
- **Robovský J.**, 2020. Co byli anatoľští sloni z doby bronzové zač? *Vesmír* 99(7): 382.
- **Robovský J.**, 2020. Kam vysazovat šelmy? *Vesmír* 99(4): 201.
- **Robovský J.**, 2020. Kolik máme savčích druhů? *Vesmír* 99(3): 137.
- **Robovský J.**, 2020. Kteří australští ptáci a savci vymřou do 20 let? *Vesmír* 99(2): 77.
- **Robovský J.**, 2020. Kytovčí dějá vu aneb vyměnění sviňuchy kalifornské. *Vesmír* 99(4): 195-196.
- **Robovský J.**, 2020. Nový rod gibona z čínskeho cisařství. *Vesmír* 99(1): 9.
- **Robovský J.**, 2020. Parohy jako dobře kontrolovaný osteosarkom. *Vesmír* 99(3): 130-131.
- **Robovský J.**, 2020. Přehlížené Gran Chaco. *Vesmír* 99(1): 6.
- **Robovský J.**, 2020. Rychlé šíření čtyřnohých prakytovců. *Vesmír* 99(5): 254.
- **Robovský J.**, 2020. Sebezničující špičáky u babirus. *Vesmír* 99(3): 132.
- **Robovský J.**, 2020. Sněžný život trubkonosů. *Vesmír* 99(6): 325.
- **Robovský J.**, 2020. Umíme vytvořit umělý nosorožčí roh. *Vesmír* 99(4): 194-195.
- **Robovský J.**, 2020. Znovuobjevení kančila stříbrohřbetého. *Vesmír* 99(2): 71.

## Seznam konferencí s účastí pracovníků Zoo Liberec

### • 26. 6.–27. 6. CCBC výroční sraz, Liberec

Příspěvek pracovníků Zoo Liberec: Veterináři bez hranic (CZ) (David Nejedlo); Green-Books.org (Tomáš Ouhel)

### • 5. 9.–6. 9. Zasedání komise Ochrana fauny ČR a SR při UCSZOO, Dvůr Králové nad Labem

Příspěvek pracovníků Zoo Liberec: Tortoiseshell trade and population decrease of the Hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*) in Indonesia (Adéla Hemelíková)

### • 28. 9.–2. 10. EAZA Annual Conference 2020 (online)

### • 22.–23. 10. International Conference on Veterinary, Animal and Environmental Sciences, Banda Aceh, Indonésie (online)

Příspěvek pracovníků Zoo Liberec: Conservation of hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*) in Indonesia: lessons learned and future challenges for preservation (Adéla Hemelíková, Pavel Zoubek, Tomáš Ouhel)

### • 19.–20. 11. Kostelecké inspirování, konference FŽP ČZU

Příspěvek pracovníků Zoo Liberec: Assessing the presence of threats to sea turtles and coral reefs through community-based surveys in Sumatra, Indonesia (Adéla Hemelíková)

### • 1. 12. Profit or protection: Why Europe needs to end the commercial trade in tigers and their parts (online)

## Prováděný výzkum pracovníků Zoo Liberec v roce 2020

Výzkumník	Instituce	Název projektu
Adéla Hemelíková, Pavel Zoubek, Tomáš Ouhel	Česká zemědělská univerzita v Praze; Zoo Liberec; Universitas Syiah Kuala, Aceh	Domestic tortoiseshell trade and the population decrease of hawksbill turtles ( <i>Eretmochelys imbricata</i> ) in Indonesia
Klára J. Petrzelková, Andres Gormez	Ústav biologie obratlovců, Akademie věd ČR, Brno, Brno; University of Minnesota-Twin Cities	The impact of diet and the gut microbiome on risk of cardiometabolic diseases in western lowland gorillas
Kateřina Jirků Pomajbíková, Klára J. Petrzelková	Parazitologický ústav, Biologické centrum v.v.i., Akademie věd ČR, České Budějovice; Ústav biologie obratlovců, Akademie věd ČR, Brno; Zoo Liberec	Výskyt komenzálních prvoků u primátů v zajetí
Široká Z., Hlubocká K., Rozsypalová L., Horal D., Sedláček J., Tomešek M., Karafiát Z., Hancvenclová I., Janoušková L., Retta K., Karafiátová A., Bureš J.	Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství, FVHE, VFU Brno; Česká společnost ornitologická; Ústav biologie a chorob volně žijících zvířat, FVHE, VFU Brno; Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – Regionální pracoviště Jižní Morava; Záchraná stanice pro dravé ptáky Rajhrad; Záchraná stanice volně žijících živočichů Buchlovice; Stanice Pavlov o. p. s.; Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Liberec – ARCHA; Veterinární klinika MVD. Marek Šupica Ivančice; Veterinární klinika PetPet Žleby; Veterinární ordinace Ledeč nad Sázavou; Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Aktuální případy otrav ptáků a savců karbofuranem v ČR a možnosti léčby této otravy

---

### **Členství v odborných a vědeckých skupinách pracovníků Zoo Liberec**

**Ing. Petra Bolechová, Ph.D.** – člen EAZA TAG giboni; člen EAZA elephant TAG (sloni); koordinátor Komise pro výživu při UCSZOO; člen komise EEP tamarin pinčí (*Saguinus oedipus*), makak lví (*Macaca silenus*), gibbon (*Nomascus spp.*), mangabej žlutobřichý (*Cercocebus chrysogaster*)

**Ing. Dorota Gremlicová** – místopředseda EAZA TAG malí savci (*Small Mammals*); člen EAZA TAG pro medvědy; člen komise EEP - tygr (*Panthera tigris*), panda červená (*Ailurus fulgens*)

**Ing. Jan Hanel, Ph.D.** – člen EAZA Raptor TAG (jestřábovití); vedoucí Evropské plemenné knihy ESB – European Studbook – orel královský (*Aquila heliaca*); člen komise EEP orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), amazoňan zelenolící (Amazona viridigenalis), zoborožec hrubozobý (*Ceratogymna atrata*).

**Mgr. Adéla Hemelíková** – člen Asia-Pacific Marine Turtle Genetic Working Group

**Ing. Lubomír Melichar** – člen EAZA TAG antilopy a žirafy; člen EAZA Caprinae TAG Caprinae; koordinátor Komise pro koňovité při UCSZOO; koordinátor Komise pro ovce a kozy při UCSZOO; koordinátor EEP takin čínský (*Budorcas taxicolor bedfordi*); člen komise EEP – osel somálský (*Equus africanus somaliensis*), levhart čínský (*Panthera pardus japonensis*), antilopa koňská (*Hippotragus equinus*), koza šrouborohá (*Capra falconeri*), žirafa (*Giraffa camelopardalis*)

**MVDr. David Nejedlo** – předseda komise ministra životního prostředí ČR pro zoologické zahrady

**Mgr. Tomáš Ouhel** – člen EAZA TAG pěvci; člen TASA/Threatened Asian Songbird Alliance; IUCN SSC Asian Songbird Trade Specialist Group; předseda komise pro Ochranu fauny ČR a SR při UCSZOO

**Mgr. Klára Petrzelková Ph.D.** – člen ediční rady International Journal of Primatology

**RNDr. Jan Robovský, Ph.D.** – člen EAZA Caprinae TAG Caprinae; Species Committee of the EEP; koordinátor odborné komise pro Caprini při UCSZOO; člen redakční rady časopisu Vesmír; člen redakční rady časopisu Lynx

**MgA. Barbara Tesařová** – EAZA Conservation Education Committee

**Ing. Pavel Zoubek** – člen IUCN SSC Asian Species Action Partnership; člen Asia-Pacific Marine Turtle Genetic Working Group

### **Spuštění elektronické plemenné knihy pro zebry stepní a žirafy**

Po více než roční práci byla spuštěna elektronická verze Česko-slovenské plemenné knihy pro zebry stepní a žirafy. Na projektu se podílí Zoo Liberec, Zoo Dvůr Králové nad Labem a UCSZOO za podpory Ministerstva životního prostředí České republiky.

([www.studbook.cz](http://www.studbook.cz))

### **Přírodopis se zaměřením na vzdělávání ve spolupráci s TUL**

Zoo Liberec se v zimním semestru 2020 podílela na realizaci nově vzniklého studijního programu pro bakalářské studenty na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické na Technické univerzitě v Liberci. Odborníci

z liberecké zoo zaštilili a zprostředkovali předměty Základy systematiky živočichů a Zoologie.

### **Předmět Úvod do ochrany biodiverzity v Indonésii pro studenty UPOL a UNSYIAH**

V zimním semestru se odehrál vůbec první předmět o ochraně biodiverzity (Introduction to Biodiversity Conservation in Indonesia) v Indonésii pro studenty oborů Indonésistika a Rozvojová a environmentální studia na Univerzitě Palackého v Olomouci a současně pro studenty veterinární medicíny na univerzitě Syiah Kuala v Aceh v Indonésii. Předmět proběhl online a studenti měli možnost se seznámit s teoretickými základy terénní práce zabývající se ochranou přírody. Výstupem studentů byla společná práce v česko-indonéských skupinách ve formě návrhu na projekt věnující se tématu ochrany přírody. Na předmětu se podílelo několik lidí včetně externích hostů, kterým děkujeme za jejich přínos k uskutečnění tohoto předmětu.



Komunita Tebat Rasau v rozestavěném domku určeném pro výzkumníky / foto: Tabat Rasau



Vypouštění orlosupa v roce 2020 / foto: Gypconnect

Librec Zoo, together with the protection of animals within the framework of conservation breeding programmes (ex situ), is also dedicated to the protection of species in their natural environment (in situ). In situ protection is carried out by Librec Zoo as part of its field activities, or by supporting other nature conservation projects throughout the world.

These activities are largely financed thanks to Librec Zoo visitors, as CZK 2 from each purchased ticket goes to in situ conservation projects. In 2020, thanks to visitors, the zoo managed to raise CZK 465,840, which went directly to nature conservation projects.

The highlights of 2020 included the conclusion of a memorandum of understanding with Syiah Kuala University in Aceh, Indonesia, which became a partner in the Sumatran research and conservation projects. In cooperation with this university, a course called "Introduction to Biodiversity Conservation in Indonesia" was also held. The course was aimed at the students of the University of Aceh and Palacký University Olomouc.

For the second year in a row, Librec Zoo has been a member of the ASAP (Asian Species Action Partnership) platform, which catalyses the protection of highly endangered species, connects organizations, and provides services in the form of excerpts from practical information for conservation projects. Furthermore, Librec Zoo has also become a member of the Alliance for Zero Extinction (AZE), which gathers information on the needs for the protection of the highest priority species on Earth.

Unfortunately, due to the pandemic situation, only three lectures from the Zookaleidskop cycle took place during the year, hosting scientists and conservation experts from all over the world. Specifically, the veterinarian Barbora Čajánková lectured on work at the cheetah rescue centre in Somaliland. Tadeáš Toulec spoke about counting proboscis monkeys in Balikpapan Bay, and Adéla Hemelíková, who joined the team of the in situ

conservation department at Librec Zoo during the year, lectured on the protection of sea turtles in Indonesia.

In 2020, the department of research and nature protection of Librec Zoo could carry out its activities also thanks to the repeated support from the Librec Region.

The department of research and nature protection of Librec Zoo would like to thank all the partners, supporters, employees, and also the Czech Embassy in Jakarta for their support and assistance in the implementation of the nature conservation mission. We greatly appreciate it!

### Librec Zoo actively cooperates on these projects

#### **The return of the bearded vulture back to the wild**

In May 2020, one female bearded vulture chick (*Gypaetus barbatus*) that hatched and was successfully reared at Librec Zoo, was released into the Baronnies Regional Nature Park, France.

Librec Zoo has been involved of the bearded vulture repatriation programme for 34 years and since then has bred 14 chicks, which were released into the wild.

([www.zoolibrec.cz/ochrana-prirody](http://www.zoolibrec.cz/ochrana-prirody))

#### **Field activities of Librec Zoo in Southeast Asia**

Nature protection in Indonesia is one of the long-term interests of Librec Zoo. The year 2020 was marked by preparations for a long-term project associated with research and protection of hawksbill sea turtles (*Eretmochelys imbricata*). Research focuses on mapping the tortoiseshell trade and mapping the population of this critically endangered sea turtle species in Sumatra and other parts of Indonesia.

---

The issue of illegal trade in pangolins has also become the subject of Liberec Zoo conservation activities in Indonesia. At present, basic information on specific pangolin populations is being collected, which should help to protect them and reduce their poaching in the future.

When collecting information about pangolins, Liberec Zoo established contact with the Tebat Rasau organization on the Belitung Island. The goal of this organization is to maintain a healthy ecosystem of the local wetlands, which will contribute to the harmonious coexistence of man and nature. The critically endangered Malaysian giant turtle (*Orlitia borneensis*) is chosen as the flag species of this wetland.

After the EAZA successful conservation campaign called Silent Forest, Liberec Zoo continues to cooperate with the Ecosystem Impact organization in the protection of songbirds and their island habitat. In 2020, with the help of Liberec Zoo, this organization took over responsibility for administering the Treasure Island Ranger Program, which protects 319 km<sup>2</sup> of uninhabited intact primary forest through patrols, law enforcement and community education. This island is considered to be one of the last areas of occurrence of the Nias hill myna (*Gracula robusta*), the silvery pigeon (*Columba argentina*), and the white-rumped shama (*Copsychus malabaricus*). In addition to these birds, this island is also an important nesting ground for green sea turtles (*Chelonia mydas*), and leatherback sea turtles (*Dermochelys coriacea*). In 2020, patrols were set up to protect and monitor these critically endangered bird species and to collect important data on their populations.

Following the cooperation with Syiah Kuala University in Aceh, Liberec Zoo started cooperating with the Conservation Response Unit in Aceh, with which it consults the protection of Sumatran elephants and their environment. ([www.zooliberec.cz/ochrana-prirody](http://www.zooliberec.cz/ochrana-prirody))

### **Save-Elephants.org**

The activities focused on supporting monitoring, investigative and anti-poaching activities in the Congo and on stabilizing projects aimed to resolve the human-wildlife conflict in Chad. In the Congo, we participated in the ongoing cooperation between the Czech University of Life Sciences Prague and the Congolese branch of the World Wildlife Fund within the framework of the subsequent monitoring of the rainforest after the Neuron expedition. We continue to financially and materially support the units of detection dogs, and at the end of the year we intensified covert investigations into the network of poachers and ivory traffickers. In Chad, our local field agents discovered the first recorded occurrence of the tree pangolin (*Manis tricuspis*) in the country, and together we systematized cooperation in the development of elephant barriers from beehives, hippopotamus barriers, and activities aimed at protecting rare West African manatees. In the field of enlightenment, the most important was the revival of the anti-ivory campaign called Zlonovina and its presentation in several Asian languages.

([www.save-elephants.org](http://www.save-elephants.org))

### **Rescue of maneless zebras**

The year 2020 was in a spirit of data processing of the 2019 Uganda expedition. Unfortunately, also due to the global pandemic situation, communication with all the partners, including the Uganda party, was carried out only through online transmission. On the other hand, this situation was favourable for active work on the documentary made during the expedition, which should see the light of day next year.

---

## Liberec Zoo is an active partner

### Talarak Foundation

Despite the challenges of 2020, the Talarak Foundation for Wildlife on Negros Island managed to do great things. From the construction of new aviaries, the improvement of our mammal enclosures to an amazing climax: the release of Visayan warty pigs (*Sus cebifrons*) and Visayan spotted deer (*Rusa alfredi*) into the Danapa Nature Reserve in Bayawan. This historic project is the first of its kind in the Philippines, and for the critically endangered species of the Visay Islands, this is one big step closer to returning to their natural habitats. With the support of Liberec Zoo, the veterinarian of the Talarak Foundation, Monica Atienza, played a decisive role in all projects.

Monica oversaw the transport of all mammals to the Danapa Reserve and provided medical care for all animals kept in human care at both breeding centres on Negros Island. During the year, two of the reared hornbills became ill, and were able to recover thanks to her continuous care. Monica also researches farm animals, in which she tries to determine the common physiological parameters that are necessary for future generations in the centres.

([www.talarak.org](http://www.talarak.org))

### The Kukang Rescue Programme

The year 2020 was mainly marked by Kukang coffee, which saw the light of day thanks to the "Kukang Coffee" project. This is one of the other projects within the framework of the Kukang programme, and helps protect Sunda slow lorises and other protected and endangered animals within the field



Sumaterští sloni v organizaci Conservation Response Unit / foto: Pavel Zoubek

---

area of the programme. The main purpose is to involve local farmers in the so-called "Kukang Coffee Community", thus making them conservationists. Thanks to the project, a conservation café of the same name was founded in Ústí nad Labem. A new project website [www.kukang-coffee.org](http://www.kukang-coffee.org) was also created. This coffee project was supported by the Embassy of the Czech Republic in Jakarta in cooperation with the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic within the framework of a grant called "Small Local Development Aid Project" for the second year in a row.

In the field area outside the Kukang Coffee project, annual monitoring of Sunda slow lorises and other wild animals continues. This survey is conducted by a field Kukang team composed of Czechs and former hunters of Sunda slow lorises and pangolins in order to find out as much information as possible about the local wildlife population.

As part of the support for English and education on nature conservation, a competition was held at the Kukang Rescue Centre programme, where 24 selected students from 8 secondary schools competed for prizes in English speech on a topic related to nature conservation.

In that year, the "School at the End of the World" was officially opened. It was built in the remote village of Basukum under the leadership of Indonesian Tomas Tarigan, who was motivated by the already functioning English-environmental school run by the Kukang programme. This construction was supported by the Kukang programme, whose volunteers also help with the teaching of English and environmental education.

The Kukang programme was also active in the Czech Republic. In addition, it participated in a new educational project under the Czech Coalition for Biodiversity Conservation (CCBC) called "CCBC in Schools".

([www.kukang.org](http://www.kukang.org))

### **Czech Coalition for Biodiversity Conservation (CCBC)**

During the year, lectures were held within the CCBC project in schools, aimed at primary and secondary school pupils. The aim of the project is to help raise a generation of children with a positive attitude towards people, animals and plants.

In February, a benefit concert was held in support of [Save-Elephants.org](http://Save-Elephants.org). The Zlonovina campaign is a supportive tool to raise awareness of international ivory trade. It maps the path of the elephant tusk from the African savannah or rainforest to end customers in Asia or the West. It shows what people are capable of out of vanity.

In 2020, the CCBC meeting at Liberec Zoo had a record attendance, also thanks to the opportunity to watch the meeting online. New observers and candidates for the coalition membership are Včelí stráž ([www.vcelist-raz.cz](http://www.vcelist-raz.cz)) and Be Sea ([besea.cz](http://besea.cz)).

An animated spot was created for the CCBC project in schools, in cooperation with the OPAK animation group. The music was composed by the musician Floex.

Four experiential afternoon events "Drop in on the Orangutans", "In the Footsteps of the Queen Bee", "Taste the Bird Life" and "The Story of the Sea Turtle" for families with children were held as part of the Prague September festival.

Cooperation with the Smíchov Secondary Industrial School began. Students made educational videos that they planned to use as part of the CCBC's educational offer for schools.

In December, CCBC launched a new CCBC online library for schools, which contains documents, videos and free educational materials. The library is a practical tool for teachers to facilitate lesson preparation and liven up teaching. ([www.ccbc.cz](http://www.ccbc.cz))

---

## Projects supported by the Liberec Zoo

### Bay of Proboscis Monkeys

The project is aimed to protect the Balikpapan Bay ecosystem in Borneo. With the flagship species, the proboscis monkey, the project focuses on enlightenment, research, education and the environmental lobby to preserve this naturally important site.

([www.zatokanosatychopic.cz](http://www.zatokanosatychopic.cz))

### Conservation Response Unit in Aceh

It is aimed at protecting Sumatran elephants while combining the use of elephants in human care to protect wild populations by discouraging wild elephants from human habitation, rescuing stranded elephants and monitoring the area from illegal activity. The goal of the organization is to protect the wild elephant population as an umbrella species for the whole ecosystem and to prevent the capture of wild individuals.

([www.cruaceh.org](http://www.cruaceh.org))

### Czech Coalition for Biodiversity Conservation (CCBC)

An umbrella coalition of organizations focused on biodiversity protection and sustainable development worldwide. The foundation includes educational and training activities for children and adults.

([www.ccbc.cz](http://www.ccbc.cz))

### Ecosystem Impact

Protection of island ecosystems with a focus on sea turtles and birds in the Pulau Banyak Islands and Simelue Island in Indonesia

([www.ecosystemimpact.com](http://www.ecosystemimpact.com))



mládě vypuštěného orlosupa bradatého / foto: foto: Gypconnect

---

**Faunus**

Support for the Snow Leopard Trust for the protection and research of the snow leopard (*Panthera uncia*), and support for children's sheltered workshops at the AMPO camp in Burkina Faso.

([www.faunus.cz](http://www.faunus.cz))

**Green-Books.org**

Eco-education programmes for children and teachers in Indonesia with a focus on biodiversity protection, waste management, climate change and sustainable living.

([www.green-books.org](http://www.green-books.org))

**Talarak**

Comprehensive protection, research and education with a focus on the endemics of the Visayan Islands in the Philippines.

([www.talarak.org](http://www.talarak.org))

**The Kukang Rescue Program**

Protection of Sunda slow lorises, education, combating wildlife trafficking, and working with local communities in Sumatra.

([www.kukang.org](http://www.kukang.org))

Research and educational activities go hand in hand with the development of a modern zoological garden. Liberec Zoo and its staff are actively engaged in research activities in the field of research of species kept under human care and in their natural environment. The research results contribute, among other things, to more suitable animal breeding conditions, and also provide a more detailed insight into the issue of the protection of wild animals, which helps, for example, to identify threats and determine strategies for protecting specific species or ecosystems.

A follow-up and very important step after research is the transfer of acquired knowledge and experience to the professional public in the form of scientific articles and conferences, as well as to university students as part of lectures and thematic courses. And last but not least, to the general public through popular science publications and lectures.

You can find a point summary of these activities in 2020 on the following lines.

### Scientific Publications of Liberec Zoo Employees

Axmanová, I., **Robovský, J.**, Tichý, L., Danihelka, J., Troeva, E., Protopopov, A., & Chytrý, M. (2020). Habitats of Pleistocene megaherbivores reconstructed from the frozen fauna remains. *Ecography*, 43(5), 703-713.

Damois, P., **Robovský, J.**, Mueller, D., Penello, M., Zimmermann, M., Van der Meer, R. and Voorham, M. (eds.) (2020). Regional Collection Plan for the EAZA Caprinae Taxon Advisory Group – First edition. EAZA Executive Office: Amsterdam. XXXI+166 pp.

Hofmannová, L., Jirků, M., Mazánek, S., **Gremlicová, D.**, & Kvičerová, J.

(2020). *Eimeria melogale* n. sp. (Apicomplexa: Eimeriidae) in the Javan ferret-badger (*Melogale orientalis*). *European Journal of Protistology*, 73, 125668.

Hradec, M., Illmann, G., & **Bolechová, P.** (2020). A first report of separation calls in southern yellow-cheeked gibbons (*Nomascus gabriellae*) in captivity. *Primates*, 62(1), 5–10.

Neuzil-Bunesova, V., Lugli, G. A., Modrackova, N., Vlkova, E., **Bolechova, P.**, Burtscher, J., Longhi, G., Mancabelli, L., Killer, J., Domig, K., & Ventura, M. (2021). Five novel bifidobacterial species isolated from faeces of primates in two Czech zoos: *Bifidobacterium erythrocebi* sp. nov., *Bifidobacterium moraviense* sp. nov., *Bifidobacterium oedipodis* sp. nov., *Bifidobacterium olomucense* sp. nov. and *Bifidobacterium panos* sp. nov. *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology*, 71(1).

Ng, D. Y., Švejcárová, T., Sadanandan, K. R., Ferasyi, T. R., Lee, J. G., Prawiradilaga, D. M., **Ouhel, T.** & Rheindt, F. E. (2021). Genomic and morphological data help uncover extinction-in-progress of an unsustainably traded hill myna radiation. *Ibis*, 163(1), 38-51.

**Petrželková, K. J.**, Smejkalová, P., Céza, V., Pafčo, B., Shutt-Phillips, K. A., Todd, A., ... & Čepička, I. (2020). Sympatric western lowland gorillas, central chimpanzees and humans are infected with different trichomonads. *Parasitology*, 147(2), 225-230.

**Robovský, J.** (2020). Zprávy o činnosti odborných komisí při UCSZOO za rok/Reports of the UCSZOO Specialist Committees 2019 - Komise pro Ca-

---

prini/ The Caprini Committee. Výroční zpráva Unie českých a slovenských zoologických zahrad/The Annual Report of the Union of the Czech and Slovak zoological gardens 22: 80-81.

**Robovský, J., Melichar, L., & Gippoliti, S.** (2020). Zoos and conservation in the Anthropocene: opportunities and problems. In *Problematic Wildlife II* (pp. 451-484). Springer, Cham.

Sharma, A. K., **Petrzelkova, K.**, Pafco, B., Robinson, C. A. J., Fuh, T., Wilson, B. A., ... & Gomez, A. (2020). Traditional human populations and nonhuman primates show parallel gut microbiome adaptations to analogous ecological conditions. *Msystems*, 5(6).

#### **Defended Theses of University Students Written in Cooperation with Zoo Liberec**

**Hemelíková, A.** (2020). Promoting marine ecosystem protection through education and community outreach: A case study from Sumatra, Indonesia. Olomouc, 2019. Diploma thesis (Mgr.). Palacky University Olomouc. Faculty of Science

Šnajdrová, L. (2020). Effect of diet on corticosterone concentrations in gibbons (*Nomascus* spp.). Diploma thesis (Mgr.). Czech University of Life Sciences Prague. Faculty of Agrobiological, Food and Natural Resources. (Thesis supervisor: **Petra Bolechová**)

Hůjová, D. (2020). Nutrition ecology of gibbons (*Hylobatidae*) and its application to zoo breeding. Bachelor thesis (Bc.). Czech University of Life Sciences Prague. Faculty of Agrobiological, Food and Natural Resources.

(Thesis supervisor: **Petra Bolechová**)

#### **Other Student Papers Written in Cooperation with Liberec Zoo**

Natálie Hromková, Enrichment and its use in Liberec Zoo – school leaving thesis at Doctrina Podještědské gymnázium, Liberec, 2020 (consultant: **Petra Hnidová**)

#### **Popular Science Publications of Liberec Zoo Employees**

- **Robovský J.**, 2020. Cejlonská sloni dvojčata. *Vesmír* 99(12): 683-684.
- **Robovský J.**, 2020. Co byli anolští sloni z doby bronzové zač? *Vesmír* 99(7): 382.
- **Robovský J.**, 2020. Kam vysazovat šelmy? *Vesmír* 99(4): 201.
- **Robovský J.**, 2020. Kolik máme savčích druhů? *Vesmír* 99(3): 137.
- **Robovský J.**, 2020. Kteří australsí ptáci a savci vymřou do 20 let? *Vesmír* 99(2): 77.
- **Robovský J.**, 2020. Kytovčí déjà vu aneb vymření sviňuchy kalifornské. *Vesmír* 99(4): 195-196.
- **Robovský J.**, 2020. Nový rod gibbona z čínského císařství. *Vesmír* 99(1): 9.
- **Robovský J.**, 2020. Parohy jako dobře kontrolovaný osteosarkom. *Vesmír* 99(3): 130-131.
- **Robovský J.**, 2020. Přehlížené Gran Chaco. *Vesmír* 99(1): 6.
- **Robovský J.**, 2020. Rychlé šíření čtyřnohých praktovců. *Vesmír* 99(5): 254.
- **Robovský J.**, 2020. Sebezničující špičáky u babirus. *Vesmír* 99(3): 132.
- **Robovský J.**, 2020. Sněžný život trubkonosů. *Vesmír* 99(6): 325.
- **Robovský J.**, 2020. Umíme vytvořit umělý nosorožčí roh. *Vesmír* 99(4): 194-195.
- **Robovský J.**, 2020. Znovuobjevení kančila střibrohřbetého. *Vesmír* 99(2): 71.

## List of Conferences with the Participation of Liberec Zoo Employees

- 26. 6.–27. 6. CCBC Annual Meeting, Liberec  
Paper of Liberec Zoo employees: Veterinarians without Borders (CZ) (David Nejedlo); Green-Books.org (Tomáš Ouhel)
- 5. 9.–6. 9. Meeting of the Commission for the Protection of the Fauna of the Czech Republic and the Slovak Republic at UCSZOO, Dvůr Králové nad Labem  
Paper of Liberec Zoo employees: Tortoiseshell trade and population decrease of the Hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*) in Indonesia (Adéla Hemelíková)
- 28. 9.–2. 10. EAZA Annual Conference 2020 (online)
- 22.–23. 10. International Conference on Veterinary, Animal and Environmental Sciences, Banda Aceh, Indonésie (online)  
Paper of Liberec Zoo employees: Conservation of hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*) in Indonesia: lessons learned and future challenges for preservation (Adéla Hemelíková, Pavel Zoubek, Tomáš Ouhel)
- 19.–20. 11. Kostelecké inspirování, konference FŽP ČZU  
Paper of Liberec Zoo employees: Assessing the presence of threats to sea turtles and coral reefs through community-based surveys in Sumatra, Indonesia (Adéla Hemelíková)
- 1. 12. Profit or protection: Why Europe needs to end the commercial trade in tigers and their parts (online)

## Research Conducted by Liberec Zoo Employees in 2020

Researcher	Institution	Name of Project
Adéla Hemelíková, Pavel Zoubek, Tomáš Ouhel	Czech University of Life Sciences Prague; Zoo Liberec; Universitas Syiah Kuala, Aceh	Domestic tortoiseshell trade and the population decrease of hawksbill turtles ( <i>Eretmochelys imbricata</i> ) in Indonesia
Klára J. Petřelková, Andres Gormez	Institute of Vertebrate Biology CAS, Brno, Brno; University of Minnesota-Twin Cities	The impact of diet and the gut microbiome on risk of cardiometabolic diseases in western lowland gorillas
Kateřina Jirků Pomajbíková, Klára J. Petřelková	Institute of Parasitology, Biology Centre CAS, České Budějovice; Institute of Vertebrate Biology CAS, Brno; Zoo Liberec	Occurrence of commensal protozoa in captive primates
Šířoká Z., Hlubocká K., Rozsypalová L., Horal D., Sedláček J., Tomešek M., Karafiát Z., Hancvenclová I., Janoušková L., Retta K., Karafiátová A., Bureš J	Institute of Parasitology, Biology Centre CAS, České Budějovice; Institute of Vertebrate Biology CAS, Brno; Zoo Liberec, Institute of Animal Protection and Welfare and Public Veterinary Medicine, FVHE, VFU Brno; Czech Society for Ornithology; Institute of Biology and Wildlife Diseases, FVHE, VFU Brno; Nature Conservation Agency of the Czech Republic – Regional Workplace South Moravia; Rescue Station for Birds of Prey Rajhrad; Wildlife Rescue Station Buchlovice; Station Pavlov o. p. s.; Centre for Animals in Need at Liberec Zoo – ARCHA; Veterinary Clinic MVDr. Marek Šupica Ivančice; Veterinary Clinic PetPet Žleby; Veterinary Curgery Ledeč nad Sázavou; Institute for State Control of Veterinary Biologicals and Medicines	Current cases of carbofuran poisoning of birds and mammals in the Czech Republic, and possibilities of treatment of this poisoning

---

## Membership of Liberec Zoo Employees in Professional and Scientific Groups

**Ing. Petra Bolechová, Ph.D.** – member of EAZA TAG gibbons; member of EAZA elephant TAG (elephants); coordinator of the Nutrition Commission at UCSZOO; member of EEP commission cotton-top tamarin (*Saguinus oedipus*), lion-tailed macaque (*Macaca silenus*), gibbon (*Nomascus spp.*), golden-bellied mangabey (*Cercocebus chrysogaster*)

**Ing. Dorota Gremlicová** – vice-chairperson of EAZA TAG small mammals; member of EAZA TAG for bears; member of EEP - tiger (*Panthera tigris*), red panda (*Ailurus fulgens*)

**Ing. Jan Hanel, Ph.D.** – member of EAZA Raptor TAG (Accipitridae); head of the European Studbook ESB – eastern imperial eagle (*Aquila heliaca*); member of commission EEP white-tailed eagle (*Haliaeetus albicilla*), red-crowned Amazon (*Amazona viridigenalis*), black-casqued hornbill (*Ceratotymna atrata*)

**Mgr. Adéla Hemelíková** – member of the Asia-Pacific Marine Turtle Genetic Working Group

**Ing. Lubomír Melichar** – member of EAZA TAG antelopes and giraffes; member of EAZA Caprinae TAG Caprinae; commission coordinator for the Equidae at UCSZOO; commission coordinator for sheep and goats at UCSZOO; EEP coordinator - golden takin (*Budorcas taxicolor bedfordi*); member of EEP commission – Somali wild ass (*Equus africanus somaliensis*), Chinese leopard (*Panthera pardus japonensis*), roan antelope (*Hippo-*

*tragus equinus*), markhor (*Capra falconeri*), giraffe (*Giraffa camelopardalis*)

**MVDr. David Nejedlo** – chairman of the Commission of the Minister of the Environment of the Czech Republic for Zoological Gardens

**Mgr. Tomáš Ouhel** – member of EAZA TAG songbirds; member of TASA/Threatened Asian Songbird Alliance; IUCN SSC Asian Songbird Trade Specialist Group; Chairman of the Commission for the Protection of the Fauna of the Czech Republic and the Slovak Republic at UCSZOO

**Mgr. Klára Petrželková Ph.D** – member of the International Journal of Primatology editorial board

**RNDr. Jan Robovský, Ph.D.** – member of EAZA Caprinae TAG Caprinae; Species Committee of the IUCN SSC Asian Songbird Trade Specialist Group; coordinator of the expert commission for Caprini at UCSZOO; member of the Vesmír magazine editorial board; member of the Lynx magazine editorial board

**MgA. Barbara Tesařová** – EAZA Conservation Education Committee

**Ing. Pavel Zoubek** – member of IUCN SSC Asian Species Action Partnership; member of Asia-Pacific Marine Turtle Genetic Working Group

### Launch of an electronic studbook for steppe zebras and giraffes

After more than a year of work, an electronic version of the Czech-Slovak studbook for steppe zebras and giraffes was launched. Liberec Zoo, Dvůr Králové nad Labem Zoo and UCSZOO are participating in the project with

---

the support of the Ministry of the Environment of the Czech Republic.  
([www.studbook.cz](http://www.studbook.cz))

### **Natural history with a focus on education in cooperation with TUL**

In the winter semester 2020, Liberec Zoo participated in the implementation of a newly established study program for bachelor students at the Faculty of Science, Humanities and Education at the Technical University of Liberec. Experts from Liberec Zoo sponsored and mediated the subjects Fundamentals of Animal Systematics and Zoology.

### **Introduction to biodiversity conservation in Indonesia for UPOL and UNSYIAH students**

In the winter semester, the first-ever course on biodiversity conservation (Introduction to Biodiversity Conservation in Indonesia) was held in Indonesia for students specializing in Indonesian Studies and Development and Environmental Studies at Palacky University Olomouc, as well as for students of veterinary medicine at Syiah Kuala University in Aceh, Indonesia. The course was held online, and the students had the opportunity to familiarize themselves with the theoretical foundations of field work with a focus on nature conservation. The output of the students' work was joint work in Czech-Indonesian groups in the form of a proposal for a nature protection project. Several people participated in the course, including external guests, whom we thank for their contribution to the implementation of this course.



návštěva organizace Conservation response Unit v Sampoineit / foto: Zoo Liberec



pásovec kulovitý / foto: Zoo Liberec

## STAVY ZVÍŘAT V ZOO LIBEREC – 2020 / CENSUS OF ANIMALS – 2020

	1. 1. 2020		31. 12. 2020	
	Druhy Species	Jedinci Specimens	Druhy Species	Jedinci Specimens
Plazi (Reptilia)	19	63	20	49
Ptáci (Aves)	64	271	61	259
Savci (Mammalia)	51	236	64	318
Bezobratlí (Invertebrata)	3	81	10	245
Obojživelníci (Amphibia)	3	19	3	15
Ryby (Pisces)	6	62	12	103
Celkem (Total)	146	732	170	989

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>alpaka</b> <i>Vicugna pacos</i>	2.0				2.0							
<b>antilopa koňská</b> <i>Hippotragus equinus</i>	3.2	0.1		0.1	2.0	1.2					*	*
<b>bělozubka nejmenší</b> <i>Suncus etruscus</i>		0.0.7	3.3	0.0.4		3.3.3						*
<b>bércoun Petersův</b> <i>Rhynchocyon petersi</i>			0.1	0.1								
<b>bodlinatka egyptská tmavá</b> <i>Acomys cahirinus cahirinus</i>		0.0.4	0.0.13	0.0.5		0.0.12						*
<b>bodlinatka sinajská</b> <i>Acomys dimidiatus</i>			0.0.22	0.0.9		0.0.13						*
<b>buvolec běločelý</b> <i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>	3.3			1.0		2.3		*				*
<b>dikobraz palawanský</b> <i>Hystrix pumila</i>			1.0			1.0						*
<b>gibon bělolící</b> <i>Nomascus leucogenys</i>	3.1.1			1.1	1.0	1.0.1				*	*	*
<b>hraboš východní</b> <i>Microtus fortis</i>		0.0.15	0.0.4	0.0.9		0.0.10						*
<b>irbis</b> <i>Panthera uncia</i>	1.1					1.1				*	*	*
<b>kočka cejlonská</b> <i>Prionailurus rubiginosus phillipsi</i>	1.2					1.2			*	*	*	*

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>kočka domácí</b> <i>Felis catus</i>	3.3					3.3						
<b>kočkodan Dianin</b> <i>Cercopithecus diana</i>	2.3			1.0		1.3		*	*	*	*	*
<b>kosman zakrslý</b> <i>Callithrix pygmaea pygmaea</i>	1.2	0.0.1				1.2.1				*		*
<b>koza domácí - kamerunská</b> <i>Capra hircus</i>	0.1					0.1						
<b>koza domácí</b> <i>Capra hircus</i>	3.3					3.3						
<b>kozorožec dagestánský</b> <i>Capra cylindricornis</i>	2.9				0.3	2.6		*				*
<b>králík domácí - zakrslý</b> <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1.2.4					1.2.4						
<b>kůň domácí - mini appaloosa</b> <i>Equus caballus</i>	1.4	2.0			0.2	3.2						
<b>kůň domácí - shetlandský pony</b> <i>Equus caballus</i>	1.3				0.1	1.2						
<b>kůň Převalského</b> <i>Equus przewalskii</i>	2.4	0.1			1.0	1.5		*	*	*	*	*
<b>lachtan hřivnatý</b> <i>Otaria byronia</i>	1.1					1.1		*				*
<b>lemur černý</b> <i>Eulemur macaco</i>	4.0					4.0		*	*	*	*	*

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>lev berberský</b> <i>Panthera leo leo</i>	2.2				0.1	2.1				*		*
<b>levhart čínský</b> <i>Panthera pardus japonensis</i>	1.0		0.1			1.1				*	*	*
<b>makak lví</b> <i>Macaca silenus</i>	3.2					3.2		*	*	*	*	*
<b>mangabej žlutobřichý</b> <i>Cercocebus chrysogaster</i>	3.0					3.0				*	*	*
<b>mangusta tmavá</b> <i>Crossarchus obscurus</i>	1.1					1.1						*
<b>markhur turkmenský</b> <i>Capra falconeri heptneri</i>	4.3	2.1			2.0	4.4				*	*	*
<b>morče bolivijské</b> <i>Galea monasteriensis</i>	2.1	3.3			3.2	2.2						*
<b>mravenečník velký</b> <i>Myrmecophaga tridactyla</i>	1.1	0.0.1				1.1.1			*	*	*	*
<b>muntžak chocholatý</b> <i>Elaphodus cephalophus michianus</i>	1.2					1.2		*				*
<b>muntžak malý</b> <i>Muntiacus reevesi</i>	1.3	0.2		0.1		1.4						*
<b>myš východoafrická</b> <i>Arvicanthis neumanni</i>		0.0.12	0.0.4	0.0.9		0.0.7						*
<b>myška Mattheyova</b> <i>Mus mattheyi</i>		0.0.5	0.0.35	0.0.25		0.0.15						*

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>nahur modrý</b> <i>Pseudois nayaur</i>	1.5	1.1		0.1		2.5		*		*		*
<b>nyala nížinná</b> <i>Tragelaphus angasii</i>	3.4	1.1			2.0	2.5		*				*
<b>ocelot margay</b> <i>Leopardus wiedii</i>			1.1			1.1				*	*	*
<b>oseľ somálský</b> <i>Equus africanus somalicus</i>	3.5				1.0	2.5			*	*	*	*
<b>osinák africký</b> <i>Atherurus africanus</i>			1.1.1			1.1.1						*
<b>osmák degu</b> <i>Octodon degus</i>	0.0.3					0.0.3						*
<b>ovce domácí - kamerunská</b> <i>Ovis aries aries</i>	0.2			0.1		0.1						
<b>paka nížinná</b> <i>Cuniculus paca</i>			0.1			0.1				*		*
<b>panda červená</b> <i>Ailurus fulgens fulgens</i>	1.1	1.0		1.0		1.1			*	*	*	*
<b>pásovec kulovitý</b> <i>Tolypeutes matacus</i>			1.1			1.1						*
<b>pavián pláštíkový</b> <i>Papio hamadryas</i>	4.12	2.3				6.15				*		*
<b>pes domácí</b> <i>Canis familiaris</i>	0.1		0.1			0.2						

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>pestruška písečná</b> <i>Lagurus lagurus</i>		0.0.21	0.0.34	0.0.41		0.0.14						
<b>pískomil perský</b> <i>Meriones persicus rossicus</i>			0.0.3			0.0.3						*
<b>rys karpatský</b> <i>Lynx lynx carpathicus</i>	4.3				1.2	3.1	*	*		*		*
<b>sambar skvrnitý</b> <i>Rusa alfredi</i>	2.2			0.1	1.0	1.1		*	*			*
<b>slon indický</b> <i>Elephas maximus bengalensis</i>	0.2					0.2				*	*	*
<b>sob karelský</b> <i>Rangifer tarandus fennicus</i>	1.3	0.1				1.4		*				*
<b>surikata</b> <i>Suricata suricatta</i>	3.1	3.0		2.0		4.1						*
<b>šimpanz</b> <i>Pan troglodytes</i>	1.2					1.2				*	*	*
<b>takin zlatý</b> <i>Budorcas taxicolor bedfordi</i>	5.7	2.2		1.0	2.3	4.6		*		*		*
<b>tamarin pinčí</b> <i>Saguinus oedipus</i>	1.1					1.1						
<b>tapír jihoamerický</b> <i>Tapirus terrestris</i>	2.0					2.0				*	*	*
<b>tygr - bílá forma</b> <i>Panthera tigris</i>	1.1			1.0		0.1				*		*

Savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>urial bucharský</b> <i>Ovis vignei boharensis</i>	2.4		1.0	1.1		2.3						*
<b>vačice krysí</b> <i>Monodelphis domestica</i>			1.1			1.1						*
<b>velbloud dvouhrbý - domácí</b> <i>Camelus bactrianus</i>	1.4			0.1		1.3						
<b>vikuňa</b> <i>Vicugna vicugna</i>	0.5		1.0			1.5		*	*	*	*	*
<b>zebra bezhřívá</b> <i>Equus quagga borensis</i>	3.3		0.1		1.0	2.4						*
<b>zebra Chapmanova</b> <i>Equus quagga chapmanni</i>	4.5	0.1			3.2	1.4						*
<b>žirafa Rothschildova</b> <i>Giraffa camelopardalis camelopardalis</i>	2.2		0.1		0.1	2.2				*	*	*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>amadina Gouldové</b> <i>Chloebia gouldiae</i>	0.0.1					0.0.1						*
<b>amazoňan zelenolící</b> <i>Amazona viridigenalis</i>	1.1					1.1				*	*	*
<b>ara hyacintový</b> <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	1.1					1.1				*	*	*
<b>bažant Edwardsův</b> <i>Lophura edwardsi</i>	1.1					1.1			*	*	*	*
<b>bažant obecný korejský</b> <i>Phasianus colchicus karpowi</i>	1.1	0.1		0.1		1.1						*
<b>bažant palavánský</b> <i>Polyplectron napoleonis</i>	1.0					1.0				*	*	*
<b>bažant zlatý</b> <i>Chrysolophus pictus</i>	1.2					1.2						*
<b>bulbul zahradní</b> <i>Pycnonotus barbatus</i>	0.1					0.1						*
<b>čimango horský</b> <i>Phalacrocorax melanoleucus</i>	1.2	2.0			0.1	3.1				*		*
<b>hadilov písavý</b> <i>Sagittarius serpentarius</i>	1.0				1.0			*		*		*
<b>holub níkobarský</b> <i>Caloenas nicobarica</i>	5.3.1					5.3.1				*		*
<b>holub rudoprsý</b> <i>Gallicolumba crinigera</i>	2.1					2.1		*				*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>holub šedohlavý</b> <i>Leptotila plumbeiceps</i>	1.1.5					1.1.5						*
<b>hrdlička čínská</b> <i>Streptopelia chinensis chinensis</i>	0.0.5			0.0.5								*
<b>jeřáb černokrký</b> <i>Grus nigricollis</i>	1.1					1.1		*		*		*
<b>jestřáb lesní</b> <i>Accipiter gentilis</i>	0.1					0.1	*			*		*
<b>kachnička mandarinská</b> <i>Aix galericulata</i>	2.3.1				2.1.1	1.1						*
<b>káně lesní</b> <i>Buteo buteo</i>	2.3.1		0.1		0.0.1	2.4				*		*
<b>korunáč novoguinejský</b> <i>Goura scheepmakeri</i>	1.2	0.0.1				1.2.1				*		*
<b>krkavec bělokrký</b> <i>Corvus albicollis</i>			0.1			0.1						*
<b>leskoptev purpurová</b> <i>Lamprolornis purpureus</i>	1.1					1.1						*
<b>majna Rothschildova</b> <i>Leucopsar rothschildi</i>	2.1					2.1				*	*	*
<b>nandu Darwinův</b> <i>Pterocnemia pennata pennata</i>	2.1			1.0		1.1		*		*		*
<b>nestor kea</b> <i>Nestor notabilis</i>	1.1	0.0.1				1.1.1		*		*		*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>orel jestřábí</b> <i>Hieraetus fasciatus</i>	3.4	0.2		1.0	0.2	2.4				*		*
<b>orel královský</b> <i>Aquila heliaca</i>	4.2					4.2		*		*		*
<b>orel křiklavý</b> <i>Aquila pomarina</i>	4.5		2.0		3.1	3.4	*			*		*
<b>orel mořský</b> <i>Haliaeetus albicilla</i>	2.2		0.1.1	0.0.1	0.1	2.2	*			*	*	*
<b>orel nejmenší</b> <i>Hieraetus pennatus</i>	1.5	1.0			0.3	2.2				*		*
<b>orel skalní</b> <i>Aquila chrysaetos</i>	3.1					3.1	*			*		*
<b>orel stepní</b> <i>Aquila nipalensis</i>	1.1					1.1				*		*
<b>orel volavý</b> <i>Aquila clanga</i>			3.0			3.0				*		*
<b>orel východní</b> <i>Haliaeetus pelagicus</i>	3.2				1.0	2.2		*		*		*
<b>orel Wahlbergův</b> <i>Hieraetus wahlbergi</i>	1.1					1.1				*		*
<b>orlík krátkoprstý</b> <i>Circaetus gallicus</i>	2.1					2.1				*		*
<b>orlosup bradatý</b> <i>Gypaetus barbatus aureus</i>	2.2	0.0.1			0.0.1	2.2				*	*	*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>papoušek vlnkovaný</b> <i>Melospittacus undulatus</i>	1.1					1.1						*
<b>pelikán bílý</b> <i>Pelecanus onocrotalus</i>	5.5	1.1				6.6						*
<b>pelikán skvrnozobý</b> <i>Pelecanus philippensis</i>	3.5			1.0		2.5						*
<b>perlička kropenatá</b> <i>Numida meleagris</i>	0.0.2			0.0.2								*
<b>plameňák - hybrid</b> <i>Phoenicopterus sp.</i>	0.0.1					0.0.1				*		
<b>plameňák kubánský</b> <i>Phoenicopterus ruber</i>	2.2				2.2					*		*
<b>plameňák růžový</b> <i>Phoenicopterus roseus</i>	9.12.2	0.0.1				9.12.3				*		*
<b>puštík bělavý pobaltský</b> <i>Strix uralensis liturata</i>	1.1					1.1	*			*		*
<b>puštík bradatý</b> <i>Strix nebulosa lapponica</i>	0.1					0.1				*		*
<b>rajka královská</b> <i>Ciccinnurus regius</i>	1.0				1.0			*		*		*
<b>satyr obecný</b> <i>Tragopan satyra</i>	1.1					1.1				*		*
<b>satyr Temminckův</b> <i>Tragopan temminckii</i>	1.0	0.0.1			1.0.1							*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>sovíce sněžní</b> <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1			0.1		1.0				*		*
<b>sup himálajský</b> <i>Gyps himalayensis</i>	1.1				1.1					*		*
<b>sup hnědý</b> <i>Aegypius monachus</i>	1.1		0.1			1.2				*	*	*
<b>sup kapucín</b> <i>Necrosyrtes monachus</i>	2.1		0.1			2.2				*		*
<b>sup mrchožravý</b> <i>Neophron percnopterus</i>	1.1					1.1				*	*	*
<b>toko Deckenův</b> <i>Tockus deckeni</i>	1.2					1.2		*				*
<b>tučňák Humboldtův</b> <i>Spheniscus humboldti</i>	2.2.2					2.2.2				*	*	*
<b>turako červenokorunkatý</b> <i>Tauraco erythrolophus</i>	1.1					1.1		*		*		*
<b>výr velký</b> <i>Bubo bubo</i>	2.2	1.1			2.2	1.1	*			*		*
<b>výřeček filipínský</b> <i>Otus megalotis</i>	0.1		1.0			1.1				*		*
<b>zebříčka pestrá</b> <i>Taeniopygia guttata</i>	0.2.48					0.2.48						*
<b>zoborožec hrubozobý</b> <i>Ceratogymna atrata</i>			1.1			1.1						*

Ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>zoborožec kaferský</b> <i>Bucorvus leadbeateri</i>	1.1			0.1		1.0		*				*
<b>zoborožec rýhozobý</b> <i>Penelopides panini</i>	1.1		0.1	0.1		1.1		*		*		*
<b>zoborožec šedolící</b> <i>Ceratogymna brevis</i>	1.1	1.0		0.1		2.0						*
<b>zoborožec temný</b> <i>Rhyticeros plicatus</i>	1.1					1.1		*		*		*
<b>zoborožec tmavý</b> <i>Anthracoceros malayanus</i>	1.1					1.1		*		*		*
<b>zoborožec vrásčitý</b> <i>Aceros corrugatus</i>	1.1					1.1				*	*	*



varan antracitový / foto: Zoo Liberec

Plazi (Reptilia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>agama vousatá</b> <i>Pogona vitticeps</i>			1.0			1.0						
<b>dracena krokodýlovitá</b> <i>Dracaena guianensis</i>			1.1			1.1				*		
<b>felzuma madagaskarská</b> <i>Phelsuma madagascariensis kochi</i>	0.1					0.1				*		*
<b>gekon obrovský</b> <i>Gekko gecko</i>	0.0.4	0.0.3		0.0.2	0.0.2	0.0.3				*		
<b>hroznýšovec duhový</b> <i>Epicrates cenchria cenchria</i>	1.1					1.1		*		*		
<b>hroznýšovec kubánský</b> <i>Chilabothrus angulifer</i>	2.0					2.0				*		*
<b>korálovka pruhoaná</b> <i>Lampropeltis getula</i>	0.0.1					0.0.1						*
<b>krajta mřížkovaná</b> <i>Python reticulatus</i>	1.1.15				0.0.15	1.1				*		
<b>krajta zelená</b> <i>Morelia viridis</i>	1.1			0.1		1.0				*		*
<b>krátkokrčka novoguinejská</b> <i>Elseya novaeguineae</i>	1.2					1.2						*
<b>scink šalomounský</b> <i>Corucia zebrata</i>	1.1					1.1				*		
<b>filikva obrovská</b> <i>Tiliqua gigas evanescens</i>	1.2					1.2						

Plazi (Reptilia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2020	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav 31. 12. 2020	Zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
<b>užovka červená</b> <i>Pantherophis guttatus</i>	0.2					0.2						*
<b>varan antracitový</b> <i>Varanus beccarii</i>	1.0		0.1			1.1				*		*
<b>varan modrý</b> <i>Varanus macraei</i>	1.1					1.1				*		*
<b>varan smaragdový</b> <i>Varanus prasinus</i>	1.2		1.0		1.1	1.1		*		*		*
<b>želva bahenní</b> <i>Emys orbicularis</i>	0.0.2					0.0.2	*	*				*
<b>želva korunkatá</b> <i>Hardella thurjii</i>	2.0					2.0				*		*
<b>želva nádherná</b> <i>Trachemys scripta elegans</i>	1.8.2					1.8.2						*
<b>želva ostruhatá</b> <i>Centrochelys sulcata</i>	1.0					1.0				*		*
<b>želva uhlířská</b> <i>Chelonoïdis carbonaria</i>	0.2		0.1	0.1		0.2				*		

Obojživelníci (Amphibia) 15/3			
		CITES	RDB
<b>parosníčka srdíčková</b> <i>Dyscophus guineii</i>	0.0.6	*	*
<b>pralesnička strašná</b> <i>Phyllobates terribilis</i>	0.0.5	*	*
<b>rosnička včelí</b> <i>Phrynohyas resinifictrix</i>	0.0.4		*
Ryby (Pisces)			
			RDB
<b>bojovnice pestrá</b> <i>Betta splendens</i>	0.0.2		
<b>glyptoper velkoploutvý</b> <i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>	1.1		
<b>kapr obecný</b> <i>Cyprinus carpio</i>	0.0.40		
<b>karas obecný</b> <i>Carassius carassius</i>	0.0.20		
<b>krunýřovec</b> <i>Ancistrus sp.</i>	0.0.3		
<b>neonka obecná</b> <i>Paracheirodon innesi</i>	0.0.6		
<b>pancéřníček kropaťatý</b> <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.3		
<b>parmička pětipruhá</b> <i>Puntius pentazona</i>	0.0.5		
<b>patetra konžská</b> <i>Citharinus congicus</i>	0.0.4		
<b>plata skvrnitá</b> <i>Xiphophorus maculatus</i>	0.0.2		
<b>skalára amazonská</b> <i>Pterophyllum scalare</i>	0.0.2		
<b>tlamovec</b> <i>Melanochromis sp.</i>	0.0.15		
<b>živorodka duhová</b> <i>Poecilia reticulata</i>	0.0.1		

Stopkooči (Stylommatophora)			
<b>achatína žravá</b> <i>Achatina fulica rodatzii</i>	0.0.1		
Švábi (Blattaria)			
<b>šváb smrtihlav</b> <i>Blaberus craniifer</i>	0.0.60		
<b>šváb velkokřídlý</b> <i>Archimandrita tessellata</i>	0.0.40		
Brouci (Coleoptera)			
<b>zlatohlávek</b> <i>Eudicella schultzeorum</i>	0.0.11		
<b>zlatohlávek</b> <i>Mecynorrhina torquata</i>	0.0.6		
<b>zlatohlávek</b> <i>Mecynorrhina torquata ugandensis</i>	0.0.14		
<b>zlatohlávek somálský</b> <i>Pachnoda iskuulka</i>	0.0.20		
Rovnokřídlí (Orthoptera)			
<b>kobylka</b> <i>Ancylecha fenestrata</i>	0.0.3		
Strašilky (Phasmida)			
<b>strašilka</b> <i>Sungaya inexpectata</i>	0.0.60		
<b>strašilka plochá</b> <i>Heteropteryx dilatata</i>	0.0.30		

## MARKETINGOVÉ ODDĚLENÍ

---

Plnění rolí a úkolů marketingu zoo v roce 2020 bylo významně omezeno nákazovou situací a souvisejícími opatřeními. Všechny provozy a úseky Zoo Liberec byly pro veřejnost uzavřeny v průběhu roku 2020 v podstatě ve třech vlnách:

- na jaře od 13. 3. do 29. 4. (48 dní)
- na podzim od 9. 10. do 2. 12. (54 dní)
- v závěru roku od 18. 12. do konce roku 2020 (14 dní).

### **Celkem trvala kompletní uzávěra zahrady v roce 2020 116 dní**

V mezičase byla období, kdy návštěva zoo byla omezena vládními opatřeními:

- od 30. 4. do 23. 5. – limit pro denní návštěvnost (25% maximální denní návštěvnosti), roušky, dezinfekce, rozestupy, nákup vstupenek pouze elektronicky
- od 25. 5. byl povolen i prodej papírových vstupenek na pokladnách a stále platil denní limit 25 % z maximální kapacity areálu zoo
- od 9. 9. do 9. 10. bylo možné vstupovat do vnitřních prostor zahrady (prostor pokladen, občerstvení a vnitřních expozic) pouze s rouškou a maximálně 15 osob na 1 m<sup>2</sup>
- od 3. 12. do 17. 12. - omezený počet návštěvníků v jeden čas na 25 % z maximální kapacity areálu zoo a ve vnitřních prostorách maximálně 1 osoba na 15 m<sup>2</sup> vnitřní plochy, roušky, rozestupy, dezinfekce

Pro tým marketingového oddělení toto období však znamenalo i příležitost k vymyšlení a realizaci zcela nových, někdy ještě nevyzkoušených formátů a způsobů komunikace s návštěvníky i širší veřejností. Řada již tradičních plánovaných akcí byla zrušena a neproběhla ani v omezeném režimu nebo rozsahu. Na druhou stranu vzniklo několik zajímavých aktivit, pokračovalo

se i ve vývoji elektronické platformy komunikace s příznivci zoo (tzv. Klub přátel Zoo Liberec zkráceně KPZ). Opatření vlády přispěla i k masovějšímu využívání již dříve zprovozněných elektronických vstupenek.

### **Zrušené akce**

1. ZooRiskuj
2. Den Země
3. Běh okolo zoo
4. Den dětí s Kooperativou
5. Den dětí se společností Denso
6. Den s Preciosou
7. Dračí lodě
8. Den partnerů
9. Zážitkové programy (zrušeno od března 2020, do konce roku neobnoveno)
10. Komentovaná krmení (zrušeno od 30. 9. do konce roku neobnoveno)
11. Strašidelná zoo

### **Nové nebo modifikované akce**

1. **1. 6. až 31. 8. Prohlídky s průvodcem** (2x denně, omezená kapacita skupiny)
2. **20. 6. Den žiraf** - zábavně-naučný kvíz v areálu zoo pro individuální řešitele bez doprovodného programu a předtočený rozhovor s hlavním zoologem o historii i současnosti chovu žiraf v Zoo Liberec inzerovaný na sociálních sítích
3. **14. 7. Den šimpanzů** - zábavně-naučný kvíz v areálu zoo pro individuální řešitele
4. **8. 8. Den slonů** - zábavně-naučný kvíz v areálu zoo pro individuální řešitele
5. **19. 9. Den pandy červené** - zábavně-naučný kvíz v areálu zoo pro individuální řešitele

6. **3. 10. Den zvířat**, bez organizování souběžného setkání se sponzory a partnery, interaktivní stanoviště s operativní regulací počtu osob/řešitelů

7. **30. 10. Den lemurů** – online kvíz

### Přechod na online komunikaci s návštěvníky

Po celý rok byla komunikace na sociálních sítích velmi intenzivní. Snahou zoo bylo přinést širší veřejnosti trochu zábavy a odlehčení ve složité době ovlivněné zdravotní situací. A tak vznikaly jednorázové nápady i několikadílné série různých aktivit:

1. 3. 4. byla historicky prvním streamem zahájena série **online vysílání přímo ze zoo** a s lidmi se zoologickou zahradou úzce spjatými. Improvizované studio bylo vybudováno v dočasně opuštěné vstupní hale do zoo. Beseda probíhala 1x týdně postupně s ředitelem Davidem Nejedlem, hlavním zoologem Lubošem Melicharem, kurátorem ptáků Janem Hanelem, kurátorkou malých savců a zooložkou Dorotou Gremlicovou a dlouholetou pracovnící Centra pro zvířata v nouzi při Zoo Liberec Ivanou Hancvenclovou.
2. **Komix ze zoo** na podporu prodeje na e-shopu
3. **Tak si na to posvítíme** – 4 dílná série informací o mýtech a nesmyslech z říše zvířat
4. **Online kvízy proti trudnomyslnosti** – 6 dílů zajímavých otázek a vtipných variant odpovědí na téma mláďata, srst/peří/kůže, spánek, rekordy apod.
5. **Uveřejnění historických i nově natočených krátkých videí** nejen o lachtanech, lvech, surikatách, tučňácích, šimpanzích, gibbonech nebo orlosupech, ale i připomenutí historie zoo například videem o chovaných medvědech v 50. letech 20. století.

### Letní akce

V rámci částečného uvolnění pohybu obyvatelstva bylo možné zrealizovat alespoň další sezónu zoo-táborů s Motyčkovickou klikou. Pět běhů táborů pro děti z Liberce a okolí absolvovalo pod vedením 14 vedoucích celkem 106 dětí ve věku 6 až 12 let. Další masovější akce v rámci režimu protikovidových opatření možné nebyly.

Vítanou pravidelnou službou pro návštěvníky se v průběhu června, července a srpna stala nabídka komentovaných prohlídek. Byl vytvořen nástroj na časovou registraci omezeného počtu osob – tak aby se vyhovělo opatřením. V roli průvodců se osvědčil nejen celý tříčlenný kolektiv marketingu, ale i většina kolegů ze Střediska ekologické výchovy DIVIZNA. Samotný marketing tak mohl „výchovně“ působit celkem na 51 osob – k častým tématům patřil věk slonů a osud chovu slonů v Liberci a pak samozřejmě otázka chovu bílých tygrů.



XIV. ples Zoo Liberec / foto: Daniel Dančevský



Mezinárodní den slonů / foto: Zoo Liberec

### Konec roku

V závěru roku se opět významně zvedla vlna solidarity se zoo. Marketing tedy připravil zábavný vánoční kvíz v okolí zoo a návštěvníci svou účastí ocenili snahu zachovat letitý zvyk štedrodenní návštěvy zahrady alespoň v modifikované podobě. Od 18. prosince až do konce roku pak zahrada zůstala pro návštěvníky zcela uzavřena.

### PR

Plán inzercí a propagace zoo v tiskovinách a dalších médiích doznal významné změny – v době uzavření zoo nemohly být inzerovány akce pro návštěvníky, nemělo logiku významněji inzerovat nové přírůstky, pokud se na ně návštěvníci nemohli přijít podívat osobně. Proto byla velká část nasmulovaného inzertního prostoru věnována výzvám k materiální i finanční pomoci, ale také poděkování za neuvěřitelnou vlnu solidarity a podpory lidí nejen z libereckého regionu.

Jako hlavní reklamní slogan a vizuál pro rok 2020 bylo zvoleno „Počítejte s námi“. S touto „inzercí“ se pracovalo nejen v tisku, ale i v rámci indoorové i outdoorové reklamy. V roce 2020 se podařilo rozšířit spolupráci s pěti novými subjekty, takže do portfolia míst pro prezentaci zahrady přibýly plochy poskytnuté společnostmi Jizerky Card, IQLandia, Ekopark, Sundisk nebo Spa Resort Libverda.

Každoroční letní spolupráce se společností RENGL byla rozšířena (kromě celé ČR) o další plakátové plochy na Slovensku a Polsku.

Celý kovidový rok 2020 byl zvláštní a výrazně se propsal do návštěvnosti všech součástí Zoologické zahrady Liberec, příspěvkové organizace - viz. tabulka návštěvnosti v letech 2018, 2019 a 2020. Při jarním uvolnění a dubnovém otevření zahrady se ukázalo, že návštěvníci se do zoo vrací jen pozvolna. Pochopitelně zahrada zaznamenala velmi výrazný úbytek i v počtech zahraničních návštěvníků.

NÁVŠTĚVNOST	2020	2019	2018
Zoo Liberec	275 659	402 193	368 195
Zoologická zahrada, p. o.	318 885	493 740	451 851

Nezbývá než poděkovat celému týmu marketingu a pokladen za kreativitu, optimismus, přizpůsobivost i vytrvalost a věřit, že rok 2021 bude ve znamení větší radosti ze setkávání s návštěvníky v běžném a obvyklém kontaktu bez protiepidemických opatření.

letní sezóna od 1. 4. do 31. 10.			
druh vstupného	blíže specifikace	letní sezóna	elektronické vstupenky
základní	dospělé osoby starší 18 let	160 Kč	150 Kč
zlevněné	děti 3 – 15 let, senioři nad 65 let, studenti, ZTP	120 Kč	110 Kč
seniorské 75+	dospělé osoby starší 75 let	30 Kč	-
rodinné 2+2	2 dospělí a 2 děti	490 Kč	470 Kč
rodinné 2+3	2 dospělí a 3 děti	590 Kč	580 Kč
děti	do 2,99 let	zdarma	zdarma
dárci krve*	poslední odběr max. 1 rok, průkaz nutný	30 Kč	-
ZTP/P	po předložení průkazu	zdarma vč. 1 průvodce	-

zimní sezóna od 1. 11. do 31. 3.			
druh vstupného	blíže specifikace	zimní sezóna	elektronické vstupenky
základní	dospělé osoby starší 18 let	130 Kč	120 Kč
zlevněné	děti 3 – 15 let, senioři nad 65 let, studenti, ZTP	90 Kč	80 Kč
seniorské 75+	dospělé osoby starší 75 let	30 Kč	-
rodinné 2+2	2 dospělí a 2 děti	390 Kč	370 Kč
rodinné 2+3	2 dospělí a 3 děti	470 Kč	450 Kč
děti	do 2,99 let	zdarma	zdarma
dárci krve*	poslední odběr max. 1 rok, průkaz nutný	30 Kč	-
ZTP/P	po předložení průkazu	zdarma vč. 1 průvodce	-

**Ing. Marta Dostálová**  
vedoucí odd. marketingu  
dostalova.marta@zooliberec.cz

Podobně jako školní vyučování i práce dobrovolnické skupiny při Zoo Liberec přešla v roce 2020 díky uzavření zahrady na distanční formu. Pro většinu roku odpadla společná setkávání i výpomoc v areálu zahrady. Čas dobrovolníci (a částečně i pracovníci pokladen) využili na výrobu drobných předmětů pro dobrovolnický stánek. Prodej těchto drobností však bude možný v roce 2021, až se vrátí zoologická zahrada i dobrovolnické aktivity do běžných a obvyklých kolejí. Přesto se dobrovolníkům s pomocí společnosti Faunus, z. s. podařilo nashromáždit potřebnou částku na „adopci“ sledovací kamery (Její jednorozční provoz) pro organizaci Snow Leopard Trust, která se zabývá ochranou volně žijících levhartů sněžných (irbis, uncia uncia). V roce 2020 se to povedlo již počtvrté.

**Mgr. Dana Sobotková**



levhart sněžní / foto: Jiří Zuzánek

## FUNDRAISING V ROCE 2020

Přes nepříznivý stav, ve kterém se naše zoologická zahrada vzhledem ke covidové pandemii nacházela, pokračoval i v roce 2020 nárůst příjmů od smluvních partnerů a sponzorů. Velmi si vážíme solidarity a podpory všech našich přispěvatelů. V této nelehké době se projevilo, že našim příznivcům nebyla lhostejná situace, ve které se nacházíme.

Děkujeme všem podporovatelům, že byli a jsou s námi!

Například ze sponzorských prostředků Nadace ČEZ a Nadace PRECIOSA byla financována přestavba ubikace pro kočkovité šelmy margay. Díky spolupráci s OC NISA Liberec jsme pořídili a vybavili terárium pro gekona modrého.

Účelové dary od společností Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group a Česká spořitelna, a. s. pomohly realizovat aktivity vedoucí k záchraně zebry bezhřívé a další ochranné projekty, týkající se ohrožených druhů živočichů.

Přízeň mecenášů umožnila též vybavit Dětský koutek novou trampolínou, užívat elektrické automobily Renault Twizy, Renault Zoe, apod.

**Věra Neradová**

*Fundraiser*

*neradova@zooliberec.cz*



sovice sněžní / foto: Jiří Zuzánek

## ROZVAHA PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO LIBEREC K 31. 12. 2020 - AKTIVA (Kč)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4	
			ÚČETNÍ OBDOBÍ				MINULÉ
			BĚŽNÉ			NETTO	
			BRUTTO	KOREKCE			
<b>AKTIVA</b>			<b>505 588 895,59</b>	<b>217 766 089,88</b>	<b>287 822 805,71</b>	<b>290 766 284,95</b>	
<b>A.</b>	<b>Stálá aktiva</b>		<b>442 726 465,11</b>	<b>217 663 042,29</b>	<b>225 063 422,82</b>	<b>227 548 704,42</b>	
<b>I.</b>	<b>Dlouhodobý nehmotný majetek</b>		<b>2 309 790,09</b>	<b>1 894 345,60</b>	<b>415 444,49</b>	<b>701 020,49</b>	
2.	Software	013	774 348,49	595 864,00	178 484,49	256 856,49	
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	933 620,60	933 620,60			
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	601 821,00	364 861,00	236 960,00	297 464,00	
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041				146 700,00	
<b>II.</b>	<b>Dlouhodobý hmotný majetek</b>		<b>440 416 675,02</b>	<b>215 768 696,69</b>	<b>224 647 978,33</b>	<b>226 847 683,93</b>	
1.	Pozemky	031	11 681 957,98	0,00	11 681 957,98	11 681 957,98	
3.	Stavby	021	375 798 484,35	175 561 566,96	200 236 917,39	201 572 827,24	
4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	33 770 966,61	22 266 472,25	11 504 494,36	12 847 558,36	
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	17 940 657,48	17 940 657,48			
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	1 224 608,60		1 224 608,60	745 340,35	
<b>B.</b>	<b>Oběžná aktiva</b>		<b>62 862 430,48</b>	<b>103 047,59</b>	<b>62 759 382,89</b>	<b>63 217 580,53</b>	
<b>I.</b>	<b>Zásoby</b>		<b>24 259 308,18</b>	<b>0,00</b>	<b>24 259 308,18</b>	<b>26 346 728,09</b>	
2.	Materiál na skladě	112	1 805 781,16		1 805 781,16	1 446 222,68	
3.	Materiál na cestě	119					
8.	Zboží na skladě	132	801 778,02		801 778,02	707 958,41	
10.	Ostatní zásoby	139	21 651 749,00		21 651 749,00	24 192 547,00	
<b>II.</b>	<b>Krátkodobé pohledávky</b>		<b>3 469 975,26</b>	<b>103 047,59</b>	<b>3 366 927,67</b>	<b>3 245 038,28</b>	
1.	Odběratelé	311	296 580,72	31 201,94	265 378,78	751 177,44	
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	370 323,91		370 323,91	238 451,58	
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315				159 110,89	
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335				1 652,00	
29.	Náklady příštích období	381	828 460,43		828 460,43	638 068,47	
30.	Příjmy příštích období	385				414 254,00	
31.	Dohadné účty aktivní	388	1 833 751,91		1 833 751,91	323 808,00	
32.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	140 858,29	71 845,65	69 012,64	718 515,90	
<b>III.</b>	<b>Krátkodobé finanční majetek</b>		<b>35 133 147,04</b>	<b>0,00</b>	<b>35 133 147,04</b>	<b>33 625 814,16</b>	
9.	Běžný účet	241	32 355 146,11		32 355 146,11	31 049 724,44	
10.	Běžný účet FKSP	243	2 092 844,17		2 092 844,17	1 506 736,96	
15.	Ceniny	263	38 430,00		38 430,00	194 480,00	
16.	Peníze na cestě	262				26 181,00	
17.	Pokladna	261	646 726,76		646 726,76	848 691,76	

## ROZVAHA PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO LIBEREC K 31. 12. 2020 - PASIVA (KČ)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2
			ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
<b>PASIVA</b>			<b>287 822 805,71</b>	<b>290 766 284,95</b>
<b>C.</b>	<b>Vlastní kapitál</b>		<b>277 951 600,66</b>	<b>274 832 361,55</b>
<b>I.</b>	<b>Jméni účetní jednotky a upravující položky</b>		<b>246 763 902,74</b>	<b>251 789 982,34</b>
1.	Jméni účetní jednotky	401	169 227 289,32	172 785 037,28
3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403	76 818 402,66	78 286 734,30
7.	Opravy minulých období	408	718 210,76	718 210,76
<b>II.</b>	<b>Fondy účetní jednotky</b>		<b>30 307 442,84</b>	<b>23 002 192,33</b>
1.	Fond odměn	411	872 134,97	840 034,97
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	2 150 944,27	1 621 166,15
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	925 092,14	917 005,26
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	6 871 396,76	4 034 003,85
5.	Fond reprodukce majetku (investiční fond)	416	19 487 874,70	15 589 982,10
<b>III.</b>	<b>Výsledek hospodaření</b>		<b>880 255,08</b>	<b>40 186,88</b>
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období			
<b>D.</b>	<b>Cizí zdroje</b>		<b>9 871 205,05</b>	<b>15 933 923,40</b>
<b>II.</b>	<b>Dlouhodobé závazky</b>		<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472		
<b>III.</b>	<b>Krátkodobé závazky</b>		<b>9 871 205,05</b>	<b>15 933 923,40</b>
5.	Dodavatelé	321	1 444 032,50	5 892 823,32
10.	Zaměstnanci	331	2 889 916,00	2 938 635,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	65 265,23	55 480,76
12.	Sociální zabezpečení	336	1 151 221,00	1 198 465,00
13.	Zdravotní pojištění	337	501 199,00	520 527,00
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	420 216,00	460 519,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	109 181,00	132 904,00
19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347	22 528,00	
20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	43 202,00	345 500,79
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374		
34.	Výdaje příštích období	383	1 424 073,62	1 045 742,26
35.	Výnosy příštích období	384	755 325,56	1 009 248,44
36.	Dohadné účty pasivní	389	115 153,00	622 483,02
37.	Ostatní krátkodobé závazky	378	929 892,14	1 711 594,81

## VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO LIBEREC (V KČ)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
<b>A.</b>	<b>NÁKLADY CELKEM</b>		<b>101 423 116,99</b>	<b>20 627 610,75</b>	<b>102 584 879,26</b>	<b>26 930 359,79</b>
<b>I.</b>	<b>Náklady z činnosti</b>		<b>101 414 185,92</b>	<b>20 627 498,37</b>	<b>102 560 946,97</b>	<b>26 930 334,25</b>
1.	Spotřeba materiálu	501	14 830 841,09	5 821 531,24	17 089 949,77	8 850 233,24
2.	Spotřeba energie	502	5 069 611,97	941 110,08	4 974 695,27	1 068 633,78
4.	Prodané zboží	504		1 929 251,80		2 519 209,78
8.	Opravy a udržování	511	4 040 954,12	369 061,38	3 879 354,76	546 105,09
9.	Cestovné	512	226 648,50		836 739,33	
10.	Náklady na reprezentaci	513	90 401,90	814,07	223 544,32	449,92
12.	Ostatní služby	518	10 804 231,76	945 925,80	12 667 883,42	1 251 607,31
13.	Mzdové náklady	521	37 189 485,00	7 745 967,00	34 739 810,30	9 085 036,70
14.	Zákonné sociální pojištění	524	12 225 300,71	2 385 381,29	11 426 900,67	2 777 345,33
15.	Jiné sociální pojištění	525	202 474,79	39 551,64	191 873,54	42 539,98
16.	Zákonné sociální náklady	527	1 966 974,35	331 223,24	1 894 729,64	429 654,60
18.	Daň silniční	531		7 975,00		11 525,00
20.	Jiné daně a poplatky	538	49 757,68		32 816,34	
22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541				
23.	Jiné pokuty a penále	542	137,00		310,00	
26.	Manka a škody	547		12 542,49		937,23
28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	11 586 463,00		11 120 635,21	
35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 196 566,53	79 106,47	1 483 528,09	337 906,28
36.	Ostatní náklady z činnosti	549	1 934 337,52	18 056,87	1 998 176,31	9 150,01
<b>II.</b>	<b>Finanční náklady</b>		<b>8 931,07</b>	<b>112,38</b>	<b>23 932,29</b>	<b>25,54</b>
2.	Úroky	562			0,05	
3.	Kurzové ztráty	563	8 931,07	112,38	23 932,24	25,54
<b>V.</b>	<b>Daň z příjmů</b>		<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
1.	Daň z příjmů	591				



kočkodan Dianin / foto: Jiří Zuzánek

## ROZBOR VYBRANÝCH NÁKLADŮ 2020:

### 501 Spotřeba materiálu 20 652 372,33 Kč

- 53,90 % celkové spotřeby materiálu tvoří krmiva, steliva 11 131 197,12
- 25,49 % tvoří nákup surovin - služby zákazníkům ve výši 5 265 013,81
- 8,15 % nákup všeobecného materiálu 1 683 387
- 12,46 % ostatní náklady, např. materiál na opravy, propagaci, léky, drobný majetek, ochranné pomůcky, kanc. potřeby 2 572 774,40

### 502 Spotřeba energie 6 010 722,05 Kč

- 43,41 % celkové spotřeby energií tvoří elektrická energie 2 609 232,18
- 15,99 % vodné 961 317,52
- 40,60 % plyn 2 440 172,35

### 511 Opravy a udržování 4 410 015,50 Kč

- 80,63 % všech oprav činí opravy a údržba nemovitého majetku 3 568 123,29
- 19,02 % opravy a údržba movitého majetku 841 892,21

### 518 Ostatní služby ve výši 11 750 157,56 Kč

- 41,25 % služeb tvoří pořady Lidových sadů, hudební kurzy, projekty, pronájmy atd. 4 846 872,39
- 6,26 % stočné 735 858,72
- 14,98 % služeb vynaložených na propagaci 1 760 394,36
- 5,70 % veterinární služby 669 988,04
- 31,80 % ostatní služby, např. revize, program. služby, doprava, telekomunikace, bankovní poplatky atd. ve výši 3 737 044,05

### 521 Mzdové náklady 44 935 452 Kč

- 93,10 % mzdové náklady 41 835 927,-
- 6,19 % ostatních osobních nákladů 2 783 346,-
- 0,61 % náhrada mzdy za pracovní neschopnost 273 579,-
- 0,09 % odměny komerční akce 42 600,-

## VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO LIBEREC (V KČ)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
		Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	
<b>B.</b>	<b>VÝNOSY CELKEM</b>		<b>102 414 172,37</b>	<b>20 516 810,45</b>	<b>101 959 393,66</b>	<b>27 596 032,27</b>
I.	Výnosy z činnosti		32 507 755,33	20 516 810,45	38 324 290,46	27 594 293,48
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	36 500,00		74 500,00	
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	31 808 194,63	14 839 071,74	36 431 777,76	20 308 255,66
3.	Výnosy z pronájmu	603		1 523 701,57		2 122 251,79
4.	Výnosy z prodaného zboží	604		3 844 729,68		4 847 156,86
12.	Výnosy z prodeje materiálů	644	12 882,00		15 618,00	
16.	Čerpání fondů	648			180 000,00	
17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	650 178,70	309 307,46	1 622 394,70	316 629,17
II.	Finanční výnosy		45 361,04	0,00	32 798,64	1 738,79
2.	Úroky	662	19 973,45		31 247,08	
3.	Kurzové zisky	663	25 387,59		1 551,56	1 738,79
IV.	Výnosy z transferů		69 861 056,00	0,00	63 602 304,56	0,00
2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	69 861 056,00		63 602 304,56	0,00
<b>C.</b>	<b>VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ</b>					
1.	Výsledek hospodaření před zdaněním		991 055,38	-110 800,30	-625 485,60	665 672,48
2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		991 055,38	-110 800,30	-625 485,60	665 672,48

### ROZBOR VYBRANÝCH VÝNOSŮ:

#### 602 Výnosy z prodeje služeb 46 647 266,37 Kč

65,44 % vlastních výnosů tvoří tržby z prodeje vstupného za celou organizaci 30 524 117,04

2,65 % tržby za stravování ve výši 11 411 370,64

2,65 % tržby za parkovné 1 234 025,63

2,54 % tržby za reklamu 1 182 979,62

4,92 % ostatní tržby, např. zážitkové programy, semináře, výukové programy SEV DIVIZNA, umístění zvířat ARCHA 2 294 773,44

**Hospodaření Zoologické zahrady Liberec, p.o. za rok 2020 skončilo kladným hospodářským výsledkem ve výši 880 255,08 Kč.**

**Jedná se o nespotřebovanou vyrovnávací platbu se schváleným převodem do rezervního fondu na úhradu propadu příjmů v důsledku vládního opatření.**

#### 649 Ostatní výnosy z činnosti 959 486,16 Kč

92,46 % ostatní výnosy z činnosti 887 110,16

7,54 % pojistná plnění 72 376,-

#### 672 Výnosy z transferů 69 861 056 Kč

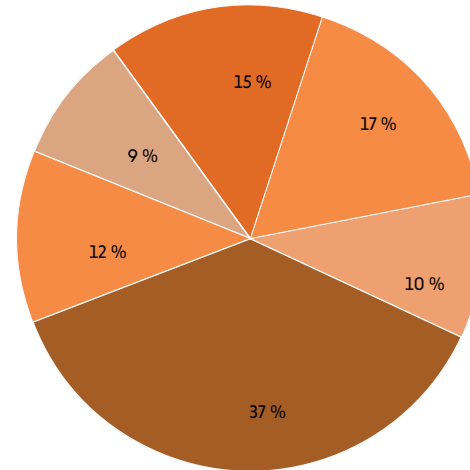
78,81 % transfery - příspěvek na provoz 55 054 083,-, vč. částečného pokrytí propadu příjmů

16,59 % transfery - příspěvek na odpisy 11 586 463,-

4,61 % transfery ostatní poskytovatelé 3 220 510,-

## ROZBOR NÁKLADŮ 2020:

Rozbor významných nákladů 2020	Účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Spotřeba materiálu	501	14 830 841,09	5 821 531,24	20 652 372,33
Ostatní služby	518	10 804 231,76	945 925,80	11 750 157,56
Mzdové náklady	521	37 189 485,00	7 745 967,00	44 935 452,00
Zákonné sociální pojištění	524	12 225 300,71	2 385 381,29	14 610 682,00
Odpisy dlouhodobého majetku	551	11 586 463,00		11 586 463,00
Ostatní náklady		14 786 795,43	3 728 805,42	18 515 600,85
<b>Náklady celkem</b>				<b>122 050 727,74</b>
<b>Rozbor ostatních nákladů</b>				
Spotřeba energie	502	5 069 611,97	941 110,08	6 010 722,05
Prodané zboží	504		1 929 251,80	1 929 251,80
Opavy a udržování	511	4 040 954,12	369 061,38	4 410 015,50
Cestovné	512	226 648,50		226 648,50
Náklady na reprezentaci	513	90 401,90	814,07	91 215,97
Jiné sociální pojištění	525	202 474,79	39 551,64	242 026,43
Zákonné sociální náklady	527	1 966 974,35	331 223,24	2 298 197,59
Daň silniční	531		7 975,00	7 975,00
Jiné daně a poplatky	538	49 757,68		49 757,68
Jiné pokuty a penále	542	137,00		137,00
Manka a škody	547		12 542,49	12 542,49
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 196 566,53	79 106,47	1 275 673,00
Ostatní náklady z činností	549	1 934 337,52	18 056,87	1 952 394,39
Úroky	562			0,00
Kurzové ztráty	563	8 931,07	112,38	9 043,45

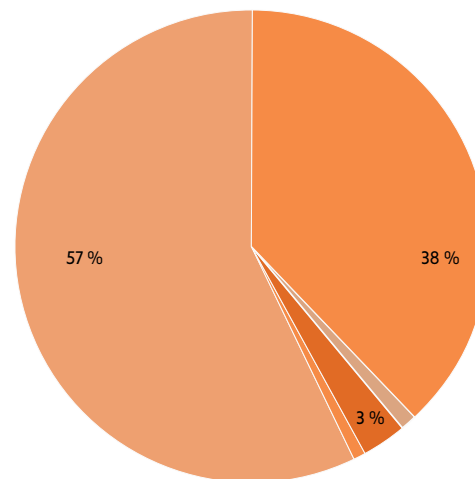


- 17 % spotřeba materiálu
- 10 % ostatní služby
- 37 % mzdové náklady
- 12 % zákonné sociální pojištění
- 9 % odpisy dlouhodobého majetku
- 15 % ostatní náklady

## ROZBOR VÝNOSŮ 2020 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO LIBEREC (V KČ)

Rozbor výnosů 2020	Účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Výnosy z prodeje služeb	602	31 808 194,63	14 839 071,74	46 647 266,37
Výnosy z pronájmu	603		1 523 701,57	1 523 701,57
Výnosy z prodaného zboží	604		3 844 729,68	3 844 729,68
Ostatní výnosy z činnosti	649	650 178,70	309 307,46	959 486,16
Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	69 861 056,00		69 861 056,00
Ostatní výnosy	-	94 743,04	0	94 743,04
<b>Výnosy celkem</b>				<b>122 930 982,82</b>

Rozbor ostatních výnosů				
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	36 500,00		36 500,00
Výnosy z prodeje materiálů	644	12 882,00		12 882,00
Úroky	662	19 973,45		19 973,45
Kurzové zisky	663	25 387,59		25 387,59
Čerpání fondů	648			



### Mimorozpočtové zdroje - finanční fondy

	FKSP	REZERVNÍ FOND	FOND INVESTIC
Stav k 1.1.2020	1 621 166,15	4 951 009,11	15 589 982,10
Tvorba fondu	843 042,12	2 845 479,79	11 807 663,00
Čerpání fondu	313 264,00	0,00	7 909 770,40
Stav k 31.12.2020	2 150 944,27	7 796 488,90	19 487 874,70

- 38 % výnosy z prodeje služeb
- 1 % výnosy z pronájmu
- 3 % výnosy z prodaného zboží
- 1 % ostatní výnosy z činnosti
- 57 % výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů



kozorožec dagestánský / foto: Jakub Volný

## PŘEHLED DÁRCŮ A POSKYTNUTÝCH FINANČNÍCH DARŮ ZA ROK 2020

Nadace pojišťovny Kooperativa	200 000,00	Bernhard Sander	13 406,50
Česká spořitelna, a.s.	166 000,00	Fotrová Petra	13 000,00
CENTRUM BABYLON, a.s.	122 000,00	Karkošová Ivana	13 000,00
Nadace ČEZ	100 000,00	Doctrina-základní a mateřská škola, s.r.o.	12 623,00
Dědková Lenka	60 000,00	FWG s.r.o.	12 000,00
Rolf Radke	52 104,00	Hájek Jiří	12 000,00
Filinger Zbyněk	50 000,00	Lihovar Lžín s.r.o.	12 000,00
NADACE PRECIOSA	50 000,00	PADAS CZ s.r.o.	12 000,00
Veselá Kateřina	37 900,00	Adamčíková Veronika	11 000,00
Sacherová Helena	32 000,00	TechnoIndustry s.r.o.	11 000,00
KNORR-BREMSE Systémy pro užitková vozidla ČR, s.r.o.	30 000,00	Zaměst. Odboru územního plánování MML	10 300,00
Projekt Nisa	25 100,00	CPM TEAM s.r.o.	10 000,00
4 Life Pharma.cz	25 000,00	Černý Stanislav	10 000,00
Lesaffre Česko, a.s./Magdalena Blažková	25 000,00	Ječmen Petr	10 000,00
Odbory KOVO MB	25 000,00	Kofátko Václav	10 000,00
Masarykova základní škola a Mateřská škola Debrž, Mladá Boleslav	20 250,00	Kouhoutová Kateřina / VK Dukla Liberec	10 000,00
PEOT s.r.o.	20 000,00	Kučerovi Simona a Tomáš	10 000,00
Řádková Čejková Jitka	20 000,00	Kuta Jiří, Ing.	10 000,00
Sparkasse Oberlausitz-Niederschlesien	20 000,00	Medlíková Olga	10 000,00
Technická univerzita v Liberci	20 000,00	Michal Savruk	10 000,00
ERMEG s.r.o.	17 400,00	Rajchman Michal	10 000,00
ANEGG s.r.o.	15 000,00	SHČMS-SDH Višňová	10 000,00
Hron David, Ph.D.	15 000,00	Statutární město Jablonec nad Nisou	10 000,00
INISOFT s.r.o.	15 000,00	To & Mi Vdf. spol. s r.o.	10 000,00
Kuželová Romana, PhDr. - ROMMY AGENCY	15 000,00	International Sales Training Team ŠKODA AUTO	9 600,00
RIA REALITY, a.s.	15 000,00	Chlandová Kateřina	9 500,00
Skrbek Jan, Ing.	15 000,00	Bienová Sofie	9 300,00
Šřejmová Petra	15 000,00	Zika Radim	9 000,00

Hrubanová Lucie, Ing. / ALS Czech Republic s.r.o.	8 700,00	Jelínek Max	5 000,00
Burza Robert	8 000,00	Kašpar Ondřej	5 000,00
Lékárna U Orla s.r.o.	8 000,00	Mizerová Milada	5 000,00
Tomanová Kateřina	8 000,00	Pavličková Stanislava	5 000,00
Rada rodičů a přátel školy při ZŠ Sokolovská a žáci ZŠ, Liberec	7 512,00	Prynychová Zlata	5 000,00
Dostálová Helga	7 000,00	Reckziegelová Marc.	5 000,00
Draslarová Dana, Ing.	7 000,00	RENOMIA, a.s.	5 000,00
Kalábová Helena PhDr., Psychoterapie, diagnostika, poradenství	7 000,00	Šulc Václav	5 000,00
Novotná Jana	7 000,00	Vacátková Alena	5 000,00
Uherčík Lubomír	7 000,00	Školní družina při ZŠ s rozšířenou výukou jazyků, Liberec	4 900,00
Břoušková Andrea Amira a Tomáš	6 600,00	Lysičan Adam	4 500,00
Zyderová Jana	6 600,00	Podrazská Alexandra	4 500,00
Holubcovi	6 000,00	Toráková Adéla	4 400,00
Kotková Irena	6 000,00	zaměstnanci McDonalds-Globus Liberec	4 200,00
Kuthanová Miloslava	6 000,00	Kašpar Tomáš	4 100,00
Kvičala Michal	6 000,00	Cerberos s.r.o.	4 000,00
Mazánkovi Zdeněk a Marcela	6 000,00	Čálek Zdeněk	4 000,00
Novotný Roman	6 000,00	Hollerová Iva, Mgr.	4 000,00
Vyčítalová Irena	6 000,00	Jadrný Josef	4 000,00
Černá Anna	5 900,00	Jiříčková Radka	4 000,00
Kalfusová Kateřina	5 590,00	Kubcová Darina	4 000,00
Jš Rosa Ludmila Rosová	5 500,00	Laštovka Karel a Vladěna	4 000,00
Nadace Preciosa	5 500,00	Libenský Vratislav	4 000,00
Švehla Stanislav	5 200,00	Marxová Jiřka, Mgr.	4 000,00
Ambulance dětské kardiologie	5 000,00	MERIJA CONSULT spol.s r.o. / Ing. Richard Menšík	4 000,00
Dvořák Jan, Ing.	5 000,00	Povšíková Zuzana, Ing.	4 000,00
Francová Věra	5 000,00	Půta Josef	4 000,00
František Filip	5 000,00	Rosa Vladimír	4 000,00

Schichtová Iveta	4 000,00	Skopová Věra	3 200,00
SRPDŠ při ZŠ Barviřská, Liberec	4 000,00	Sokol Tomáš	3 200,00
Tučaniová Eva	4 000,00	Vojtěchovská Olga	3 200,00
Vivegyn s.r.o.	4 000,00	Hušková Jarmila, Mgr.	3 000,00
Základní škola Přepeře, příspěv. organizace	4 000,00	Jancevská Petra	3 000,00
zaměst. odboru majetkové správy MML	3 900,00	Kohoutová Barbora	3 000,00
ZŠ Janov nad Nisou	3 900,00	Mráčková Petra	3 000,00
Quinanola Lenka	3 702,48	Ortopedická ambulance Mudr. Nedvěd Aleš s.r.o.	3 000,00
Cabrnoch Ivo	3 600,00	Ouřednicková Zuzana	3 000,00
Murín Jaroslav	3 600,00	Pešatová-Dijkstra Petra	3 000,00
Petráňová Dana	3 600,00	Píchová Anna	3 000,00
Repčáková Linda	3 600,00	Pikousová Jana	3 000,00
Bienová Lea	3 500,00	Sedláčková Alexandra	3 000,00
BOHEM DENT s.r.o.	3 500,00	Semerád Jaroslav	3 000,00
Ehrenbergerová Radka, Mgr., šťastný Petr, RNDr.	3 500,00	Sportovní klub Ještěd	3 000,00
Ištvánková Marcela	3 500,00	Šaněk Lukáš	3 000,00
Kofein Plac	3 500,00	Šimová Miroslava	3 000,00
Kučerová Viola	3 500,00	Budaiovi Ondřej a Marie	2 700,00
Rachota Jan	3 500,00	Dovrtělová Milena	2 700,00
Svobodný panda s.r.o.	3 500,00	Janská Andrea	2 700,00
Šoltys Roman, Bc. + Ilona Dvořáková	3 500,00	Kovaříková Věra	2 700,00
Základní škola Dr. Edvarda Beneše, Mladá Boleslav	3 500,00	Mejsnarová Eva	2 700,00
Základní škola Oblačná, Liberec	3 500,00	Rejcová Veronika	2 700,00
Rohlíček Jakub	3 300,00	Blažek Jan, Mgr.	2 500,00
Zaměst. Odboru život. prostředí MML	3 250,00	Čočková Kateřina	2 500,00
Hodáková Eva	3 200,00	Dienelt Jan	2 500,00
Jedličková Radana	3 200,00	Jakoubek Václav	2 500,00
Konráťová Sokol Anna	3 200,00	Major Jan	2 500,00

Otta Jiří, Ing.	2 500,00	Lojová Renata	2 000,00
Semerádová Vladimíra	2 500,00	Matějčková Jana	2 000,00
Dzodzaková Vaňková Markéta	2 400,00	Myslíkovjanová Adéla	2 000,00
Pelechová Hana	2 400,00	Navrátilová Jana	2 000,00
Zachoval Ladislav	2 400,00	Nejedlová Simona	2 000,00
Nováková Věra	2 300,00	Ottová Veronika	2 000,00
Nezdarová Petra, Studio Accent	2 200,00	p. Haiblíková	2 000,00
Zaměst. Odboru život.prostředí-vod. úřad MML	2 150,00	p. Lengyelová	2 000,00
Kubáčková Ludmila	2 100,00	Pánek Vojtěch	2 000,00
Bartošová Věra	2 000,00	Petržilka Jaroslav	2 000,00
Beneš Jan	2 000,00	Rejman Martin	2 000,00
COUNTRY ROCK ŠANCE Liberec, z.s.	2 000,00	Režní Zdeněk a Ivana	2 000,00
Čermák Martin	2 000,00	Rimovská Lucie	2 000,00
Dominici Denisa	2 000,00	Robětín Karel	2 000,00
Galjadkin Andrej	2 000,00	Rozkovec Jiří	2 000,00
Grosmut Kamila	2 000,00	Řehák Milan	2 000,00
Houda Martin	2 000,00	Seidl Kamil	2 000,00
Javůrek Jaroslav	2 000,00	Spolek rodičů a přátel školy při ZŠ Lesní, Liberec	2 000,00
Jíra Václav	2 000,00	Šmákal Petr	2 000,00
Kalinovi Naďa a Ivan	2 000,00	Šrajeová Milada	2 000,00
Klímešová Jaroslava	2 000,00	Štrynclová Vlasta	2 000,00
Kňourková Anna	2 000,00	Švaříková Barbora	2 000,00
Kobrová Jitka	2 000,00	Švecová Tereza	2 000,00
Kollmer Vít	2 000,00	Tannert Lukáš, Ing.	2 000,00
Kolouch Aleš, Ing.	2 000,00	Taraba Miroslav, Ing.	2 000,00
Konečný Jan	2 000,00	Tomáš Jiří, Ing.	2 000,00
Krajská nemocnice Liberec, pacienti oddělení psychiatrie	2 000,00	Truhlářství Vrabec	2 000,00
Kříž Daniel	2 000,00	Tumová Petra	2 000,00

Vacek Michal	2 000,00	Kuncová Dagmar	1 500,00
Válková Jana	2 000,00	Lufinková Jana / Lady Clementine-bulterier	1 500,00
Vaňková Petra	2 000,00	Macháčková Jitka, Mgr.	1 500,00
Víchová Iva	2 000,00	Pauknerová Jana	1 500,00
Víšek Lukáš	2 000,00	Pavlíkovi Jiří a Kája, Balážovi Sam a Viky	1 500,00
Voťpíková Martina	2 000,00	Peterová Lucie, Mgr.	1 500,00
Vyskočil Vladimír	2 000,00	Rumlová Denisa	1 500,00
Waldorfské třídy při ZŠ Kaplického, Liberec	2 000,00	Šarmanová Šárka, Bc.	1 500,00
Malinská Gabriela	1 900,00	Truhlářová Lenka	1 500,00
MŠ Jablůňka	1 900,00	Tvaroh Jaroslav, Bc.	1 500,00
Kreiselová Irena, MUDr.	1 800,00	Vaněk Aleš	1 500,00
Pelda Lukáš	1 800,00	Vinš Václav	1 500,00
Stehlíková Tereza	1 700,00	Škvor Miroslav	1 400,00
Egermaierová Václava	1 600,00	Suchá Jana	1 219,00
Smýkalová Gabriela	1 600,00	Albrechtová Andrea	1 200,00
ZŠ Oblačná, školní parlament	1 600,00	Bezucha Michal	1 200,00
ARA-AGENTURA s.r.o.	1 500,00	Pohanková Magdalena	1 200,00
Bártovi Petr a Andrea	1 500,00	Semián Michal	1 200,00
Bečková Renata	1 500,00	Škrbková Naděžda	1 200,00
Bláhová Jaroslava	1 500,00	Štěpničková Eva Matura, Ing.	1 200,00
Cílerová Monika	1 500,00	Herynk Jan	1 100,00
Dieneltová Lucie	1 500,00	Vokurka Jan	1 001,00
Chromý Miroslav	1 500,00	Bak Jaroslav	1 000,00
Jůzlová Jana	1 500,00	Balášová Renáta	1 000,00
Kalčíková Petra	1 500,00	Beránek Jakub	1 000,00
Kočí Marcela	1 500,00	Bláhová Veronika	1 000,00
Křůmalová Lenka	1 500,00	Boch Stanislav	1 000,00
Kučerová Michaela	1 500,00	Břeňová Petra	1 000,00

Čech Petr, Ing., Ph.D.	1 000,00	Hronová Marcela	1 000,00
Čeledová Vorlová Jana	1 000,00	Chlupáčková Věčeslava	1 000,00
Čermáková Aneta	1 000,00	Jerinicová Michaela	1 000,00
Čermáková Dagmar	1 000,00	Jirák Karel, Ing.	1 000,00
Čermáková Veronika	1 000,00	Jiránková Kamila	1 000,00
Česák Vojtěch, Mgr.	1 000,00	Kalinová Radka	1 000,00
Čivrná Lenka	1 000,00	Karpišková Veronika	1 000,00
Divečtí Sára a Péťa	1 000,00	Kerelová R., Ing.	1 000,00
Dlouhá Štěpánka	1 000,00	Kinclová Veronika	1 000,00
Dobšová Kateřina	1 000,00	Kittelová Radka	1 000,00
Ducháček Petr	1 000,00	Kolomazník Stanislav	1 000,00
Dvořák Nicolas	1 000,00	Konovalová Barbora	1 000,00
Eršilová Eva	1 000,00	Konovalová Jana	1 000,00
Exnerová Stanislava	1 000,00	Kordová Petra	1 000,00
Fialová Kateřina	1 000,00	Králík Aleš, Mgr.	1 000,00
Flégrová Zuzana	1 000,00	Kratochvilová Blanka	1 000,00
Gembecová Anna	1 000,00	Kredvíková Alena	1 000,00
Hajný Petr	1 000,00	Krobotová Jarmila, MVDr.	1 000,00
Hasilová Vladimíra	1 000,00	Kubečková Olga	1 000,00
Hauzarová Zuzana	1 000,00	Kubíková Jiřka	1 000,00
Havlaková Vanesa	1 000,00	Kučera Štěpán	1 000,00
Heiland Petr	1 000,00	Kuchařová Michaela	1 000,00
Hemková Marika	1 000,00	Kulhánkovi Petra a Jaromír	1 000,00
Herinková Dag.	1 000,00	Lamačovi	1 000,00
Hlaváčková Vendula	1 000,00	Loukota Miroslav	1 000,00
Hodr Jan	1 000,00	Malá Eliška a Josefinka	1 000,00
Holečková Markéta	1 000,00	Marešová Martina	1 000,00
Hovorka Vít	1 000,00	Maštálkovi Jiří a Alice	1 000,00

Matesová Dominika	1 000,00	Šimoník Michal	1 000,00
Matouš Patrik	1 000,00	Šimralovy Tereza a Hana	1 000,00
Meissner Jiří	1 000,00	Šmídlová Kačenka	1 000,00
Merglová Alexandra	1 000,00	Šrajcr Jakub	1 000,00
Michovská Jana	1 000,00	Štychová Petra	1 000,00
Mikule Martin	1 000,00	Šudoma Martin	1 000,00
Moserová Markéta	1 000,00	Švarcová Vlasta	1 000,00
Nových Alena a František	1 000,00	Švecová Stanislava	1 000,00
p. Fouque	1 000,00	Trdlová Hana	1 000,00
p. Zlatníková	1 000,00	Třída 8. B ZŠ Lesní, Liberec	1 000,00
Pari Josef	1 000,00	Tuma Michal	1 000,00
Pari Petra	1 000,00	Tumovi Michal a Libuše	1 000,00
Příbylová Ivana	1 000,00	Vackovi	1 000,00
Rábová Jana	1 000,00	Vechtová Jindra	1 000,00
Rodina Kozáková	1 000,00	Vilusinská Andrea	1 000,00
Rozporková Romana	1 000,00	Vlachová Veronika	1 000,00
Rubasová Klára	1 000,00	Volná Michala	1 000,00
Rydvalovi	1 000,00	Vopařil Matěj	1 000,00
Sádlovi Anna a Jiří	1 000,00	Vopařilová Lenka	1 000,00
Slabihoudová Tereza	1 000,00	Základní škola, Liberec, Vrchlického 262/17	1 000,00
Slaninová Pavlína	1 000,00	Záleská Šárka s dcerou Nikolou	1 000,00
Sluková Lenka	1 000,00	Zlatníková Věra	1 000,00
Stoklasová Ivana, Ing.	1 000,00	Živný Roman	1 000,00
Stolová Stanislava	1 000,00	Pšeničková Kateřina	900,00
Stonáček Václav	1 000,00	ZŠ Mníšek	851,00
Svobodová Helena	1 000,00	Mateřská škola, Nové Město pod Smrkem	850,00
Šafařík Radek, Ing.	1 000,00	Došková Michaela	800,00
Šedivý Jaroslav	1 000,00	Havlík Petr	800,00

Kopecký Petr	800,00	Andrle Adam	500,00
Malá Michaela	800,00	Bacilková Nellinka	500,00
Šitina Jan	800,00	Berki Jan	500,00
Toman David a Dančíková Veronika	800,00	Bláha Viktor	500,00
Vencová Markéta	800,00	Bohuslava Čáповá	500,00
Veverková Jana	800,00	Bradnová Alexandra	500,00
Vítková Vlasta	777,00	Brožková Dagmar	500,00
Stříbrný Tomáš	750,00	Brzobohatá Kristýna	500,00
Švec Vlastimil	750,00	Bursa Martin	500,00
Černá Jaroslava	700,00	Byronová Šárka	500,00
Hatašová Liba	700,00	Čapounová Anežka	500,00
Hlavatá Jana	700,00	Černá Dana	500,00
Rakušan Karel	700,00	Čížková Jana	500,00
Špačková Lucie	700,00	Dörfllová Anna	500,00
Vošvrdová Marie	620,00	Farkašová Karin	500,00
Daňková Liana, Mgr.	600,00	Fialová Jana	500,00
Gembecová Darina	600,00	Fišer Jakub	500,00
Jakoubek Ondřej	600,00	Georgiev Petr / Morávková Markéta	500,00
Jirounková Hana	600,00	Gilarová Veronika	500,00
Ptáčková Jana	600,00	Haiblíková Štěpánka	500,00
Rakouš Dominik	600,00	Halenčák Tomáš	500,00
Richterová Jana	600,00	Hanušová Laurinka	500,00
Šíkorová Tereza	600,00	Hanzalík Jaroslav	500,00
Šádková Eva	600,00	Havlíčková Ivana	500,00
Šlejharová Jiřka	600,00	Henkeová Gabriela	500,00
Vošvrdová Eva	600,00	Hlaváčková Pavlína	500,00
Janoušek Karel a Truhlářová Markéta	555,00	Hodanová Ludmila	500,00
Matůšková Tereza	505,00	Hojdar Jaroslav	500,00

Hojdarová Daniela	500,00	Malá Klára	500,00
Holubcová Zuzana	500,00	Malcová Jana	500,00
Horčíčková Gabriela	500,00	Marcinová Zdena	500,00
Horváth Tomáš	500,00	Mazánková Lenka	500,00
Chalupa Vít	500,00	Meissnerová Kateřina	500,00
Chromá Bohumila	500,00	Mikenda Petr	500,00
Churavý Petr	500,00	Minaříková Zuzana	500,00
Chvalinová Ladislava	500,00	Morávková Eliška	500,00
Janečková Petra	500,00	Motlová Eliška	500,00
Janouchová Veronika	500,00	Mudrý Matyáš	500,00
Janů Michaela	500,00	Musilová Martina	500,00
Eršil Jaroslav	500,00	Němec Michael	500,00
Jaroš Tadeáš	500,00	Nodlová Miloslava	500,00
Jarošová Anna	500,00	Novotná Zdeňka	500,00
Jarošová Monika	500,00	Nyrobotseva Ekaterina	500,00
Jašurková Petra	500,00	Opatová Magdaléna	500,00
Jašurková Petra / Kinský Janek	500,00	Pánková Naděžda	500,00
Jeništová Marcela	500,00	Pichler Monika	500,00
Jonová Veronika	500,00	Pilařová Eva	500,00
Kaiserová Tereza	500,00	Podařilová Lucie	500,00
Kimmelová Veronika	500,00	Priesel Martin	500,00
Klomfar Josef	500,00	Rálková Markéta	500,00
Král Jaroslav	500,00	Rodina Vašíčků	500,00
Krausová Karolína	500,00	Rosová Ema	500,00
Krausová Martina	500,00	Rosová Ludmila	500,00
Kuhnová Zuzana	500,00	Silar František	500,00
Kupřiková Barbora	500,00	Skořepová Pavlína	500,00
Lněnička Jan	500,00	Soukupová Štěpánka	500,00

Srytrová Renata	500,00	Mráčková Veronika	300,00
Sýkorová Petra	500,00	Nikodém Drahoslav	300,00
p. Šesták	500,00	Rezlerová Lucie	300,00
Ševců Eda a Ela	500,00	Šáfrová Lucie	300,00
Šilarová Jana	500,00	Tarabová Sandra	300,00
Šimek Jakub	500,00	Suchý Radek	253,00
Šindelář Pavel	500,00	Adamcová Anežka	250,00
Šindelářová Hana	500,00	Polman Tomáš	250,00
Škardová Šárka	500,00	Blochová Anna	200,00
Tučanová Daniela	500,00	Doroříková Adriana	200,00
Ťukalová Kateřina	500,00	Doubek Karel	200,00
Vašíček Robert	500,00	Franková Kateřina	200,00
Vlková Ivana	500,00	Fridrichová Kristýna	200,00
Voborníková Amálie	500,00	Hlíňáková Sára	200,00
Vodnářková Jana	500,00	Jechurová Hana	200,00
Vokálová Martina	500,00	Jelínková Miloslava	200,00
Zárybnická Kateřina	500,00	Jirešová Bela	200,00
Zbytovský David	500,00	Kačínová Nataša	200,00
Flégrová Zuzana	400,00	Králová Jana	200,00
Flosmanová Hana	400,00	Kryške Karel	200,00
Ostatková Hana	400,00	Kumhala Tomáš	200,00
Sýkorová Kateřina	400,00	Laščáková Michaela	200,00
Jandová Dana	390,00	Mrázová Šárka	200,00
Kulas Michal	340,00	Pešatová Pavla	200,00
Ebertová Dominika	300,00	Semrádová Martina	200,00
Chrobok Radim	300,00	Mudrý Roman	100,00
Kračmarová Magdalena	300,00	p. Kavanová	100,00
Krause Milan	300,00	p. Šuryk	100,00

Revutská Olga	100,00
Sířtová Milena	100,00
Vysušil Jan	100,00
Bláha Ivo	93,38
Sajdlová Eliška	65,00
Lancová Vanda	50,00
neznámí dárci	372 085,88
Celkem	2 766 943,24

Děkujeme všem dárcům, kteří přispívají Zoologické zahradě Liberec.  
Velmi si vážíme každého příspěvku.

**Zajdová Romana**  
*vedoucí ekonomického oddělení*  
*zajdova@zooliberec.cz*



antilopa koňská / foto: Jakub Volný

## TECHNICKÉ ODDĚLENÍ

Úkolem technického oddělení je podpora ostatních středisek a údržba areálu včetně péče o jeho zlepšování, ať z hlediska podmínek pro život zvířat, tak i pro uživatelské pohodlí návštěvníků a jejich bezpečí. Během roku se vyskytuje bezpočet drobných i větších oprav. Zároveň je pro chod zahrady bezpodmínečně nutný servis týkající se každodenního úklidu budov a návštěvnických prostor, zahradnických prací nebo noční ostražky areálu.

### Celoroční práce v jednotlivých sekcích technického oddělení

#### Oprava a údržba externími dodávky

Budovy i nemovitý majetek je nutno průběžně opravovat a to nelze jen vlastními pracovníky. Je tedy nutno využívat služeb externích společností. Níže je uveden soupis hlavních prací a dodávek, které jsou významné nejen svojí cenou, ale i složitostí a profesní různorodostí.

#### Opravy a údržba vlastními pracovníky

Pracovníci celoročně provádějí opravy a údržbu zařízení areálu. Jedná se o opravy zámečnické, truhlářské a elektrikářské. Provádí se údržba provozních prvků od opravy oplocení až po výrobu přepravních boxů pro zvířata. V průběhu roku se nejedná jenom o opravy, ale i o součinnost se subdodavatelskými subjekty.

#### Úklid areálu a budov

Pracovníci zajišťují kromě úklidu areálu a budov i každodenní rozvoz krmiv. Podílejí se na přípravě akcí pro veřejnost dle harmonogramu akcí. Po dohodě s probační a mediační službou vypomáhá při úklidových pracích skupina, která vykonává veřejně prospěšné práce.

### Doprava a údržba vozového parku

Profesní řidiči během roku zajišťují dovoz, zásobování a navážení materiálu na vlastní opravy. Dále plní potřeby navážení a rozvozu krmiv po zoo, odvoz veškerých odpadů a biologických vzorků, odvoz hnoje, navážení parkosů a okusů. Provádí také vlastní transport zvířat i mimo území republiky. Součástí dopravy je zajišťování vozidel pro služební cesty. Kontroly STK se provádějí dle časových harmonogramů. Školení profesních řidičů a referentské zkoušky probíhají na základě zákonných norem.

Oprava a údržba movitostí:		
Opravy vozového parku		388 011 Kč
Opravy ostatního strojního zařízení		458 667 Kč
Oprava a údržba movitostí za rok 2020 činila		
Význačné opravy vozového parku a movitých věcí		
Vozidlo/movitost/zařízení	doplňující popis	částka
Mercedes Atego	roční servis, odstranění úniku provozních kapalin	35 076 Kč
Honda Insight	opravy a klempířské práce	12 042 Kč
Mitsubishi Fuso	pneu	14 955 Kč
Volkswagen Transporter T4	výměna řízení a uložení čepů	56 531 Kč
Škoda Fabie-combi	opravy a klempířské práce	23 416 Kč
Škoda Felicie - pickup	opravy a klempířské práce	29 300 Kč
John Deere	oprava pohoného soukolí	46 083 Kč
Peugeot Partner	oprava po pojistné události	70 577 Kč
Renault Kangoo	ložiska,náprava,brzdy	20 095 Kč
Elektrovozidlo Goupil G4	oprava nabíječky	49 419 Kč
Nakladač Manitou	roční servis/olej	17 557 Kč
Wap sloni	opravy	23 583 Kč
Oprava rozhlasových prvků	lachtání/čapí hnízdo/vstup	101 555 Kč
Parkovací automaty	servis zařízení	63 703 Kč

## VÝČET VÝZNAMNĚJŠÍCH OPRAV PROVÁDĚNÝCH DODAVATELSKY – ČÁSTKA ZAOKROUHLENA NA TISÍCE VČETNĚ DPH:

Oprava a údržba nemovitostí:		
Oprava a údržba nemovitostí za rok 2020 činila		3 593 966 Kč
Budova	Popis opravy	částka
ZooExpo	Malování a drobné opravy	20 300 Kč
R-klub	Oprava krbu	22 200 Kč
Altán v zahradě Lidových sadů	Podezdívka altánu	22 500 Kč
Chodníky a zpevněné plochy v areálu	Opravy zámkových dlažeb	25 720 Kč
Pavilon levhartů	Oprava vrchní expozice - demontáž palisád a omlnutí	28 800 Kč
Expozice mangabejů	Oprava soklů, výměna podlahové gule	29 740 Kč
Útulek a záchraná stanice	Oprava jezírka, zpevněná plocha pro stájků	36 982 Kč
Lachtani	Oprava skleněného zábradlí a filtrační technologie	37 050 Kč
Vyhlídky na zebry a velbloudy	Oprava schodiště	39 716 Kč
Voliéry pro dravce	Oprava dřevěných volier pro dravce	40 233 Kč
Výběh pro žirafy	Doplnění perku ve výběhu žiraf	41 685 Kč
Pavilon slonů	Topení a drobné opravy	47 223 Kč
Pavilon tropů	Opravy umělých skal, podhledů	74 861 Kč
Hospodářský objekt	Zázemí pro krmení myši a drobné opravy	78 690 Kč
Divizna a karanténa	Oplocení a podezdívka, drobné stavební opravy objektu a zahrady	82 180 Kč
Lidové sady	Celoroční drobné opravy a nátěr objektu	113 606 Kč
Rybářská bašta	Oprava topení - výměna kotle	155 373 Kč
Pavilon opic	Oprava topení, regulace, opravy soklů a drobné stavební opravy	182 945 Kč
Pavilon šelem	Oprava topení unik vody, výměna kotle, opravy soklů, drobné opravy, havarijní opravy přípojky vody	378 018 Kč
Pavilon pro malé šelmy	Oprava expozice - umělé skály/oplocení/ohradníky	388 051 Kč
Vrchní stáje (velbloudi/zebry/osel somálský)	Oprava oplocení (kamené valy), venkovní dvorky pro velbloudy, zpevněné plochy mezi objekty, malířské práce"	1 522 266 Kč
Líhně	Opravy líhní	38 801 Kč
Materiál na opravy:		
Materiál na opravy objektů/staveb		858 160 Kč

## Zahradníci

Areál zahrady zahrnuje údržbu vzrostlé zeleně pro zajištění bezpečnosti návštěvníků. Provedení výškových arboristických prací bylo řešeno průběžně externími dodavateli. Běžné zahradnické práce byly prováděny průběžně po celý rok. Jedná se o pletí, setí, hrabání a přesazování. Tým zahradníků je v průběhu roku doplněn o klienty, kteří jsou v zoo na léčebné terapii. Tito pracovníci pomáhají s péčí o rostliny i areál.

## Noční ostraha a obsluha parkovišť

Noční ostraha se stará o bezpečnost a ochranu areálu po jeho zavírací době s potřebnou koordinací s noční ostrahou v objektu Lidových sadů. Během letní sezony se technické oddělení stará o chod parkovacích ploch, jak v točně tramvaje, tak v ulici Fibichova a Riegrova.

## Investice a technické zhodnocení v roce 2020

Během podzimu roku 2019 byla zahájena kompletní obnova povrchů (komunikací) v dolní části zahrady mezi pavilony šelem/tropů/opic a bazénem pro lachtany. Stavba byla dokončena 12. května 2020. Při této opravě byla provedena výměna havarijních sítí infrastruktury a provedené nové stabilní vrstvy komunikací. Součástí tohoto projektu bylo také vybudování celé řady záhonů pro budoucí zeleň.

Opětovně proběhla další etapa opravy v pavilonu tropů v přízemí objektu, kde vznikly dvě expozice pro hady a dracény. Cílem těchto úprav byla i změna chovatelsky nevhodného řešení filtrace vodních ploch.

Pavilon šelem byl doplněn o dvojici bezpečnostních filtrů. Pavilon opic byl doplněn o dvě návštěvnické vyhlídky a v zimních měsících byl vyroben nový typ šubru k šimpanzům.

Investice, kterou běžný návštěvník bohužel nemá šanci spatřit, je kompletní oprava ubikace pro sambarý, která vytvořila nové chovatelské zázemí.

## Školení zaměstnanců v profesní způsobilosti a BOZP a PO

Se smluvními partnery byly zajišťovány všechny potřebné kontroly a revize zařízení, strojů a budov a školení pracovníků. Zaměstnancům bylo umožněno a zajištěno proškolení v oborech BOZP, PO a profesní způsobilosti dle jejich pracovní náplně.

## Spotřeba pohonných hmot a energií

Spotřeby základních dodaných energií a spotřeba PHM		
Technická komodita	počet jednotek	jednotka
Elektrická energie	1 044	MWh
Plyn	236 227	m <sup>3</sup>
Spotřeba nafty	11,0	tun
Spotřeba benzínu	2,4	tuny





## CENTRUM PRO ZVÍŘATA V NOUZI ARCHA V ROCE 2020

Zoologická zahrada pomocí své organizační složky Centrum pro zvířata v nouzi ARCHA zajišťuje provoz útulku pro opuštěná a nalezená zvířata ze zájmových chovů, záchranou stanici pro handicapované živočichy fauny ČR a ekogramotnost v těchto oblastech.

Rok 2020 byl poznamenán pandemií Coronaviru a to nejen omezením provozu našeho zařízení pro návštěvníky, kdy bylo centrum v průběhu roku dvakrát zcela zavřeno, ale daly se pozorovat i jisté trendy v příjmu zvířat. Obecně se dá říci, že psi byli pro mnohé jedinou propustkou z domu do přírody a tak byla všeobecně velká poptávka po psech nejen z útulků, ale i od chovatelů. Podařilo se najít domov i pejskům, kteří by za normální situace domov nenašli a domácí mazlíčci byli dostatečně vysportováni pobyt s páníčky v přírodě a méně tak utíkali. Tato situace ovšem měla větší dopad na zvířata z volné přírody, která mnohdy doplácela na návaly nezvaných hostů v přírodě, byla rušena a rostly počty často zbytečně sebraných mláďat. Lidé si ve volnu více všimli a měli potřebu řešit zraněné živočichy na svých zahradách a ve svém okolí, o kterých by v běžném pracovním procesu ani nevěděli.

Největší problém byl personálního rázu ve „dvoumužné“ stanici pro handicapované živočichy, kdy byla Ivana Hancvenclová po úraze čtyři měsíce v pracovní neschopnosti.

### 1. ÚTULEK PRO OPUŠTĚNÁ A NALEZENÁ ZVÍŘATA ZE ZÁJMOVÝCH CHOVŮ

V rámci hlavní činnosti útulku, tj. odchyt zvířat na území města Liberce a některých dalších obcí, péče o ně a navrácení zpět majiteli, nebo předání do náhradní péče, byla poskytnuta péče 322 psům a 316 kočkám. U psů se jedná o nejnižší číslo za celou éru fungování útulku a je hluboko pod průměrem za posledních deset let, který činí 594 psů za rok. V porovnání s rokem 2019, který byl také podprůměrný bylo přijato ještě o 119 psů méně. V nočních hodinách prováděli odchty strážníci Městské policie, kteří do útulku umístili 52 zvířat. Díky povinnému označování psů mikročipem vzrostlo procento jedinců navrácených majiteli na 71,12 %.

Útulek pro psy a kočky 2020	PSI	KOČKY
ukazatel	počet	počet
celkem přijato za rok 2020	322	316
zůstalo z předchozích let	23	10
nově zaevidovaných	191	314
z Liberce	157	262
z ostatních obcí	34	52
vráceno původnímu majiteli	229	26
osvojeno	100	206
vypuštěno na původní lokalitu	0	47
euthanasie	1	27
úhyn (nález, panleukopénie)	1	14
únik	2	2
zůstalo do dalšího roku	12	4

Situace u kočiček byla poměrně odlišná. Příjmy koček jsou stále vysoké a drží se okolo průměru za posledních 10 let, kde příjem činí 326 koček za rok. Oproti roku 2019 došlo dokonce k nárůstu o 45 zvířat. Kofata do 6 měsíců věku tvořila 39 % ze všech nově zaevidovaných koček. Díky finančním darům mohl být skutečně kastrační program pro divoké kočky, v rámci kterého bylo po kastraci vypuštěno zpět do původní lokality 47 divokých koček. Takto byl ošetřen areál firmy Fehrer, garáže ČSAD, ubytovna Mydlák ve Vilové ulici, ubytovna Amigo na M.Horákové, areál U Kolory v Doubí, dále tři kočičky na Aloisíně Výšině, 2 v Andělčině, 3 v Zeyerově ul., 4 v Jeseniově ul., 8 koček v Boleslavově ul. a dvě v Machnině. S podzimním návalem kofat se do útulku zavlekl i kočičí mor, v jehož důsledku uhynulo, nebo muselo být utraceno deset koček a další uhynuly u osvojitelů.

Bylo skutečně 346 výjezdů k odchytům zvířat nebo likvidaci kadáverů, z čehož 16 % tvořily výjezdy k likvidaci kadáverů, zejména koček uhynulých na veřejných komunikacích. V letošním roce jsme zaznamenali i větší nárůst střetů koček s automobily, kdy zvíře přežilo a bylo třeba nákladnějšího veterinárního ošetření často končícího amputací končetiny, či osteosyntézou. Díky finančním darům mohly být tyto operace i další veterinární zákroky realizovány, za což velmi děkujeme!

## 2. ZÁCHRANNÁ STANICE PRO HANDICAPOVANÉ VOLNĚ ŽIJÍCÍ ŽIVOČICHY

Celkový počet přijatých zvířat dosáhl čísla 1 800 ks (absolutní rekord v dosavadní historii), přijatých druhů bylo 99. Výjezdů k odchytům bylo skutečně 446. Nejpočetnějším přijatým druhem byl netopýr hvízdavý (910 ks), dále ježci (98 ks), kachny divoké (77 ks). Nejvíce zvířat (především netopýrů při letních invazích) jsme přijali z důvodu proniknutí do budov, dalším nejčastějším důvodem bylo zranění. Počítáme-li pouze přijaté volně žijící živočichy bez kadáverů, pak úspěšnost vypouštění činí 60 %.

zhodnocení příjmu přijatých živočichů v roce 2020	
ukazatel	počet ks
přijato	1800
vypuštěno	708
úhyn, euthanasie	462
předáno jinému zařízení	25
osvojení	37
vráceno majiteli	6
kadáver	499
nepřijat - výjezd (posouzení situace, nezdařený odchyt...)	23
únik, ztráta	5
v držení do dalšího roku	35

počty zvířat přijatých z území obcí s rozšířenou působností	
obec	počet ks
Liberec	1049
Jablonec nad Nisou	588
Frýdlant	57
Turnov	30
Tanvald	16
Česká Lípa	14
Varnsdorf	8
Litoměřice	8
Nový Bor	5
Mnichovo Hradiště	5
Železný Brod	4
Mladá Boleslav	3
Děčín	3
Praha	3
Rumburk	2
Jičín	1
Ústí nad Labem	1

zvířata volně žijící	
druh zvířete	počet ks
Bažant obecný	1
Brhlík lesní	4
Čáp bílý	2
Červenka obecná	4
Čížek lesní	3
Drozd kvičala	23
Drozd zpěvný	12
Holub hřivnáč	21
Hrdlička zahradní	29
Hýl obecný	1
Jeřáb popelavý	1
Jezevec lesní	1
Ježek východní	71
Ježek západní	27
Jiříčka obecná	13
Kachna divoká	77
Káně lesní	10
Konipas bílý	6
Konipas luční	1
Kos černý	66
Krahujec obecný	1
Králíček obecný	3
Krkavec velký	1
Krutihlav obecný	1
Kuna skalní	10
Labuř velká	20
Ledňáček říční	1
Liška obecná	12

Luňák červený	1
Mlynářik dlouhoocasý	1
Netopýr Brandtův	2
Netopýr hvízdavý	910
Netopýr pestrý	10
Netopýr rezavý	5
Netopýr ušatý	1
Orel mořský	1
Ostříž lesní	1
Pěnice černohlavá	10
Pěnice hnědokřídla	1
Pěnice pokřovní	1
Pěnkava obecná	8
Poštojka obecná	36
Potkan obecný	2
Puštík obecný	3
Rehek domácí	5
Rehek zahradní	1
Rorýs obecný	59
Skorec vodní	1
Skřivan lesní	1
Slavík modráček středoevropský	1
Slepýš křehký	1
Sluka lesní	1
Sojka obecná	12
Sova pálená	1
Srnec obecný	39
Stehlík obecný	1
Straka obecná	13
Strakapoud velký	13

Sýkora koňadra	11
Sýkora modřinka	10
Sýkora uhelníček	1
Šoupálek krátkoprstý	1
Špaček obecný	8
Tchoř tmavý	1
Užovka obojková	2
Veverka obecná	27
Vlaštovka obecná	6
Volavka popelavá	1
Vrabec domácí	17
Vrána šedá	4
Zajíc polní	18
Zmije obecná	2
Zvonek zelený	1
Žluna zelená	6
<b>Celkem</b>	<b>1680</b>

zvířata domácí, exotická, zavlečená	
druh zvířete	počet ks
agapornis Fischerův	3
Andulka vlínkovaná	11
Fretka tchořovitá	1
Holub domácí	53
Hroznýš královský	1
Kachna domácí	4
Korela chocholatá	2
Králík domácí	13
Krocán domácí	1
Strakapoud velký	1

Křepelka japonská	3
Kur domácí	1
Morče domácí	6
Nutrie říční	1
Ovce domácí	5
Papoušek mniší	1
papoušek zpěvavý	1
Potkan obecný laboratorní	1
Psík myvalovitý	2
užovka býčí	1
Užovka červená	2
Zebříčka pestrá	2
Želva čtyřprstá	2
Želva nádherná	1
Želva zelenavá	1
<b>celkem</b>	<b>120</b>

## NĚKTERÉ ZAJÍMAVÉ PŘÍPADY

### Netopýří masakry při invazích

Netopýrů přijímáme každoročně velké množství, letošní rekord 910 netopýrů hvízdavých je však i tak extrémní. Nejvíce – 824 – jich pocházelo z letních invazí do objektů. Je smutnou skutečností, že 56% z nich (461 ks) se již nepodařilo zachránit – buď byli nalezeni již uhynulí, nebo uhynuli ve stanici.

Nejohroživějším případem byl hromadný nález 337 netopýrů, které kdosi vynesl v kyblíku k popelnicím před dům v liberecké čtvrti Ruprechtice. Byla v něm namačkána zvířata polomrtvá i uhynulá. Po roztřídění v Arše jsme našli 260 mrtvých zvířat, dalších 9 uhynulo následně. Zachránit se podařilo 68 netopýrů.

Další smutný zásah jsme absolvovali v dlouhodobě neobývané budově bývalé dětské nemocnice v Jablonci n. N. Rozbitými špaletovými okny sem zalétlo minimálně 252 netopýrů, z nichž se podařilo zachránit pouze 10 zvířat. V této budově k těmto masivním úhynům docházelo opakovaně i v minulých letech, na nutnost zabezpečení rozbitých oken jsme (i písemně) majitele upozorňovali, bohužel k funkční nápravě nedošlo. Proto jsme předali podnět Krajskému úřadu Libereckého kraje – odboru životního prostředí.

Další větší záchyt invazních netopýrů byl v domě v Jablonci n. N. (96 ks), kde byli nalezeni zapadání mezi špaletovými okny, část byla též uhynulá. Zachránit a vypustit se jich podařilo 76. V budově libereckých VŠ kolejí jsme odchytili 48 netopýrů, 46 jsme mohli vypustit.

Invaze netopýrů po Liberci a Jablonci n. N. jsme řešili v období od 10. 8. do 11. 9.

### Kuriózní příjem jeřába popelavého

Jeřába popelavého srazil jednu březnovou noc kamion v Desné v Jizerských horách. Naštěstí si ho všimli lidé, mezi nimiž byla i sokolnice, která se nebála otřeseného, ale velmi nebezpečného ptáka odchytil a přivezt na naši smluvní veterinární kliniku. Jeřáb byl naštěstí pouze otřesený a utrpěl drobné oděrky. Již druhý den se v Arše dostatečně vzpamatoval. Proto jsme kontaktovali ornitology ze skupiny pro výzkum jeřába popelavého, s jejichž pomocí jsme jeřába po okroužkování vypustili na vhodnou lokalitu.

### Úspěšná záchrana káně otrávené karbofuranem

Káně bylo přivezeno k nám nálezcem 1. 1. 2020 z Plavů (Velké Hamry). K přesvědčení, že se s největší pravděpodobností jedná o otravu karbofuranem, nás vedly tyto okolnosti: Při příjmu káně leželo na břiše neschopné



Jeřáb popelavý / foto: I. Hancvenčlová



Roztržený jícen rybářským háčkem /foto: M. Kareš



Užovka – odstraňování sítky / foto: M. Mušutová

pohybu, zobák opřený o zem, pařáty natažené dozadu a křečovitě v nich svírala kus listí a větviček. Byla bez zranění a ve výborné výživné kondici. Během uplynulého roku jsme se setkali se dvěma podobnými případy se zcela totožnými příznaky, u nichž byla otrava karbofuranem po úhynu prokázána. Byla nalezena na louce pod posedem, a dva dny před tím pár metrů odtud našli její nálezci jinou, již uhynulou káni, a kolem rozházené kusy masa. Bohužel toto tam již v době nálezu živé káně nebylo, takže se nedal provést toxikologický rozbor tohoto nálezu. Byl podán podnět na Policii ČR, vyšetřování skončilo bez výsledku.

Káně z Plavů byla odvezena na smluvní Veterinární kliniku Růzodol. Ošetřovala ji MVDr. Barbora Čajánková. Výplach volete již nemohl být proveden, protože od nálezu již uplynulo několik hodin. Veterinářka jí proto aplikovala subkutánně atropin. Druhý den káně stála na nohou a během dne se zcela vzpamatovala. Byla vypuštěna 6.1.2020.

### **Marný pokus o záchranu poraněné labuť**

Do Archy byla přivezena labuť s jícnem roztrženým rybářským háčkem. Ránu se podařilo sešít, následné ošetřování bylo značně náročné. Po několika týdnech, kdy už se zdálo, že labuť bude moci být brzy vypuštěna, došlo k prasknutí stehů, jícen se znovu roztrhl a labuť musela být utracena.

### **Den užovek v sítích**

V jeden jediný den jsme ihned po sobě řešili dva telefonáty z různých míst se zcela totožným obsahem. Nálezci volali, že se jim na zahradě zamotala užovka obojková do sítě chránící borůvky proti ptactvu. Pro jednu užovku jsme jeli do Jablonce n. N., pro druhou do zahrádkářské kolonie v Liberci. Po odstranění sítěk a ošetření jsme oba hady mohli vypustit.

### **PODĚKOVÁNÍ ZA FINANČNÍ PODPORU**

Národní síť záchranných stanic – příspěvek na provoz (410 381 Kč)  
Liberecký kraj – příspěvek z grantového programu Program podpory péče o zvířata v nouzi na projekt „Zlepšení podmínek pro intenzivní péči o jedince větších druhů zvířat“ (126 000 Kč) a „Personální posílení záchranné stanice v Liberci II.“ (přesah z roku 2019, celková podpora 123 900 Kč)  
Obec Huntířov – úhrada nákladů za zraněnou labuť v hodnotě 5 958 Kč  
Statutární město Jablonec n. N. – dar 10 000 Kč  
rodiče a děti ze ZŠ a jídelny Janov nad Nisou – dar 3 900 Kč  
Virtuální adoptce trvalých handicapů - Ing. František Filip (5 000 Kč), Max Jelínek (5 000 Kč), Ivana Karkošová (13 000 Kč), Anna Píchová (3 000 Kč), K+K+J Tomanovi a trampská osada T.O.W.B. (8 000 Kč), Lenka Křůmalová (1 500 Kč), novomanželé Brabcovi (2 000 Kč), Věra Nováková (800 Kč).  
Dále nejmenovaní dárci podpořili záchrannou stanici na číslo účtu, či v hotovosti částkou v celkové výši 53 715,38 Kč.

### **3. EKOLOGICKÁ VÝCHOVA**

Rok 2020 byl velmi poznamenán uzavřením škol po velkou část roku. Za účelem vzdělávání navštívilo Centrum ARCHA celkem 369 zájemců a pro 120 dětí ze školní družiny ZŠ Vratislavice byly uspořádány dvě besedy v areálu školy na téma fungování útulků a záchranných stanic.  
V prvních měsících roku se uskutečnilo pět výukových programů pro 84 žáků z tříd 1. stupně ZŠ. V průběhu roku proběhlo i deset exkurzí s výkladem pro celkem 155 účastníků, zejména jako odměna za dary v rámci školních sbírek pro naše centrum a dvě prohlídky pro děti z mateřských škol.  
V týdnu od 8. do 12. června se podařilo zorganizovat komentované prohlídky záchranné stanice pro předem přihlášené zájemce z řad veřejnosti, které zaujaly 75 lidí.

Kvůli vládním nařízením musel být zrušen podzimní závod na podporu Centra ARCHA nazvaný „ARCHA táhne“, který se snad podaří zorganizovat v roce 2021.

### **ČINNOST CENTRA V ROCE 2020 PODPOŘILY TYTO ORGANIZACE:**

BAFPet s.r.o., Cerberos s.r.o., Comunités, Česká spořitelna, Globus – voříšská, DENSO MANUFACTURING CZECH, Hornicko - historický spolek pod Ralskem, Chrastavská smečka, Magistrát města Liberec, odbor územního plánování, Megaknihy, MŠ Jablůňka, MŠ Malínek, MŠ Sluníčko, Penzion Jitka Šimonovice, Policie ČR, Potravinová banka Liberec, Střední škola textilní Liberec, VK DUKLA Liberec, ZŠ a jídelna Janov nad Nisou, waldorfské třídy ZŠ Kaplického, ZŠ Mnišek, tř. 8. B ZŠ Oblačná, ZŠ a MŠ Ostašov, tř. 1. B ZŠ Sokolovská, ZŠ U Soudu.

Veliké poděkování patří také bezejmenným dárcům, kteří v průběhu roku přispěli na činnost centra celou řadou materiálních či drobných finančních darů – konzervy, granule, pamlsky, krmivo pro zvířata ze záchranné stanice, deky, pelíšky, steliva, vodítka, léčiva – přípravky na odčervení a ooblešení.

Finanční dary byly využity na financování vlastního podílu u grantů, které v průběhu roku probíhaly:

„Personální posílení záchranné stanice v Liberci“ – poskytovatel dotace Liberecký kraj; pracovní výpomoc na péči o trvale handicapované živočichy přes hlavní sezónu. Projekt měl přesah z roku 2019. Vlastní podíl pro rok 2020 činil 57 168 Kč.

„Zlepšení podmínek pro intenzivní péči o jedince větších druhů zvířat“ – poskytovatel dotace Liberecký kraj; Účelem projektu je výstavba dvou

ubikací pro intenzivní péči o větší druhy živočichů. Jedné zateplené s přívodem elektřiny pro intenzivní ošetřování a druhé nezateplené navazující na současný výběh, sloužící jako stájka. Vlastní podíl pro rok 2020 činil 9 000 Kč.

Na závěr bych chtěla poděkovat za pomoc a spolupráci kolegům ze Zoo Liberec, dobrovolnici Hance Křůmalové, pracovníkům veterinární kliniky v Růžodole, strážníkům Městské policie Liberec, pracovníkům odboru životního prostředí Magistrátu města Liberce a Krajské veterinární správy, pracovníkům ÚVR ČSOP a kolegům ze záchranných stanic pro handicapované živočichy, pracovníkům AOPK a pracovníkům Krajského úřadu pro Liberecký kraj – resort životního prostředí a zemědělství, dále manželům Zdeňkovi a Daniele Jahodovým a Miroslavu Půlpánovi za spolupráci při monitorování a odchytu handicapovaných labutí. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat farmě krmného hmyzu Milan Bažant & spol. za celoroční zajištění krmných červů zdarma a dobrovolníkům, kteří nám pomáhají s venčením pejsků.

#### **ARCHA**

##### **Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Liberec**

Ostašovská 570

460 11 Liberec

Tel.: 485 106 412, 602 774 104 (psi a kočky)

728 040 610 (ostatní zvířata)

[utulek@zooliberec.cz](mailto:utulek@zooliberec.cz)

[archa.zooliberec.cz](http://archa.zooliberec.cz)



voliéry v záchranné stanici Archa / foto: Jakub Volný



## Středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec DIVIZNA v roce 2020

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, výroční zpráva z hlediska historie střediska ekologické výchovy má v roce 2020 devatenácté narozeniny. Nejsou to kulatiny, ale je to důkaz, že DIVIZNA zaujímá v této oblasti významný časový úsek, který by se dal přirovnat ke vstupu do dospělosti v lidském věku. „Maturant“ má za sebou porodní bolesti, dětské nemoci i období hledání a nalezení šťastné symbiózy se zoologickou zahradou. To, že je DIVIZNA dospělá, neznamená, že usne na vavřínech uchláchlou zájmem škol i vesměs kladným hodnocením pedagogů.

Změna je život! Tak nějak by mohlo vypadat motto pro tento rok, neboť po letech „klidných vod“, kdy kromě mateřské dovolené zůstávala diviznovská sestava lektorek a lektorů prakticky neměnná, došlo k výrazné změně osazenstva. Odešly tři lektorky a nastoupili dva lektori, takže poprvé v její historii tvoří zastoupení mužů a žen téměř vyrovnané skóre. Na začátku nového kalendářního roku to vypadalo jako skvělá možnost výzvy, zkusit některé zaběhnuté věci prezentovat jinak. Nabízelo se dobrodružství, pro které nám na DIVIZNĚ nechybí odvaha, ale pak přišla první koronavirová krize, která zavřela zoo i všechny školy a znemožnila nejen výuku programů, ale i pořádání všech dalších akcí. V jarních měsících, které jsou pro obsazenost DIVIZNY stěžejní, tak zela prázdnotou a čísla návštěvnosti šla dolů. S rukama v klíně tu však nikdo neseděl! Využili jsme nepřítomnost dětí a vytvořili zcela nové výukové programy, které se objevily v nabídce služeb pro školní rok 2020/2021. Mezi ně patří například Zvířetika pro žáky druhého stupně a 7 divů zoo pro stupeň první. Oba programy probíha-

jí v areálu zoologické zahrady a jejich cílem je představit zoo jako místo k zajímavé formě výuky od biologie po matematiku. S nadějí a velkou chutí jsme začali nový školní rok, který poznamenala druhá vlna koronavirové krize, a do prosince 2020 stačil proběhnout jen zlomek programů. Nastal nouzový stav, kdy nikdo nevěděl, jak dlouho potrvá. Bylo to opět období neveselé, které ale nabízelo prostor pro sebezvzdělávání a zkrášlování prostředí. A tak u DIVIZNY zářil nový plot, který spolu s lektory vyhlížel žáky, studenty i učitele v roce 2021.

**Zuzana Šafaříková**

### KDO JSME?

SEV DIVIZNA je denní specializované pracoviště na podporu a realizaci environmentální výchovy a v této oblasti poskytuje následující služby:

1. realizuje ekologické výukové programy pro děti z mateřských škol, žáky základních a středních škol. Výukové programy vedou zkušení a odborně zdatní lektori:
  - používá interaktivní formy a metody
  - preferuje kontakt s přírodou a výchovu prožitkem
  - reaguje na aktuální témata
  - pomáhá školám v realizaci průřezového tématu RVP – environmentální výchova
2. pořádá odborné semináře, exkurze či dílny pro studenty pedagogických fakult, pedagogické pracovníky, vedoucí dětských kroužků a oddílů, širokou veřejnost atp.

3. realizuje výukové aktivity v areálu Zoo Liberec (výukové programy, komentované prohlídky)
4. realizuje osvětové akce pro širokou veřejnost
5. zajišťuje metodickou pomoc koordinátorům EVVO na školách, metodickou pomoc pro zpracovávání ŠVP
6. zpřístupňuje knihovnu publikací k ekologické výchově a půjčuje netradiční výukové pomůcky
7. komunikuje s ostatními organizacemi realizujícími EVVO v regionu i po celé republice
8. spolupracuje s ostatními zoologickými zahradami v oblasti vzdělávacích aktivit (metodika, inspirace, profesní růst...)
9. koordinuje síť škol v Libereckém kraji se zájmem o ekologickou výchovu (M.R.K.E.V., Ekoškola, ŠUŽ)

### Poslání SEV DIVIZNA

SEV DIVIZNA svými aktivitami prostřednictvím environmentální výchovy podporuje a rozvíjí zodpovědnější chování a úctu lidí ke všemu živému i neživému, tradicím, přírodě, krajině i planetě.

### Jaké je naše pojetí environmentální výchovy?

Environmentální výchova vede ke kladnému vztahu k přírodě, k respektování přírodní a kulturní pestrosti a posiluje souměřitelnost s celkem. Člověk chápe důsledky svého chování, přijímá zodpovědnost za svá rozhodnutí a jedná dle zásad uvědomělé skromnosti.

### PRO ŠKOLNÍ KOLEKTIVY – EKOLOGICKÉ VÝUKOVÉ PROGRAMY

#### A JINÉ VÝUKOVÉ AKTIVITY

Lektorský tým SEV DIVIZNA nabízí mateřským, základním a středním ško-

lám širokou nabídku ekologických výukových programů, které mají podobu dvou až tříhodinových bloků či půldenních exkurzí, a výukové aktivity v areálu Zoo Liberec.

Všechny ekologické výukové programy a výukové aktivity se dotýkají průřezového tématu Environmentální výchova (v některých případech Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, popřípadě Osobnostní a sociální výchova) a reagují tak na platné RVP.

V roce 2020 jsme připravili několik novinek a několik drobných úprav stávajících programů. EVP Ptačí svět nově nabízíme po celý školní rok a EVP Voda, klima a zvířata lze objednat i pro 9. třídu. Pro 1.–2. ročník středních škol jsme rozšířili ekologický výukový program Pochybné suvenýry aneb zločiny v divočině. Z novinek se v nabídce objevila terénní exkurze Na císařské stezce určená pro 1. i 2. stupeň ZŠ a nové výukové programy v areálu zoo Zvířetika pro 6.–7. třídu a 7 divů zoo pro 4.–5. třídu.

	MŠ	ZŠ	SŠ
Počet programů	21	110	1
Počet účastníků	409	2 034	26

Vzhledem k jarní a podzimní uzavírcce zoologické zahrady i většiny škol dle vládního nařízení v souvislosti s opatřeními proti nákaze SARS-CoV-2 nemohla být velká část objednaných programů zrealizována. Celkem se tedy uskutečnilo pouze 132 programů, kterých se zúčastnilo 2 469 dětí, 52 % programů proběhlo v terénu. Celkem bylo odučeno 344,5 hodin.

### PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY, STUDENTY PEDAGOGICKÉ FAKULTY

#### A DALŠÍ ZÁJEMCE

V roce 2020 naplánovalo SEV DIVIZNA celkem 15 vzdělávacích akcí pro



Akce pro veřejnost / foto: archiv SEV DIVIZNA

pedagogické pracovníky, studenty pedagogických fakult, pracovníky školských zařízení a středisek ekologické výchovy, vedoucí zájmových kroužků i další zájemce z řad veřejnosti. V únoru jsme zrealizovali 1 přednášku, 1 metodický seminář a další akce byly zrušeny vládním nařízením v souvislosti s opatřeními proti nákaze SARS-CoV-2. Po uvolnění situace jsme v srpnu a září zrealizovali ještě dva semináře na téma výuky a aktivit ve školních zahradách. Zhoršená epidemiologická situace nám opět neumožnila uskutečnit další akce. Z těchto důvodů jsme zrealizovali pouze 4 výukové semináře, které navštívilo celkem 73 účastníků – 56 pedagogů a 17 lektorů nebo ostatních pracovníků ve školství. Neuskutečněné akce máme nasmlouvané a hned, jak to situace umožní, je začneme realizovat.

#### **Celostátní program M.R.K.E.V.**

(Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) V rámci programu M.R.K.E.V., který na celonárodní úrovni finančně podporuje Ministerstvo životního prostředí, funguje síť škol s hlubším zájmem o rozšíření svých aktivit v environmentální výchově. V Libereckém kraji tento program koordinuje SEV DIVIZNA a v současné době je do něj zapojeno na 675 škol z celé České republiky, z toho 62 škol je z Libereckého kraje. Zapojené školy mají možnost využít cenné služby, např. pravidelnou rozesílku časopisu pro ekogramotnost Bedrník, zasilání informací a materiálů o environmentální výchově, trvalý přístup do elektronického archivu Bedrníku či k aktuálním publikacím a pomůckám. Školy jsou informovány nejen o akcích zaměřených na ekologii v regionu, ale i o možnostech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a financování rozvoje ekologické výchovy. Program M.R.K.E.V. dlouhodobě podporuje Liberecký kraj.



EVP Jak se žije v půdě / foto: archiv SEV DIVIZNA

### Specializační studium pro školní koordinátory EVVO

V roce 2020 pokračovalo specializační studium pro školní koordinátory EVVO v regionu NUTSII Severovýchod (v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji), které bylo zahájeno v srpnu 2019. Specializační studium probíhá na základě vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků a naplňuje krajské koncepce EVVO. Studium společně připravují a realizují SEV DIVIZNA (Liberecký kraj), Ekocentrum PALETA (Pardubický kraj) a Středisko ekologické výchovy SEVER (Královéhradecký kraj). Tato střediska se systematicky a dlouhodobě zabývají vzděláváním pedagogů v oblasti EVVO. Studium ukončilo v srpnu 2020 dvacet pedagogů, kteří celkem absolvovali 250 hodin přímé výuky. Studium našich pedagogů dlouhodobě podporuje Liberecký kraj.

### Program EKOŠKOLA

Mezinárodní program EKOŠKOLA spojuje na škole environmentální výchovu s praktickými kroky vedoucími k ekologizaci jejího provozu. Možnost zapojení do programu je tradiční součástí nabídky SEV DIVIZNA školám. Při jeho naplňování úzce spolupracujeme s celorepublikovým koordinátorem TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú., Praha.

Naše středisko tento program v Libereckém kraji koordinuje již čtrnáctým rokem. V roce 2020 bylo do projektu zapojeno celkem 9 škol. ZŠ Turnov, Zborovská 519 obhájila „Zelenou cestu“ a získala tak možnost nadále užívat Zelenou vlajku EKOŠKOLA.

Program EKOŠKOLA je nabízen i mateřským školám. EKOŠKOLKY pomáhají dětem, učitelům a rodičům udělat ze školky příjemnější, demokratičtější a přírodě bližší místo k životu. V Libereckém kraji byly zapojeny 2 mateřské školy. Program EKOŠKOLA podpořil Liberecký kraj.



seminář Luční školka / foto: archiv SEV DIVIZNA



EVP Dotek Jizerek / foto: archiv SEV DIVIZNA

## **Program Škola pro udržitelný život**

Škola pro udržitelný život (ŠUŽ), vyhlášený střediskem ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, je program, který pomáhá školám přispívat ke zlepšování životního prostředí a kvality života ve svém okolí. Prostřednictvím projektů žáci, učitelé a místní komunita podporují udržitelný rozvoj místa a děti se tak učí důležitým dovednostem pro život. Program díky porozumění místu, praktické péči o místo a aktivnímu zapojení do života komunity, rozvíjí u žáků, učitelů a dalších občanů kompetence potřebné pro udržitelný život. V Libereckém kraji koordinuje Školu pro udržitelný život SEV DIVIZNA. Nabízíme školám aktuální informace k ekologické výchově prostřednictvím newsletteru a odbornou asistenci při plánování a realizaci jejich projektů. V roce 2020 měly školy možnost vstoupit do celoročního programu ŠUŽ. Na výběr měly klasickou nebo klimatickou variantu pro starší ročníky.

## **PRO ZAMĚŠTNANCE**

### **„Covid tábor“ pro děti zaměstnanců**

Celkem 23 táborových dní, 148 děřodnů, 16 dětí (které přišly alespoň 1 x). Na jaře 2020 zajišťovala Divizna péči o děti klíčových zaměstnanců, a ti se tak mohli věnovat naplno své práci v zoologické zahradě či Centru pro zvířata v nouzi. Program vycházel ze zkušeností, pomůcek a programů DIVIZNY. Byli jsme venku, jak jen to šlo, kde nás čekaly aktivity vzdělávací, odpočinkové i zábavné. Vše za maximálního dodržení všech přísných hygienických opatření.

### **Příměstské tábory**

Jako každý rok jsme i tentokrát pořádali dva týdenní příměstské tábory pro děti a vnoučata zaměstnanců zoo. Expedice Apalucha pro děti ve věku 5–8 let využila zejména zoo a její nejbližší okolí. Byla plná pohybových a tvoři-

vých aktivit a zúčastnilo se jí dvanáct táborníků. Expedice Himálaj pro děti staré 9–14 let zavedla třináct účastníků na bližší i vzdálenější horské vrcholy a postavila je před nejednu výzvu. V posunutém srpnovém týdnu nakonec všechny děti obě expedice zdárně absolvovaly.

## **PRO VEŘEJNOST**

Každoročně se v této rubrice objevují tradiční akce, jako je například Den Země nebo Mezinárodní den zvířat, a zároveň nové, na kterých se DIVIZNA spolupodílí jako organizátor. Jinak tomu ovšem bylo v roce 2020. Obě covidové krize způsobily nejen stop stav akcí pro veřejnost či přímo pro školy, ale Zoologická zahrada Liberec, včetně DIVIZNY, Lidových sadů i Centra pro zvířata v nouzi, musela fungovat v nouzovém režimu. Opatření nařízená vládou sice zastavila chod střediska ekologické výchovy, ale nezastavila plány na rok další. Naším pochopitelným přáním je zrealizovat je v nadcházející sezóně.

### **Prohlídky Zoo Liberec s průvodcem**

V létě, kdy pandemie povolila, jsme veřejnosti nabídli novou službu. Pod vedením odborného průvodce mohli návštěvníci absolvovat komentovanou prohlídku a ptát se na vše, co je o chovaných druzích i obecně o Zoo Liberec zajímavá. Společně s marketingovým oddělením jsme takto provedli 254 nadšených zájemců.

## **FINANČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2020**

Celkové neinvestiční výdaje/náklady 2020 – 4 602 247,16 Kč  
Příjmy/výnosy z vlastní činnosti 2020 – 207 951,68 Kč  
Dotace, příspěvky, dary 2020 – 4 399 835,55 Kč  
Příjmy/výnosy 2020 – 4 607 78,23 Kč



EVP Na stopě / foto:archiv SEV DIVIZNA

#### **PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ**

Dědková Lenka

Havle Leoš

Hnidová Petra - MD

Hudcová Alice

Kočí Aleš

Nováková Miroslava

Plener Tomáš

Řepík Michal

Šafaříková Zuzana

Štajnerová Eva

Štangler Kateřina

Poděkování patří všem, kteří se podíleli na realizaci našich akcí.

Zvláště děkujeme kolegům a dobrovolníkům ze Zoo Liberec za všestrannou pomoc a podporu.

#### **SEV DIVIZNA**

##### **Městské středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec**

Javorová 33

Liberec 1, 460 01

Telefony:

487 377 146 nebo 482 712 982

[divizna.zooliberec.cz](mailto:divizna.zooliberec.cz)



kolektiv SEV DIVIZNA / foto: SEV DIVIZNA



## KULTURNÍ A SPOLEČNÉ CENTRUM LIDOVÉ SADY V ROCE 2020

Kulturní a společenské centrum Lidové sady v průběhu roku 2020 uspořádalo celkem 213 akcí pro 21.383 návštěvníků, 14 ostatních akcí bez evidence účasti návštěvníků, 18 živých přenosů – streamů koncertů, pohádek, talkshow a besed, celkem tedy 245 pořadů a akcí, včetně tanečních kurzů pro dospělé, kterých se zúčastnilo 90 osob. Hudební kurzy absolvovalo celkem 335 žáků, vyučovalo 16 lektorů. Součástí budovy je Vyhlídková věž, kterou navštívilo celkem 889 návštěvníků. Ve správě KSC je též přírodní areál Dětského koutku, který za 118 otevřených provozních dnů navštívilo 18.310 návštěvníků. Celková návštěvnost KSC byla tedy 40.917 návštěvníků.

Za rok 2020 jsme kvůli složité pandemické situaci byli nuceni zrušit či přesunout více jak 200 akcí a pořadů, areál Dětského koutku jsme také otevřeli o 38 dnů později než obvykle. Pevně věříme, že se v brzké době budeme opět moci setkávat na kulturních akcích.

ROK 2020 – evidovaná účast	akce	návštěvníci
vlastní pořady a akce vč. tanečních kurzů	136	8.380
pořady projektu Lidové sady dětem	8	1.623
akce Restaurace Formanka	7	200
pronájmy a další využití prostor	62	11.180
CELKEM akcí	213	21.383
streamy	18	xxx
CELKEM	231	21.383

ROK 2020 – neevidovaná účast	akce	návštěvníci
ostatní akce – volby 2020, vlastní akce (školení, tiskové konference, setkávání zaměstnanců s ředitelem apod.)	14	x
hudební kurzy	x	335
areál Dětského koutku	x	18.310
Vyhlídková věž Lidových sadů	x	889
CELKEM	245	40.917
zrušené a odvolané akce	200	x

### VIRTUÁLNÍ PROGRAMY PRO VEŘEJNOST – STREAMY „ĚČKO LIVE“

Přestože bylo Kulturní středisko Lidové sady z důvodu vládního nařízení od druhé poloviny října pro veřejnost uzavřeno, nezaháleli jsme. Pro milovníky kultury jsme připravili na listopad a prosinec 18 různých programů, které jsme živě vysílali z Experimentálního studia. Nechyběly koncerty lokálních kapel, besedy a talkshow s výjimečnými osobnostmi, ani pohádky pro děti. YouTube kanál Lidových sadů díky těmto živým přenosům získal 151 odběratelů.

### TANEČNÍ KURZY PRO DOSPĚLÉ

Během roku mohly být vyhlášeny pouze 2 kurzy společenského tance pro dospělé (1 kurz pro začátečníky a 1 kurz pro pokročilé), a to ve spolupráci s Vlastimilem Čermákem. Tyto kurzy absolvovalo celkem 45 párů = 90 osob. V březnu se kurzy musely pozastavit a náhradní lekce proběhly až v

---

měsíci září. Další podzimní kurzy nemohly být bohužel vyhlášeny z důvodu pandemického stavu, ani nemohla být pořádána podzimní společenská setkání zvaná „Tančírna“.

## **HUDEBNÍ KURZY**

Již tradičně u nás probíhaly hudební kurzy ve spolupráci s hlavní lektorkou Zuzanou Kubelkovou a dalšími lektory. Kurzy byly vyhlášeny pro nástrojové obory: dechové nástroje - sopránová zobcová flétna, altová zobcová flétna, příčná flétna, saxofony a klarinet, dále pak souborová hra - hra v souboru dechových nástrojů, sólový zpěv, klavír, keyboard, kytary - akustická, basová, elektrická - a hudební kroužek Halekáci pro děti předškolního věku. Bohužel i tyto kurzy byly tento rok značně omezeny, od března probíhala distanční i online výuka.

V září se uskutečnil zápis do hudebních kurzů na nové pololetí, ale bohužel ani podzimní kurzy nemohly proběhnout standardně a byly vyučovány online.

**Hudební kurzy probíhají ve dvou semestrech:**

**2. pololetí 2019/2020 - únor - červen - vyučovalo 15 lektorů pro 175 žáků**

**1. pololetí 2020/2021 - září - leden - vyučovalo 16 lektorů pro 160 žáků**

## **PROJEKT LIDOVÉ SADY DĚTEM**

Tento projekt nabízí pestrý výběr představení jak pro mateřské, základní, tak i střední školy. Představení jsou zábavná, ale též naučná. Hravou formou doplňují školní výuku. Pro mateřské školy vybíráme tradiční i méně známé pohádkové příběhy. Základní školy najdou v naší nabídce vzdělávací programy s hudební, dějepisnou, ale také ekologickou tematikou. Pro žáky II. stupně základních škol pořádáme cestovatelské besedy, netra-

diční pantomimu nebo divadelní představení s tematikou různých období českých dějin. Středním školám nabízíme divadelní hry známých autorů, které studentům zábavnou formou doplní znalosti literatury k maturitní zkoušce. Většina dopoledních představení se odehrává v menším Experimentálním studiu, které nabízí komorní atmosféru a přímý kontakt malých diváků s účinkujícími. Velké divadelní hry se hrají na velkokapacitním sále až pro 400 studentů. Jarní měsíce patří školním výletům, kdy nabízíme kombinaci divadla, návštěvy Zoologické zahrady, Dětského koutku a Vyhlídkové věže Lidových sadů.

Rok 2020 nám však zkomplikovala koronavirová epidemie. Během zimních měsíců se odehrála část představení, další byla už bohužel zrušena nebo přesunuta. Ani v září, na začátku nového školního roku, se bohužel nepodařilo začít s organizováním školních představení. Druhá vlna epidemie naši činnost zastavila. Věříme, že nový rok přinese už jen dobré zprávy a školy a divadla se k nám opět vrátí.

## **VÝSTAVNÍ ČINNOST**

Ve výstavních prostorách Lidových sadů představují své práce nejen zavedení autoři, mají zde možnost prezentovat vlastní výtvarná díla i začátečníci a žáci uměleckých škol. Návštěvníci mohou zhlédnout fotografie, malbu a nejrůznější grafické techniky, které se často stávají inspirací i pro ostatní umělce. Bohužel v roce 2020 kvůli složité pandemické situaci proběhlo výrazně méně výstav než obvykle.

Dne 27. listopadu 2020 byla na Velkém sále Lidových sadů vystavena díla 15. ročníku celostátní výtvarné soutěže handicapovaných osob zvané „MODRÝ SLON“. Pomocí audio/video techniky jsme přehlídku výtvarných prací dokázali představit široké veřejnosti.

## PŘEHLED VÝSTAV

### Leden, únor

Experimentální studio a přednáší, Galerie na balkóně, Vyhlídková věž  
Ota SCHNEPP

„Výtvarné osmnáctiny aneb plnoletá abstrakce 2002 - 2020“  
/malba, perokresba/

### Březen, červen

Experimentální studio a přednáší

Zdeněk LÍN - „Jak to vidím já“ /fotografie/

Galerie na balkóně, Vyhlídková věž

Eduard ARCHALOUS - „Manifest tajemství a ticha“ /fotografie/

### Červenec, srpen

Galerie na balkóně, Vyhlídková věž

„Prázdninový pelmel“- výstava výtvarných prací studentů SUŠ Liberec  
/kaligrafie, malba, fotografie/

### Září, prosinec

Experimentální studio a přednáší, Galerie na balkóně

MARTIN VOTAVA - „Inventura“ /fotografie/

Vyhlídková věž

IBRAHIM AL SULLAIMAN - „Streetphoto“ /fotografie/

### VÝSTAVA V PAVILONU ŽIRAF V ZOO LIBEREC

„ZOO objektivem studentů 2. ročníku SUŠ Liberec“ /fotografie/



Ěčko Live - The Cubes / foto: Iveta Morávková



Pokáč / foto: Iveta Morávková

### 61. – 62. SEZONA KOMORNÍ HUDBY

V roce 2020 bylo naplánováno 10 koncertů komorní hudby, a to převážně pro dlouholeté předplatitele. Vzhledem k vládním opatřením se v původních termínech mohlo uskutečnit pouze 5 koncertů, dalších 5 koncertů se uskutečnilo v náhradních termínech či se ještě uskuteční v roce 2021. V závěru 61. sezony (leden - červen 2020) se mělo uskutečnit 6 koncertů pro 111 předplatitelů, v září se zahájila nová 62. sezona se 104 předplatiteli a 4 koncerty.

### PŘEHLED KONCERTŮ KOMORNÍ HUDBY

9. ledna 2020	5. abonentní koncert 61. sezony: TRIO TONES
12. února 2020	6. abonentní koncert 61. sezony: JANÁČKOVO KVARTETO
5. března 2020	7. abonentní koncert 61. sezony: SLÁVKA VERNEROVÁ - PĚCHOČOVÁ - klavír
4. června 2020	8. abonentní koncert 61. sezony: IVA BITTOVÁ & MUCHA KVARTET
25. června 2020	9. abonentní koncert 61. sezony: HALÍŘ TRIO
27. srpna 2020	10. abonentní koncert 61. sezony: LADISLAV HORÁK A PETR NOUZOVSKÝ
10. září 2020	1. abonentní koncert 62. sezony: SMETANOVO TRIO
1. října 2020	2. abonentní koncert 62. sezony: MARIIA MIKHAILOVÁ - flétna, LIBOR JANEČEK - kytara
Listopadový a prosincový koncert (3. a 4.)	62. sezony se uskuteční až v roce 2021.
5. listopadu 2020	NOVÝ TERMÍN 24. června 2021: MAREK KOZÁK - klavír
2. prosince 2020	NOVÝ TERMÍN 31. března 2021: MARKÉTA JANOUŠ-

KOVÁ - housle, BOHUMÍR STEHLÍK - klavír

### ZAJÍMAVÉ AKCE V ROCE 2020

22. ledna 2020:	Cestování jako životní styl - Karel Štěpánek
7.–8. února 2020:	Cestovatelský festival Kolem světa - Wolf a Švaříček
4. června 2020:	Koncert Ivy Bittové a Mucha kvartet
31. července 2020:	Koncert kapely Vltava
červen - srpen 2020:	Promítání filmů pod širým nebem Letní kino 2020
červenec–srpen 2020:	Pohádková představení pod širým nebem Léto s pohádkou 2020
1. září 2020:	Koncert písničkáře Pokáče
3. září 2020:	Divadelní představení Trenér - Divadlo Verze
11. září 2020:	Koncert kapely Druhá tráva
24. září 2020:	Promítání filmu o horolezcích Boys 1970
6.–11. října 2020:	Festival animovaných filmů Anifilm 2020

### VYHLÍDKOVÁ VĚŽ – DOMINANTA LIDOVÝCH SADŮ

Vyhlídková věž je otevřená celoročně a je z ní nezaměnitelný výhled na město Liberec. I přes slabý turistický rok 2020 ji navštívilo celkem 889 evidovaných návštěvníků, z toho 590 dospělých a 299 osob za zvýhodněné vstupné (děti nad 10 let, studenti, senioři). Mimo tyto evidované návštěvníky byla věž v provozu také v rámci jiných akcí, jako jsou Dny evropského dědictví a hlavně vernisáže výstav. Během těchto akcí ji navštívilo mnoho dalších neevidovaných návštěvníků. V roce 2020 jsme vydali turistickou brožuru o budově Lidových sadů – její minulosti i současnosti – a pevně věříme, že Vyhlídková věž bude i nadále turistickým cílem a návštěvníci si rádi zakoupí tuto turistickou brožuru. Dalším novým prodejním suvenýrem

je odznak s plastikou historické budovy Lidových sadů – grafický návrh a model odznaku zpracovával liberecký bižuterista.

### AREÁL DĚTSKÉHO KOUTKU

Stanovená provozní doba areálu je vždy plánovaná od 15. 4. do 15. 10. V roce 2020 byl provoz zahájen o 38 dnů později, a to až 25. 5., ukončen byl 11. 10. a podle meteorologických podmínek byl v provozu celkem 118 dnů. V roce 2020 došlo k úpravě vstupného – zavedli jsme nulové vstupné pro děti mladší 2 let. Areál navštívilo celkem 18.310 návštěvníků, z toho 7.916 dětí, 9.498 dospělých a 896 osob se zvýhodněným vstupným – školní skupiny, senioři. Stále častěji je Dětský koutek využíván též na dětské narozeninové oslavy a je oblíbeným výletním cílem mnoha rodin. V jarních měsících – duben/květen – byla provedena celková renovace a nátěry všech herních prvků a také nátěry hlavní budovy pokladny. V září se pak podařilo do areálu nainstalovat vzduchovou trampolínu o rozměru 43m2, velké díky patří firmě Kooperativa. Děti i dospělí si stihli trampolínu na závěr sezony ještě vyzkoušet, bude velmi oblíbenou atrakcí areálu Dětského koutku.

#### Vladimíra Štrynclová

vedoucí střediska KSC Lidové sady  
Lidové sady 425/1, Liberec 1  
[www.lidovesadyliberec.cz](http://www.lidovesadyliberec.cz)



Dětský koutek / foto: Iveta Morávková



Léto s pohádkou - Divadlo Na kliku / foto: Iveta Morávková

## ZOO LIBEREC DĚKUJE SVÝM VÝZNAMNÝM PARTNERŮM

---

*Zřizovatel a významný partner Zoo Liberec*

 **Liberec**

*Významný partner Zoo Liberec*



*Generální partner*



*Hlavní partner*



*Významní partneři*



VÝHLEDY SAHARA s. r. o.



---

Výroční zpráva 2020. Vydala: Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace, červen 2021  
Neprodejné. Foto na obálce: parosníčka srdíčková (foto: Zoo Liberec)